

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ
ORTAK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DEVLET İLKOKULLARININ YÖNETİCİLERİ İLE
ÖZEL İLKOKULLARIN YÖNETİCİLERİNİN STRES
DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Pınar SELMAN

İstanbul
Eylül, 2018

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ
ORTAK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DEVLET İLKOKULLARININ YÖNETİCİLERİ İLE
ÖZEL İLKOKULLARIN YÖNETİCİLERİNİN STRES
DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Pınar SELMAN

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Süleyman DOĞAN

İstanbul
Eylül, 2018

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Doç. Dr. Süleyman Doğan

Üye Dr. Öğr. Üyesi Bilal Yıldırım

Üye Dr. Öğr. Üyesi Turgay Şirin

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Ömer Çaha

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım yüksek lisans tezim "Devlet Okullarındaki Yöneticilerle Özel Okullardaki Yöneticilerin Stres Düzeylerinin Karşılaştırılması" adlı araştırmanın önerilerden sonuç bölümüne kadar akademik kurallara uygunluk gösterdiğimi, bilimsel etik kurallarına dikkat ettiğimi, tez yazım kurallarına göre düzenlediğimi, araştırmanın her bölümde alıntılarını belirttiğimi ve yapıtların kaynakçada yazılanlardan ibaret olduğunu beyan ederim.

Pinar SELMAN

ÖNSÖZ

Yaptığım araştırmayla, hem devlet ilkokullarındaki yöneticilerin hem de özel ilkokullardaki yöneticilerin stres kaynaklarını belirledim. Stresle başa çıkmalarına yardımcı olmayı amaçladım.

Stres ile ilgili birçok çalışma vardır. Bu çalışmada devlet ilkokulları yöneticileri ile özel ilkokullarının yöneticilerinin stres düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik araştırma yapılmıştır. Araştırma sonunda devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeylerinin farklı olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmam sırasında katkıda bulunan sayın hocam Doç. Dr. Süleyman Doğan'a, aileme ve sevdiklerime teşekkürlerimi iletmek isterim

Pınar SELMAN

ÖZET

DEVLET İLKOKULLARININ YÖNETİCİLERİ İLE ÖZEL İLKOKULLARIN YÖNETİCİLERİNİN STRES DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Pınar SELMAN

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Yönetimi Ve Denetimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Süleyman Doğan

Eylül – 2018, 159 + XI Sayfa

Araştırmadaki hedef, devlet ilkokullarında çalışan yöneticiler ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerinin karşılaştırılmasıdır.

Araştırma anketini İstanbul ili, Bahçelievler ilçesinde çalışan ilkokul yöneticileri yapmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular SPSS 20.0 programında analiz edilmiştir. Bu çalışmanın evrenini, 2016–2017 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Bahçelievler ilçesindeki devlet ilkokullarında görev yapan yöneticiler ile özel ilkokullardaki yöneticilerden oluşturmaktadır. Örneklem alınmamıştır. Evrenin tamamına ulaşmaya çalışılmıştır. 91 yönetici ölçeğe katılmıştır. Bunlardan 26 kişisi özel ilkokul yöneticisi, 65 tanesi ise devlet ilkokulu yöneticisidir.

Bu araştırmada devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeylerinin karşılaştırılmasında cinsiyet, yaş grupları, öğrenim seviyeleri, kurumdaki görev yetkileri, yöneticilikte kıdem süresi, halen çalıştığı kurumda görev yapma yılları, öğrenci mevcudu, okul türü, öğretim şekli ve branşlarına göre yöneticiler incelenmiştir. Araştırma okullara gidilerek yöneticilerle birebir yapılmıştır.

Devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeylerinin karşılaştırılması ölçeğindeki veriler Anova (Tek yönlü varyans analizi), t-testi (bağımsız gruplar) yapılarak açıklanmıştır.

Çalışma sonucunda cinsiyet, yaş, eğitim durumu, kurumundaki görevi, kıdem yılı, görev yılı, öğrenci sayısı, okul türü, öğretim şekli, branş değişkenleri stres nedenleri olarak sıralanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Stres, Stres Düzeyi, Yöneticilik, Eğitim, İlkokul.

ABSTRACT

COMPARISON OF STRESS LEVELS BETWEEN STATE AND PRIVATE ELEMENTARY SCHOOL ADMINISTRATORS

ROLES

SELMAN, Pınar

Master's Thesis Department Of Educational Administration Supervision

Thesis Advisor: Doç. Dr. Süleyman Doğan

September-2018, 159 + XI Page

The aim of the research is to compare the stress levels of managers working in state primary schools and those working in private primary schools.

The study test measurement has been applied to private and public school's administrators who work in the European districts of Bahçelievler, Istanbul. The data, which have been obtained in this research, has been analysed and evaluated in the SPSS program.

In this research, the stress level differences of private and public administrators has been measured in accordance with the following factors such as their sexes, ages, education levels, their positions in the schools, experience levels as a managing directors, how many years spent at their present schools, the count of their schoolchild, the type of their schools, the type of the education and department varieties. The schools have been visited and survey questions has been applied to the administrators

The questionnaire consisted of four sub-factors. The data have been interpreted by doing percentage, t-test, Anova (one way variety analyse) and scheffer test.

This study has shown some results such as private school managing administrators, in comparison to public administrators are affected by events more quickly, are more impatient, intolerant to failures and have more stress with the advance of their ages.

Key Words: : Stress, Stress Level, Administration, Education, Management, Primary School.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	Error! Bookmark not defined.
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	i
ÖNSÖZ	ii
ABSTRACT	iv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
BİRİNCİ BÖLÜM	12
GİRİŞ	12
1.1. Problem.....	13
1.2. Amaç	14
1.3. Önem.....	15
1.4. Sınırlılıklar.....	15
1.5. Tanımlar	15
İKİNCİ BÖLÜM	16
2.1. Stres.....	16
2.2. Stresin Nedenleri.....	16
2.3. Stresin Belirtileri Nelerdir?.....	30
2.4. Stresle Başa Çıkma Yolları Nelerdir?	33
2.5. Yönetim ve Stres Arasındaki İlişki Nasıldır?.....	35
2.6. Öğretmenlik Mesleği İle İlgili Stres Yaratan Faktörler:.....	36
2.7. Yapılan Çalışmalar	37
2.7.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar.....	37
2.7.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar.....	39
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	40
YÖNTEM	40
3.1.Araştırmanın Modeli	40
3.2. Evren ve Örneklem.....	40

3.5. Veri Toplama Araçları.....	43
3.6. Verilerin Toplanması	43
3.7. Verilerin Çözümlemesi	44
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	47
ARAŞTIRMA BULGULARI.....	47
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	127
TARTIŞMA VE DEĞERLENDİRME	127
<u>5.1. Sonuç ve Tartışma.....</u>	<u>127</u>
5.2. Öneriler	132
EK 1. Kamu ilkokullarının Yöneticileri ile Özel İlkokulların Yöneticilerinin.....	143
Stres Düzeylerinin Karşılaştırılması Anketi.....	143
Ek 2. Bahçelievler İlçesindeki Devlet İlkokulları (Evren).....	147
EK 3. Bahçelievler İlçesindeki Özel İlkokullar (Evren).....	148
EK 4. MEB Anket Araştırma İzni	149

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1. Araştırmanın Güvenilirlik Analizi	30
Tablo 3.2. Yöneticilerin Demografik Özelliklerinin Yüzde ve Frekans Değerleri....	31
Tablo 3.3. Katılımcıların Ortalama, Standart Sapma, Normallik Değerleri	36
Tablo 4.1. Betimleyici İstatistikler	37
Tablo 4.2. Normallik Testleri.....	38
Tablo 4.3. Stres Anketi İfadelerinin Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Farklılık	38
Tablo 4.4. Stres Anketi İfadesi ile Yaş Değişkeni Arasındaki Farklılık	39
Tablo 4.5. Stres Anketi İfadesi ile Yaş grupları Arasındaki Farklılık	40
Tablo 4.6. Stres Anketi İfadesi ile Yaş Değişkeni Arasındaki Farklılık	40
Tablo 4.7. Stres Anketi İfadesi İle Yaş Grupları Arasındaki Farklılık	41
Tablo 4.8. Stres Anketi İfadesi ile Yaş Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	43
Tablo 4.9. Stres Anketi İfadesi İle Yaş Grupları Arasındaki Farklılık.....	44
Tablo 4.10. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki Farklılık	43
Tablo 4.11. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim Durumu Grupları Arasındaki Farklılık.....	45
Tablo 4.12. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	46
Tablo 4.13. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim Durumu Grupları Arasındaki Farklılık.....	46
Tablo 4.14. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	47
Tablo 4.15. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim Durumu Grupları Arasındaki Farklılık.....	48
Tablo 4.16. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	48
Tablo 4.17. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim Durumu Grupları Arasındaki Farklılık.....	49

Tablo 4.18. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	49
Tablo 4.19. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim Durumu Grupları Arasındaki Farklılık.....	50
Tablo 4.20. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim Durumu Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	50
Tablo 4.21. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim Durumu Grupları Arasındaki Farklılık.....	51
Tablo 4.22. Stres Anketi İfadelerinin Kurumdaki Görevine Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	52
Tablo 4.23. Stres Anketi İfadesi İle Yöneticilikte Kıdem Yılı Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	53
Tablo 4.24. Stres Anketi İfadesi İle Yöneticilikte Kıdem Yılı Grupları Arasındaki Farklılık	54
Tablo 4.25. Stres Anketi İfadesi İle Yöneticilikte Kıdem Yılı Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	55
Tablo 4.26. Stres Anketi İfadesi İle Yöneticilikte Kıdem Yılı Grupları Arasındaki Farklılık.....	56
Tablo 4.27. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	56
Tablo 4.28. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Grupları Arasındaki Farklılık.....	57
Tablo 4.29. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	58
Tablo 4.30. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Grupları Arasındaki Farklılık.....	59
Tablo 4.31. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	59
Tablo 4.32. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Grupları Arasındaki Farklılık.....	60
Tablo 4.33. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	61
Tablo 4.34. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Grupları Arasındaki Farklılık.....	61
Tablo 4.35. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	62
Tablo 4.36. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Grupları Arasındaki Farklılık.....	63
Tablo 4.37. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	63

Tablo 4.38. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Grupları Arasındaki Farklılık.....	64
Tablo 4.39. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	65
Tablo 4.40. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Grupları Arasındaki Farklılık.....	66
Tablo 4.41. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	66
Tablo 4.42. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Grupları Arasındaki Farklılık.....	67
Tablo 4.43. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	68
Tablo 4.44. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Grupları Arasındaki Farklılık.....	69
Tablo 4.45. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	69
Tablo 4.46. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Grupları Arasındaki Farklılık.....	70
Tablo 4.47. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	71
Tablo 4.48. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Grupları Arasındaki Farklılık.....	72
Tablo 4.49. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	72
Tablo 4.50. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Grupları Arasındaki Farklılık	73
Tablo 4.51. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	74
Tablo 4.52. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Grupları Arasındaki Farklılık.....	75
Tablo 4.53. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	76

Tablo 4.54. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Grupları Arasındaki Farklılık.....	77
Tablo 4.55. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	77
Tablo 4.56. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Grupları Arasındaki Farklılık.....	78
Tablo 4.57. Stres Anketi İfadelerinin Okul Türü Değişkeni Arasındaki Farklılık....	80
Tablo 4.58. Stres Anketi İfadelerinin Öğretim Şekli Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	83
Tablo 4.59. Stres Anketi İfadesi İle Yöneticilerin Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	85
Tablo 4.60. Stres Anketi “Genel Olarak Stresli Biriyimdir.” İfadesi İle Branş Grupları Arasındaki Farklılık.....	87
Tablo 4.61. Stres Anketi İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	88
Tablo 4.62. Stres Anketi “Kendimi Başkalarıyla Rekabet Halinde Hissediyorum.” İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	90
Tablo 4.63. Stres Anketi İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	91
Tablo 4.64. Stres Anketi “Bu İşin Giderek Beni Yıpratacağından Korkuyorum.” İfadesi İle Branş Değişkeni Grupları Arasındaki Farklılık.....	94
Tablo 4.65. Stres Anketi İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	95
Tablo 4.66. Stres Anketi “Birçok İşi Kendimin Yapmak Zorunda Kalmam Strese Sokuyor.” İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	98
Tablo 4.67. Stres Anketi İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	98
Tablo 4.68. Stres Anketi “Çalışmalarımın Karşılığını Alamamam Strese Yol Açıyor.” İfadesi İle Branş Değişkeni Grupları Arasındaki Farklılık.....	101
Tablo 4.69. Stres Anketi İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	102
Tablo 4.70. Stres Anketi “Okulda Yeterli İletişimi Kuramamak Strese Sebep Oluyor.” İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	104
Tablo 4.71. Stres Anketi İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	105

Tablo 4.72. Stres Anketi “Görev Paylaşımının Adaletsiz Olması Strese Yol Açıyor.” İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	108
Tablo 4.73. Stres Anketi İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	109
Tablo 4.74. Stres Anketi “Okuldaki Görüş Farklılıkları Stres Oluşturuyor.” İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	111
Tablo 4.75. Stres Anketi İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	112
Tablo 4.76. Stres Anketi “Okuldaki İnfomal Grupların Etkisi Beni Strese Sokuyor.” İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık.....	115

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

SPSS : (Statistik Packets For Social Sciences)

TDK : Türk Dil Kurumu

Akt : Aktaran

Çev : Çeviren

Doç : Doçent

Dr. : Doktor

Yrd. : Yardımcı

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Stres, sürekli duymakta olduğumuz bir kavramdır. Çalışanların verimlerini, örgütlerin çalışma düzenini bozduğundan tehlikeli olarak görülmektedir. İş yaşamımızda da stresle karşılaşmaktayız. Birey bir örgütün içinde yer alıyorsa zamanının önemli bir kısmını iş ortamında geçirmekte, belli amaçları gerçekleştirmek için de rollerini ve görevlerini yerine getirmektedir. Örgütsel stres bu noktada ortaya çıkmaktadır (Pehlivan,1995: 85). Günlük yaşantımızda stresten uzak durmamız pek de mümkün değildir. Evden çıkmadan başlayan koşuşturmayla beraberinde gelen stres tüm gün yakamızı bırakmaz. Stres sözcüğü eğitim sisteminde de karşımıza çıkmaktadır. Okullar çok stresli ortamlardır. Öğretmenlik en stresli meslekler arasında sıralanmaktadır. Fiziksel ortamdan kaynaklı nedenler, yoğun iş saatleri, iletişimdeki eksiklikler, öğrenci sayısının fazla olması stres kaynakları arasında sayılabilir. Eğitim sistemindeki en önemli unsur öğretmenler olduğu düşünülürse stresin kaynağını bilmesi, stresle baş etme yollarını geliştirmesi çok önemlidir. Okul yöneticileri stresli ortamda çalışıyorlarsa öğretmenleri, velileri ve öğrencileri etkileyecektir. Yöneticilerin stres nedenleri bulunmalı, önemler acilen alınmalıdır (Akçamete, 1999: 20). Stres uygun şekilde yönetilmediğinde maliyetler fazla olacaktır. Fiziksel ve psikolojik sorunlar oluşur. Verim düşer, başarısızlık da beraberinde gelir. Yönetici karar vermek durumundadır. Bu nedenle de yöneticinin en az düzeyde stresle karşı karşıya gelmesi gerekir (Ertekin, 1993: 87). Stres sadece olumsuz durumları yanında getirmez. Olumlu durumların olması derecesiyle ve düzeyiyle alakalıdır. Düşük düzeylerdeki stres güdülenmeye neden olur (Aktaş,1992: 153). Eğer stresin düzeyi yüksekse ve sıkıntılı durumlara neden oluyorsa bireysel stresle baş etme yöntemleri öğrenilmelidir. Bu yöntemlerin uygulanması oldukça basittir. Stressiz ortamlar, yaratıcı ortamların oluşmasını sağlar. Yararlı stres başarıyı artırırken zararlı stres kişinin sağlığını da olumsuz etkiler. Yönetici çalışanlarının nasıl davranacağını tahmin etmeli, yönlendirme yeteneğini kullanmalıdır. Liderlik bu noktada devreye girer. Kitleleri yönlendirirken stressiz ortamların oluşmasına özen göstermelidir (Schafer,1987: 310).

1.1. Problem

Yöneticilerin hayatında stres önemli bir yerdedir. Yönetici örgütün esasları içinde sorumluluk alır. Bu yüzden örgütün verimli çalışması, yöneticilerin stres düzeylerinin çok az olmasına ve hatta olumlu etkilenmesine bağlıdır. Yöneticiler, yetki ve sorumlulukları sayesinde örgütün işleyişini sağlayan en önemli kişilerdir.

Stres, insanların olaylar karşısında gösterdiği fiziksel ve psikolojik tepkidir. Bu tepki çağımızın sorunlarından biridir. Stresin olumlu nedenleri; kişi, yer, cinsiyet, zaman, olay vb. göre farklılık gösterebilir. Stresin çok fazla kaynağı olabilir. Bu faktörler her bireyde ve örgütte farklılık gösterebilir. Stresin olumlu etkileri de vardır. Kişinin olayları algılayış, stresle başa çıkma yeterliliği, stresin derecesi ve düzeyiyle değişikliğe uğramaktadır. Zaten belirli düzeydeki stres bireyi hazır hale getirmektedir. Kişi, çalışma yaşamındaki stresle mücadele edemediği zaman stresle başa çıkma tekniklerine başvurur. Bu teknikler stresi kontrol altına almasına yardımcı olur. Bu teknikleri uyguladığında stres programları, stres kaynaklarını çalışanlarından uzak tutarak huzurlu bir ortam sağlamayı başarır. Olumlu stresin yapıcı etkisini bilen yöneticiler ortamı sağlıklı halde tutar.

Yönetici, çalışanın davranışını iyi analiz ederek gelecekteki davranışlarını tahmin etmesinde, yönlendirmesinde ve kontrol altında tutmasında rehberlik etmelidir. Eğitim kurumlarındaki yöneticiler de stresle baş edebilme yöntemlerini çok iyi bilmelidir. Eğitim örgütlerindeki yöneticilerin stres düzeyleri de farklılık gösterebilir. Eğitim yöneticilerinin stresle başa çıkmakta zorlandıkları durumlar vardır. Hayatın her aşamasında stres olduğu gibi okullarımızda da yer almaktadır. Ancak yöneticiler stres kaynaklarını iyi tespit etmeli ve çözüm üretmesini öğrenmelidir. Stres, çalışanların tümünü etkiler. Fakat yöneticiler söz konusu olduğunda örgüt için daha büyük bir tehlike oluşturur. Çünkü yöneticiler örgütün vazgeçilemez parçalarıdır. Örgütün başarılı olması sağlıklı yöneticilerle paralellik göstermektedir. Okullar toplumun en stresli yaşam alanlarıdır (Pehlivan, 2002: 5). Okullarda görev alan yöneticilerin stres düzeyleri tespit edilip, araştırılırsa yaşanacak olumsuz olayların önüne geçilebilir. Çalışma performansları arttırılabilir (Özdağ, 2009: 20). Devlet okullarında ve özel okullarda çalışan yöneticilerin stres kaynakları da çok farklıdır. Yaşadıkları stres kaynakları araştırılarak karşılaştırma yapılırsa daha etkili çözümler üretilebilir. Bu nedenle araştırma yapılmasında yarar vardır. Yapılan literatür taramasında bu konuyla ilgili doğrudan bir araştırmaya rastlanmadığı için,

bu çalışma devlet ilkokullarında çalışan yöneticiler ile özel okullarda çalışan yöneticilerin örgüt içindeki farklılıklarından kaynaklı olarak stres düzeylerinin tespit edilip karşılaştırılması amacıyla yapılmıştır.

Devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeyleri farklı mıdır? Bunun için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeyleri cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
2. Devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeyleri yaşa göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
3. Devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeyleri öğrenim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
4. Devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeyleri kurumdaki görevine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
5. Devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeyleri yöneticilikteki kıdem yılına göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
6. Devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeyleri görev yılına göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
7. Devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeyleri öğrenci sayısına göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
8. Devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeyleri okul türüne göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
9. Devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeyleri öğretim şekline göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
10. Devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeyleri branşa göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?

1.2. Amaç

Stresin olumlu ve olumsuz etkileri gözlenmiştir. Eğitim yönetiminde de stresin önemi vurgulanmıştır. Örgütün etkili ve verimli yönetilmesi kişinin stresiyle doğrudan bağlantılıdır. Bu çalışmanın amacı, devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokullarının yöneticilerinin stres düzeylerinin incelenmesidir.

1.3. Önem

Devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeylerinin karşılaştırılması yapılmıştır.

Bu araştırmada elde edilecek bulguların;

- 1) Devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeylerinin incelenmesinde kaynak oluşturacağı,
- 2) Devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeylerinin incelenmesi, eğitim öğretim sürecinin daha iyi işleminde kaynak oluşturacağı,
- 3) Devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeylerinin demografik niteliklere göre (cinsiyet, yaşı, okul kategorisi vb.) incelenip, stresin en aza indirilmesine,
- 4) Gelecekte yapılacak olan araştırmalara yardımcı olacağı düşünülmüştür.

1.4. Sınırlılıklar

1. Yapılan araştırmada, İstanbul ili Bahçelievler ilçelerinde bulunan devlet ilkokullarındaki yöneticilerle ve özel ilkokullardaki yöneticilerin ankete verdikleri cevaplarla kısıtlı kalmaktadır.
2. 2016–2017 Eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Bahçelievler ilçesinde görevli yöneticilerle kısıtlanmıştır.
3. Araştırma, İstanbul ili Bahçelievler ilçesinde görev yapan devlet ilkokullarındaki yöneticilere ve özel ilkokullardaki yöneticilere uygulanan anket ve sonuçlarıyla kısıtlanmıştır.

1.5. Tanımlar

Stres: Organizmanın her türlü değişikliğe yaygın tepkisi (Aydın, 2002)

Devlet İlkokulu: Devlet tarafından finansmanı sağlanan ve kontrol edilen, öğrencilerinden ücret talep edilmeyen Eğitim öğretim yeri.

Özel İlkokul: Devlet idaresinden ayrılmış, tek şahsiyete veya bir özel kuruma bağlı eğitim öğretim mercisi (TDK, 2017).

Yönetici: Bahçelievler ilkokulunda görev yapan okul müdürleri ve müdür yardımcılarıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Stres

Stres sözcüğü Latince “estricia” fiilinden türetilmiştir. Stres sözcük anlamı olarak gerilim, gerginlik, bunalım, şiddet, zorlama gibi ifadeleri içermektedir (Baltaş ve Baltaş, 2004: 304). Selye (1956)’da, stres konusuyla ilgili çok önemli araştırmalar yapan bilim adamlarındandır ve stresi, canlının çevre şartlarına karşı ortaya koyduğu tepkisi yani uyumu olarak tanımlamaktadır (Güçlü, 2001: 92).

Çağımızın hastalıklarından biri olan stres çalışanların verimini, örgütlerin yapısını ve insanın yaşamını çok rahat bir şekilde bozduğundan tehlikeli olarak görülmektedir (Özbay, 2002: 131).

Cüceloğlu, kişi çevresinden kaynaklı problemlere, üst düzeyde bir performansla cevap verir. Ama bu durum kişiyi yorar. Ortaya çıkan bu yorgunluğu stres olarak tanımlamıştır (Cüceloğlu, 1998). Stres bireyin psikolojik ve fiziksel baskı karşısında etki tepki olayıdır (Aydemir, 2005: 88).

Geniş bir kavram olarak stres, bir etkiye karşı verilen tepki olayıdır. Stresin ortaya ilk çıktığı zamanlarda ya karşılık verilir ya da yok sayılır. Ancak stresin unsurları tamamen yok edilmemelidir. Çünkü insanın çalışma azmini güçlendiren bir unsurdur (Barutçugil, 2004: 409).

Kişinin sağlıklı bir psikolojiye sahip olup olmadığının kanıtı stres yaratan bir durumla karşılaştığında bu durumla baş edip edemediğidir. Kişi stresli duruma olumsuz anlam yükleyip, kaygı düzeyini arttırırsa sonuçları daha zarar verici olur ve sağlık problemleri yaşanabilir (Artan,1986: 47).

2.2. Stresin Nedenleri

Stresin nedenleri çok fazla olabilir. Yaşadığı çevresindeki değişimler, kişilik özellikleri sayılabilir. Ancak stres kişiyi güçlü de kılabilir (Erkmen ve Çetin 2006). Bireye etki eden stres nedenleri birbirleriyle bağlantılıdır. Pazılın parçaları gibi düşünebiliriz. Stres nedenlerini kişiden, yaşadığı ortamından ve ilişkilerinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Birey zamanının büyük kısmını çalıştığı ortamda geçirir fakat dış koşullardan da etkilenir (Keskin, 1997: 144).

Şahin'e göre stres kaynakları; çevremizdeki olaylar (trafik, gürültü, kirlilik...), sosyal olaylar (iş görüşmesi, sevdiğimizi kaybetme, beklentiler...) fizyolojik stres kaynakları(ergenlik, hastalıklar uyku bozuklukları...) ve düşüncelerimizdir (Şahin, 1997).

Günlük yaşamdaki stresin kaynağı önceden bilinmeyebilir. Çevredeki kişiler ve olaylar strese neden olabilir (Durna, 2004: 192).Stresin nedenleri kişinin kendisi, yaşadığı çevre ve çalıştığı örgüt olabilir. Eğer bütün bu faktörler bireyin fiziksel ve psikolojik dengesini etkiliyorsa stres kaynağı olarak görülebilir (Özdevecioğlu, 2003: 131).

Stresin nedenleri çok fazla olabilir. İnsanların sadece iş hayatından kaynaklanan stresi var demek yanlış olur. Ailesinden ve yakın çevresinden kaynaklanan stres nedenleri de olabilir. Kişi etkileşim halinde olduğundan stresin nedenleri de fazlalaşır. Değişik durumlarla ortaya çıkabilir. Stres nedenlerini kişisel, sosyal çevre ve iş çevresinden kaynaklanan nedenler olarak sınıflanabiliriz (Güçlü, 2001: 96).

Stresin nedenlerini üç ana bölüme ayırabiliriz: Kişiden kaynaklanan nedenler, örgütten kaynaklanan nedenler ve çevreden kaynaklanan nedenler.

İnsanların stresle başa çıkma dereceleri farklılık gösterebilir. Bazı insanlar zor yaşam şartlarından kaynaklanan stresle kolay baş edebilmekte, bazıları ise kolay sorunlarla baş etmekte zorlanmaktadırlar. Bunun nedeni bireysel farklılıklardır. Aslında stres içindeki durumu algılayışımızla alakalıdır. Bireysel algılar stres nedeni olabilir. Sabırsızlık, içgüdüler, insanları çok önemsemek, hedeflerin ulaşılmaz olması, çalıştığı ortamdan hoşnutsuzluk, işten atılma korkusu ve çok çalışmak söylenebilir. Ailevi sorunlar da stres nedenleri arasındadır (Yöndem, 2006).

Kişinin psikolojik ve sosyal yapısı, cinsiyeti stres nedeni olarak ortaya çıkabilir. Toplumsal olayları kabullenışı, diğer insanlarla iletişimi, hırslı olması, yardımsever yapısı, çok duygusal olması, sorunlarla baş edebilme becerisi stresin kaynakları arasında sıralanabilir. Bakış açısidir. Bardağın dolu tarafını veya boş tarafını görmesi bu durumu daha kolay açıklar (Zel, 2001: 15-42).

2.2.1. Cinsiyetle İlgili Stres Nedenleri

Örgüt yapılanmasında kadınlar erkeklere oranla daha fazla stres özelliklerini göstermektedirler (Himmetoğlu ve Kirel, 1996: 15). Kadınlar erkeklerin hâkimiyet kurdukları iş alanlarında çok daha fazla stres yaşamaktadırlar (Arpacıoğlu, 2005).

Kadınların çalışma ortamında karşılaştıkları fiziksel veya psikolojik taciz, hem iş yerinde hem de aile içindeki sorunluluğun fazla gelmesi, cinsiyete bağlı ayrımcılık, haksız rekabet kadınların erkeklere oranla daha fazla strese girmelerine neden olmaktadır. Kadınlar hem evde hem de iş yerinde çalışmaktadır. Üzerine düşen görevleri en iyi şekilde yapmak istemektedir. Görevlerini yerine getirirken ev hayatı strese neden olur (Ekinci ve Ekici, 2003: 101).

Kadınların iyi eğitim almaya başlamasıyla kariyerleri de yükselmiştir. İş yerindeki sorumluluğun yanında evdeki annelik duygusunun beraberinde getirdiği mükemmeliyetçilik stresin esas ayağını oluşturmaktadır. Evin düzeni, yemek, çocukların bakımı ve okul hayatlarının sorumlulukları daha çok kadının sorumluluğunda görülmektedir. Bu sorumluluklar kadının görevi olarak algılanmıştır. Kadının çok çalışması erkeklere göre daha fazla stres yaşamalarının nedenidir (Yiğit, 2000: 17).

2.2.2. Yaş ile İlgili Stres Nedenleri

Bireyin algıları yaşıyla alakalıdır. Algı çeşitliliği, hayatının her aşamasında stresin bireydeki etkileri farklıdır. İnsan hayatı çocukluk, gençlik, orta yaşlılık ve yaşlılık olarak sınıflandırılabilir.

Kişinin en stresli zamanları orta yaşlılık ve yaşlılık dönemleridir. Çünkü bu dönemde kişide fiziksel ve zihinsel gerilemeler kaydedilir. Kadınlarda menopoz, erkeklerinde ise andropoz dönemlerinde meydana gelen hormonal değişiklik daha yoğun stresin yaşanmasına neden olur (Ekinci ve Ekici, 2003).

Çalışanların yaş ortalamaları yükseldikçe fazla mesai yapamamakta ve çabuk yorulmaktadırlar (Erdoğan, 1996: 77).

İş hayatının ilk yıllarında kendine güven fazladır ve daha çok istekle çalışmalar yapar. Ancak ilerleyen yıllarda yetersizlik duygusu strese neden olmaktadır (Özmutaf, 2006: 77).

Yaşı ilerlemiş yöneticiler yorgunluk hissiyle birlikte değişimlere ayak uyduramamaktadır. Fiziksel ve ruhsal bıkkınlıkla birlikte stres fazlalaşmaktadır. Stresin yaş ilerledikçe arttığı, yapılan araştırmalarla ortaya konulmuştur. Farklılaşan hayat şartları, fazla sorumluluk yüklenilmesi, genç yönetici olma arzusu stres yaşının küçülmesine neden olmuştur. Bireyselci bir toplum bencil insanlar yetiştirmekte hayatı zorlaştırmaktadır (Ekinci ve Ekici, 2003: 100).

2.2.3. Medeni Durumla İlgili Stres Nedenleri

Aile içindeki huzursuzluklar, sosyal hayat ve iş hayatı stres oluşturmaktadır. Evlenme, eşin ölümü, boşanma, çocuklar, eşlerden birinin baskın karakterli olması, hastalıklar, eşlerin bir birlerine saygı ve sevgileri, akraba ilişkileri, diğer akrabaların aile işlerine karışması gibi olaylar aile hayatında strese neden olabilir (Ekinci ve Ekici, 2003).

Aile hayatında ortaya çıkan problemler iş hayatını da etkilemektedir. Kişinin evli ya da bekâr olması, evlenen kişinin sorumluluğunun artması, eşin hasta olması ya da ölümü, boşanması ve yalnızlık hissi strese neden olmaktadır. Evlilik hayatı yolunda giden bireyler bekâr yaşam süren bireylere göre stresi daha az hissederler (Özmutaf, 2006: 77).

2.2.4. Bireyin Yaşam Tarzı ile İlgili Stres Nedenleri

Kişiler hayatlarındaki monotonluktan sıkılıp değişiklik ararlarsa stresle karşılaşma ihtimalleri daha fazla olur. İçki, sigara, uyuşturucu, kumar gibi kötü alışkanlıklar insan vücudunu iyi etkilemez, sağlık sorunları yaşamasına neden olurlar. Gece hayatı, gün içinde sürekli ön planda olma isteği, farklı ortamlara girip çıkmak, her ortama ayak uydurma çabası, yeni tanıdığı insanlarla zaman geçirmek insan vücudu için stres yükünü arttıran zorlayıcı durumlardır (Yılmaz, 2006: 15).

2.2.5. Bireyin Sosyo-Ekonomik Düzeyi ile İlgili Stres Nedenleri

Maddi sorunlar başlı başına stres kaynağıdır. İnsan ihtiyaçlarını karşılamak ve yaşamını en iyi şekilde sürdürmek ister. Bu nedenle daha çok para kazanmak ister. Sadece rutin bir hayat sürmeyi istemez. Aynı zamanda sosyal yönden de kendini tatmin etmek ister. Maddi açıdan ihtiyacın fazla olması daha çok çalışmasına neden olacak bu durum da strese yol açacaktır (Eren, 2004: 294).

İşsizlik, işten çıkarılma korkusu, ülke içinde yaşanan ekonomik sorunlar gerilimi arttıran etkenler arasında sıralanabilir. Geleceğin güvence altında olmaması bireyi büyük bir istikrarsızlığa götürmektedir (Eren, 2000: 283).

Ekonomik sorunları aşamazsa ek iş derdine girecek fazla mesai vücudu yoracağından strese de neden olacaktır. Zamanla ilgili problemi olan birey sosyal yaşamını da erteleyecek stres kaynağı artacaktır (Tutar, 2000: 221).

2.2.6. Kişilik Tiplerine Göre Stres Nedenleri

İnsanlar fiziksel ve kişisel özellikleri bakımından birbirinden farklıdır. Birey aynı olaya farklı tepkiler gösterebilir. Olaya bakış açıları, tutumları, psikolojik özellikleri, fikirleri sürekli değişiklik gösterebilir (Özdevecioğlu, 2002: 115).

İnsanlar farklı olduklarından problemlerle başa çıkma kapasiteleri de farklıdır. Bazı insanların kişilik özellikleri strese dayanıklı olmalarını sağlarken bazı insanların kişilik özellikleri strese dayanmalarını zorlaştırmaktadır. İnsanın davranışlarını dışı vurmada stres önemli bir etkidir (Arık, 1996: 255).

A tipi kişilik belirtileri; sürekli konuşan, insanlarla konuşurken acele eden, çabuk yemek yiyen, sabırsız, sırada beklemekten hoşlanmayan, yoğun bir programda çalışan, zamanı boşa harcamayı sevmeyen, birçok işi aynı zamana sığdırmaya çalışan, yargılayıcı tavırları olan, eğlence, dinlenme gibi zevkli işlere zaman ayırmayan, erken kalkan, aynı anda birçok işi yapmaya çalışan, telaşlı olduğu her halinden anlaşılabilen kişilerdir. Rekabetçi ve güvensizlerdir (Samuel, 1981: 290).

A tipi insan şiddet eğilimli ve sabırsızdır. Birden fazla işi aynı anda yapmaya çalışmaktadır. Kendini kısa sürede çok fazla iş yapıp başarılı olmak zorunda hisseder. Zamanın kısıtlı olmasından keyif alırken çok acelecidir. Sürekli bir şeyler yapmaktan hoşlanır ve bunu zorunlu tutar. Hareket çok önemlidir, yavaş çalışan insanlara tahammülü yoktur. Kendini diğer insanlarla kıyaslar ve daha aktif olduğunu düşünür. Beklemeyi hiç sevmez (Durna, 2004: 199).

Hayatı yarış halindedir ve mücadeleden kaçmaz. Başarısız bir yaşam asla kabul edilmez değildir. İnsanlarla çatışma halindedir. Kıskançlık duygularını yoğun yaşadığından stresten kurtulamaz. Uzun çalışma saatleri, işi bitirme zorunluluğu, fazla iş yükü, rekabet, üretken olma isteği, eve iş götürme, yaptığı işten memnun olmaması stresli olduğunun ipuçlarıdır. (Eren, 2004: 306).

A tipi kişilik özelliğinin tam zıttı B tipi kişilik özelliğidir. Rahat ve katı kuralları olmayan özellikler sergiler. Rahattır ve uysallardır. Sakin ve düzenli çalışırlar. Değişikliğe açıktır. Zamanla pek ilgilenmezler. Kendine güvenir. Stresle baş etmesini bilir. Çalışma hayatlarında telaşa kapılmazlar. Zamanı verimli kullandıklarından çok daha başarılı olurlar. Şiddet eğilimli değillerdir. Saldırganlık özellikleri yoktur. Kolay kolay sinirlenmezler ve tedirgin olmazlar. Kendini başkalarına gösterme çabasına girmezler. Kıskançlık duyguları bastırılmıştır.

İnsanlarda A ve B tipi kişilik özellikleri vardır. Ancak bunlardan birisi daha çok ağır basar (Gilmer, 1975: 72).

A tipi kişilik özelliğine sahip bireyler sürekli koşuşturma halinden dolayı gergin ve sabırsızlardır. Olumsuz bir özelliktir. Bu durumdan kaynaklı A tipi kişilik özelliği taşıyan bireyler daha çok çalışmalarına rağmen alt ve orta kademelerde çalışırken, B tipi kişilik özelliği taşıyan bireyler üst kademelerde çalışırlar. Çünkü B tipi kişilik özelliğine sahip bireyler sabırlı, esnek tavırlı ve derin düşünebilme özellikleri sergilemektedirler. Bu durum da başarılarını arttırmaktadır (Zel, 2001: 430-431).

2.2.7. Örgütsel Stres Nedenleri

Örgüt, ortak amaç çerçevesinde bir araya gelen insanların oluşturduğu süreçtir (Ay, 2003: 26). Toplumsal ihtiyaçları karşılamak için kurulan örgütlerin iş görene ihtiyacı vardır. Bireylerin de hayatlarını devam ettirmesi için çalışması gerekir. Günlük hayatta yaşanan stres yanında iş hayatında da pek çok stresle karşı karşıyadır (Işıkhan,2004).

İş yaşamında yöneticiler stres altında çalışmaktadırlar. Örgüt içindeki aksaklıklar örgütte stres kaynağı haline gelmektedir (Schafer, 1987). Örgütsel stres, iş hayatındaki strestir. Yaptıkları iş, teknoloji, çevre şartları, tecrübeler, iklime ve diğer faktörlere bağlıdır (Ertekin, 1993).

Ortak bir amacı gerçekleştirmek için bir araya gelen bireylerin görevlerini yapmak için oluşturdukları stres örgütsel stres kavramını oluşturur. Örgütün misyon ve vizyonu belli değilse, iletişim güçlüğü yaşıyorsa, anlaşılır politikaları yoksa örgütsel stresin yaşanması kaçınılmaz hal alır (Gümüştekin, 2005: 272).

Yönetici stresi örgütsel stresin içinde yer alır. Eğer yöneticinin meziyetleri, beklentileri karşılayamıyorsa stres durumları ortaya çıkar (Pehlivan, 1995: 11).

2.2.8. Çalışma Şartlarından Kaynaklanan Stres Nedenleri

Araştırmalara göre fazla iş yükü nicel ve nitel olarak ayrılır. Nicel olarak çalışmak belirli zamanda çok fazla iş yapmaktır, nitel olarak çalışmak zor bir işleri başarmaktır. (Ertekin, 1993: 51).

Bir iş yerinde her kişinin yapacağı iş yükü doğru belirlenmelidir. Eğer fazla iş verilir veya kapasitesini aşarsa aşırı iş yükü verilmiş olur (Pehlivan, 2002: 25).

Yaşamının büyük bölümünü iş yerinde geçiren birey büyük bir stres altındadır. Eğer kısa zamanda çok iş yapmak zorunda kalıyorsa ruh ve beden sağlığı bozulabilir (Şencan, 1986: 119).

Bir çalışana kısa zaman diliminde iş yapmasını istemek veya fazla iş vermek hızlı çalışmasına neden olacağından stres oluşturmaktadır. Bunun yanında çalışandan becerilerinin üstünde iş çıkarmasını beklemek de kendisini yetersiz hissetmesine yol açar. İki açıdan da iş performansı düşeceğinden strese neden olur (Ivancevich ve Matteson, 1990; Aktaran Özcan, 2008: 25).

İş bölümündeki haksızlıklar, organizasyondaki bozukluklar, beklentinin fazla olması mutsuz çalışanların örgütte yer almasına sebep olur (Bumin ve Şengül, 2000: 571).

Fazla iş yükünün tam tersi durumlarda da isteksizlik, verimsizlik gelişir. Çalışan performansını tam sergileyemezse yine mutsuz olur ve stresli bir duruma düşer (Tosi, Rizzo ve Carrol; Aktaran Özcan, 2008: 25).

Başarılı yöneticiler iş yerinde fazla vakit geçirmektedirler. Kariyerlerinde yükselmelerinin ve maaşlarının artmasının sebebi olarak iş yerlerinde çokça vakit geçirmelerini söylerler. Ancak bu kişilerin sosyal yaşantıları izlendiğinde pek de mutlu olmadıkları gözlenmiştir (Kaya, 2006: 25).

Çalışma saatlerinin fazla olması insanı bedensel ve zihinsel olarak zorlamaktadır. İnsanların çalışma hayatlarının dışında özel hayatlarına vakit ayıramaması kendini gerçekleştirmemesine neden olur. Günün büyük bir bölümü çalışma ortamında geçirilince, özel hayatın yok olmasına neden olmaktadır. Böyle bir durum olumsuz stres kaynağıdır (Pehlivan, 1993: 32).

Stres, hızlı çalışma temposundan, yavaş çalışmaktan, uyarıcı eksikliğinden, ortaya çıkar. Bu durum iş kazalarına ve yaralanmalara neden olur. Kas ve iskelet

sistemi yorgunluğunun esas nedeni beyin yorgunluğudur. Bu nedenle çalışma ortamı düzenli, temiz, ferah olmalıdır (Özdayı, 1990).

İş yerlerinin kapasitelerinin, fiziki şartlarının ve kullanacakları kaynakların yetersizliği bireyleri strese sokan nedenlerdendir. Zorlu iş şartlarının etkisi, diğer stres kaynaklarına karşı esnekliği azaltır ve motivasyonu düşürür (Karadavut, 2005: 60).

Vaktinin büyük bölümünü iş yerinde geçiren birey, çalıştığı iş yerinin çalışma şevkinin arttırmasını ister (Sabuncuoğlu ve Tüz, 1998: 141).

İş yaparken karşılaşılan tehlikeler stres nedenlerindedir. Bazı iş yerlerinde iş kazası ihtimali çok yüksektir. Mesela havacılık, inşaat, madencilik, nükleer santraller gibi iş sahaları stres yaratır. Çalışanlar sürekli olarak gerilim ve korku içinde içerisinde oldukları için ilgilerini işe yöneltmek zorundadırlar. Aşırı dikkatli olmaları yorgunluk yaratabilir (Eroğlu, 2006).

Çalışma ortamının gürültülü ya da fazla sessiz olması, çok sıcak ya da soğuk olması, aşırı aydınlatma veya yetersiz ışıklandırma, havanın kirli olması iş verimini düşüren çalışma ortamlarıdır. Böyle yerlerde çalışan insanların verimleri düşer, stresli ortamlar oluşur. (Eren Gümüştekin ve Öztemiz, 2005: 274).

2.2.9. Yetki Yetersizliği-Sorumluluk-Görev Paylaşımından Kaynaklanan Stres Nedenleri

Yetki, karar vererek insanlara iş yaptırmaktır. Uyumlu iş ortamının olması, problemlerin çözümlenmesi ve kararların doğru verilmesi için otoritenin var olması gerekir. Örgütlerdeki otorite yokluğunda insanların davranışları denetlenemez, kaynaklar verimli kullanılamaz. (Drake - Smith, 1990: 58).

Kişinin birden çok üstü olması, fazla iş yüklenmesi, iş baskısı, işi bitirememe endişesi, iş performansını sağlayamaması stresin oluşmasına neden olur. İşletmenin katı hiyerarşisi, görev ve sorumlulukların tam belirlenmemiş olması bireyi işinden soğutacağı gibi aksine aşırı serbestlik sağlayacağından stres yaratabilir. Kısıtlı kaynaklar, iş bağımlılıkları, içsel baskılar da strese neden olabilir (Özdayı, 1990).

Örgütlerde birkaç yönetici, birçok çalışanını gözetim altında tutmaktadır. Yetkiyi başka birine devretmek istemediklerinden sorumluluk sahasını geniş tutmaktadırlar. Böyle olunca yetki yetersizliği ortaya çıkar (Devlette Sosyal

Politikalar Dergisi, 2012: 54).Yasalar yetkileri azalttıkları için yöneticilere stres yaşatırlar. Stres yaşayan yöneticilerin istekleri azalır (Pehlivan, 1993: 35).

Örgütlerdeki sorumlulukların geniş olması, yetkinin az olması strese neden olur. Sadece yöneticiler değil alt kadroda bulunan çalışanlar da sorumluluk isterler, verilmediği zaman olumsuz durumlar meydana getirir (Güney, 2000: 438).

Stres yöneticilerde bedensel ve zihinsel sorunlara neden olmaktadır. Stres sonucunda sağlığını kaybedebilir, işinden uzaklaşabilir, karar verme becerisini olumsuz etkileyebilir (Işıkkhan, 2004).

2.2.10. Ücret Azlığından Kaynaklı Stres Nedenleri

Birey hedeflediği noktaya ulaşamadığı zaman hayal kırıklığına uğrar, bu oluşan durum da bireyin strese girmesine neden olacaktır (Aydın, 2002: 60).

GroSs'a göre, örgütsel stresin esas olarak üç nedeni vardır. Birincisi kariyer stresi (iş bulamamak, ücret yetersizliği), ikincisi görev stresi (işte performansını gösterememe, iş yerinin uygun olmayan koşulları), üçüncüsü ise yapısal stres (rollerin çatışması, toplumsal kaygı) (Aslan, 1995).

Maaş çalışanlar için emeğinin ölçütüdür. Çalışanlar maaşının ihtiyaçlarını karşılamasını isterler. Maaş zammının yapılması, ikramiye alınması, çalışanın maddi açıdan rahatlamasına neden olur. Eğer maddi yetersizlikler oluşursa ailesinin rahat etmesi için ek iş arayışına girer. Fazladan çalışır, tatil zamanlarını çalışarak geçirir. Dinlenemeyen çalışan stresli bir çalışma sergiler. (Güney, 2001: 521).

2.2.11. İletişimden Kaynaklı Stres Nedenleri

İletişim, simgelerin duygu ve düşüncelerin aktarılması sürecidir. (Gökçe 2001: 57). İletişim sosyal yaşamın büyük bir parçasıdır. Çünkü hayatın değişen koşullarında yaşamı sürdürmek, içinde buldukları koşullar hakkında bilgi arayışına girmek zorundadırlar (Berber, 2001: 138).

İş ilişkilerindeki stresin temel nedeni çevredeki insanların fazla olmasıdır. Astlar, üstler ve meslektaşlardır (Özdayı, 1990). Topluluk içinde yaşayan bireyler diğer canlılarla ilişki kurmak zorundadır. Bir problemi çözmek insanların düşüncelerini ortaya koyması gerekir. Yani iletişim kurması gerekir (Cüceloğlu, 2000: 12).

Çalışma ilişkilerinin olumlu olması, ast ve üstlerin ilişkileri örgütün en önemli ayağını oluşturmaktadırlar. Başarının artmasına yardımcı olur. Eğer eksiklik olursa örgüt içinde stres oluşur (Yıldırım, 2010).

İletişim mesajlaşmaktır. Karşılıklı mesajlaşan varlığa iletişim birimi denir. İletişimin doğru yapılması için mesajların gidip geri dönmesi gerekir ve mesajlar birbiriyle ilişkili olmalıdır (Cüceloğlu, 2004: 69-71).

Örgüt içinde bireylerin sağlıklı iletişimleri sorunların azalmasına kaynaklık eder. Eğer iletişim zayıfsa stres yoğun yaşanır örgüt içinde. Çünkü insanların arasındaki ilişkiler diğer kategorilerdeki stres faktörlerini etkilemektedir (Türker, 2009).

Kişiler arasındaki duygu ve düşünce alışverişi farklı nedenlerle kurulamıyorsa veya eksiklikler oluşuyorsa iletişim yetersiz olur. İletilecek mesaj kişilerin yanlış anlamasına veya süreç esnasında eksik bilgiye sahipse, süreç sonunda aktarımı strese neden olabilir (Cüceloğlu, 2000: 92; Gümüştakin ve Öztemiz, 2004: 67).

Örgütsel stres kaynağı olarak örgüt içi ve örgüt dışı etkenler sayılabilir. Kişinin stres kaynakları örgütteki rolü, mesleksi ilerlemesi, çalışanlar arasındaki ilişkiler, örgütteki hayat, örgüt ile dış hayat arasındaki ilişki olarak sayılabilir (Asalan, 1995).

İş ortamında en önemli stres kaynaklarından biri dedikodudur. İş hayatına alışmaya çalışan ya da sağlayamayan bireyler kişisel ve örgütsel açıdan uyum sağlayamadığı kişiler ve gruplar hakkında dedikodu yapar. İş yaşamında oluşan dedikodu ortamı maalesef toplum içinde hastalık durumundadır. Bir arada yaşamak zorunda kalan insanlar başarısızlıklarını, yetersizliklerini, diğer insanların arkasından yapılan davranışı kendi görüş açılarına göre yorumlayarak gidermeye çalışırlar. Böyle ortamlar gereksiz vakitlerin ortaya çıkmasına kişiler arasındaki ilişkinin gerginleşmesine neden olmaktadır (Baltaş ve Baltaş, 1993).

2.2.12. Çalışanlar Arasındaki İlişkilerden Kaynaklı Stres Nedenleri

Çalışma ortamında üst düzeydeki yöneticilerle anlaşamamak, çalışanlarla olumsuz ilişkiler, bireylerin uyumsuzluğu, alt düzeydeki insanlarla geçinememek iş yaşamında önemli bir stres kaynağıdır ve çözümü çok zordur (Ay, 2004: 17).

Kişi yapacağı iş hakkında yeteri kadar deneyim ve bilgiye sahip değilse rol belirsizliği ortaya çıkar. Ne istendiğini tam olarak bilmiyorsa, yapacağı iş hakkında tam olarak bilgiye ulaşmakta zorluk çekiyorsa, yaptığı işin sonucunu kestiremiyorsa rol belirsizliği yaşıyor demektir (Yıldırım, 2010).

Her insan sosyal hayatını ister istemez iş hayatında da sürdürmek zorunda kalır. Bununla birlikte iş arkadaşları ve yöneticiler arasındaki ilişkiler stres düzeyini belirler. Çalışma ortamındaki huzursuzluk, iş arkadaşları arasındaki gerginlikler, tartışma ve öfkelenmeler stres nedenidir. İş ortamındaki üstlerin kendilerini çok yetenekli görmeleri, altlarının çalışmalarından hoşnut olmamaları, yöneticilerinin fazla detaycı olması çalışanlar arasında şiddetli geçimsizliğe bu durumda fazlasıyla strese neden olur (Aydın, 2002: 63).

İnsan ve örgüt değişik bir iletişim halindedir. Her zamana ve yere uygun bir örgütsel davranış modeli yoktur. Her sistem özel olarak düşünülmelidir. Bu nedenle durum ve şartlara göre örgütsel uygulamalar mevcuttur (Özdayı, 1990).

Başarının ölçütü, performansının en uç noktaya çıkmasını sağlamaktır. Çalışanların performansını değerlendirmedeki esas kıstas eski ve yeni çalışmalarını alıp, ilerideki başarısıyla şimdiki başarısını karşılaştırıp gelecek başarısının artmasını sağlamaktır (Canman, 1995: 148).

Aşırı stres nedeniyle birey fiziksel ve psikolojik sağlık sorunları yaşayacağından performansta düşüş görülür. Optimum stres en iyi başarıyı sağlar. Optimum stres kişiden kişiye farklılık gösterebileceği gibi süresi de önemlidir (Yıldırım, 2010).

Değerlendirme anketlerine tabi tutulmamak, bireyin başarısının tarafsız olarak gözlemlenmemesi veya olumsuz geribildirimler yapılması iş başarısını değerlendirmeye ilgili stres yaratır. Olumsuz geri bildirim yanında doğru değerlendirmenin uzun zaman zarfında geri bildirilmesi de strese neden olur (RoSs ve Altmaier, 1994: 53-54; Aktaran Özcan, 2008: 37).

Birey örgüt içinde sürekli stres altında yaşıyorsa örgütle bütünleşmesi ve iş performansı olumsuz etkilenecektir. İş yerinden ayrılmanın en önemli nedeni iş stresidir. Ayrıca meslek rolünün belirsizliği, doyumsuzluk, rekabet de iş stresinin sonuçları arasında sayılabilir (Yıldırım, 2010).

Bir örgütün çalışanı, performans ve yetkileri bakımından değerlendirilmelidir. İş hayatında çalışan elemanlar güvenilir şekilde değerlendirilir ve sonuçları paylaşırsa çalışan kendini güvende hissedebilir (Başaran, 1991: 175).

Performans değerlendirmede çalışana sorumlulukları bildirilir ve değerlendirilir. Yeterlik değerlendirmesinde ise bireyin zekâsı ve yeteneği değerlendirilir. Anketlerin önceden bildirilmesi gereklidir. Çünkü bilinmeyen her durum stresi artırır. Ayrıca yönetici hakkında yaptığı değerlendirme o iş yerindeki geleceğini etkiliyorsa çalışanın stres olması çok normal karşılanmalıdır (Devlette Sosyal Politika Dergisi, 2012: 54).

Bireyin yapılan işle ilgili kararlara katılması önemlidir. Pasif ve ilgisiz kişilik özelliklerine sahip bireyler kararlara katılamazlar. Bu durumda stres nedeni olur (Özdayı, 1990).

Tüm çalışma hayatı adalet üzerine kurulmalıdır. Yoksa çalışma ortamı olumsuz etkilenir. Çalışan adaletli bir ortamda çalışıp emeğinin karşılığını tam almalıdır. Adaletsiz bir ortamda çalışan birey için o çalışma ortamı huzursuz ve verimsiz olur. Haksızlıklara ses çıkarmaması kendi içinde sıkıntılara neden olacağından önemli bir stres kaynağı oluşur (Sandal, 2004).

Örgütün büyüklüğü strese neden olabilir. Örgüt geniş olunca bireyin hâkimiyeti küçülür. Bunun yanında yaratıcılık ve bağımsızlık kısıtlanır. Böyle durumlar örgütte yabancılaşmaya sebep olur. Bürokrasiden kaynaklı hayal kırıklıkları oluşur (Bayram, 2006).

İş hayatındaki çalışanların birbirleriyle olan ilişkileri stres nedeni olabilir. Çalışma hayatındaki insanların iletişimleri örgütsel başarıyı artırabilir veya azaltabilir. Davranış ve yönetim bilimciler bireysel ve örgütsel hayatın verimli olabilmesi, çalıştığı ortamdaki iş arkadaşlarıyla olumlu ilişkilere bağlıdır demektedir (Altan, 1986).

Birlikte çalışan insanların kendi çıkarlarını ön plana alarak hareket etmesi, beraber problem çözme yeteneğinin olmaması, rekabetin olduğu ortam, adam kayırma ve otoritenin kendi gücünü göstermesi gibi nedenler önemli stres kaynağıdır (Pehlivan, 1993: 45).

Eğitim için çalışan bireyler ortak amaç güderek birlikte çalışmak zorundadırlar. Bu ortak amaç için çalışan insanlar birlikteliklerini koruma altına

almak için liderlerini belirler ve bu amaçlar çerçevesinde birlikte hareket ederler. Liderlerin belirlenen kurallar çerçevesinde hareket etmesini sağlarlar. Eğer kurallara uymazsa gruptan ayrılana kadar yaptırımlar uygularlar. Bu durum da önemli stres kaynağıdır (Pehlivan, 1993: 63).

İşin nitelik olarak rutin olması, vardiya düzeni, görev çelişkisi, işten doyum alamama gibi özellikler sıralanabilir. Vardiyalı çalışma kişinin biyolojik düzenini bozar, yaşam dengesi bozulur (Altuntaş, 2003: 27).

İsviçre’de gerçekleşen bir incelemede devamlı aynı işi yapan çalışanların performanslarının düştüğü izlenmiştir. Bunun yanında kan basıncı yükselmiştir. Daha sonraki süreçte yaptıkları iş tekrar gözden geçirilmiş ve sorumlulukları fazlaştırılmıştır. Sonuç olarak ürünlerin kalitesinde artış, motivasyon yüksekliği ve kan basınçlarının düzeldiği gözlenmiştir (Altuntaş, 2003: 123).

Örgüt içindeki değişimler de büyük bir stres kaynağıdır. Çalışanlarda duygusal dengesizliğe neden olmuştur (Paşa, 2007: 52). Değişimler teknolojik olarak da yenilenmeleri kapsıyorsa eksiklik duygusunu beraberinde getirdiğinden stres beraberinde gelmektedir (Tutar, 2004: 229).

2.2.13. Terfi Etme/Edemeden Kaynaklı Stres Nedenleri

İnsanlar kendilerini gerçekleştirme konusunda buldukları konumlarda ilerlemek ister. Terfi bireyleri daha fazla çalışmaya iten önemli bir nedendir. Terfi de en önemli şey yeni bilgiler edinerek üst görevlerde daha da etkin çalışma isteğidir. Çalışanlar üst görevlere yükseldikçe daha fazla saygı ve değer kazanır. Bu durum da kendini baskı altında hissetmesine ve stres yaşamasına neden olur (Eren, 2004: 297-298).

Üst yöneticiliğe yükselme hırsı örgütü zora sokan bir eylemdir (Küçükaslan, 1994: 21). Görevde yükselme her zaman somut verilere dayanmalıdır. İşe yaramayan insanlardan kurtulmak için terfi ettirilmemelidir, örgütün zararına neden olabilir (Durucker, 1996: 170; Aktaran Özcan, 2008: 27).

Bireyin çalıştığı işte ilerleyememesi gibi çabuk basamakları çıkması da stres nedenidir. Araştırmalara göre kalp krizi geçirme olasılığı bu kişilerin daha fazladır (Özdayı, 1990).

Terfilerde haksız yere tanıdıklarının getirilmesi bilindik bir olaydır. Üst görevlere daha çok direnmeyen ve söz dinleyen insanların getirilmesi yetersiz ve hızlı terfi gibi tanımların oluşmasına neden olmuştur (Canman, 1995: 197).

Rekabet iş yerinin ilerlemesine sebep olmaktadır ve stres kaynağıdır. Ekonomide ve siyasetteki ortam büyük bir stres kaynağıdır. Enflasyon, işsiz kalma, ücretin az olmasıdır (Can , 1992: 279-285).

Yetersiz terfide bireyin özellikleri kullanılamaz ve sorumluluk verilmez. Yapılan çalışmalar kişinin kapasitesinden düşüktür. İlerleme sağlayamayan birey kendini gerçekleştiremez. Bireyin stresinin artmasına neden olur. Hızlı terfide ise birey bilgi ve yeteneklerinden üstün bir görevde olduğundan başaramama korkusunu daha fazla yaşadığından stres olur (Artan, 1986: 198).

Çalışma yaşamında ödül önemli bir yer tutar kişinin ruhsal gelişimini de olumlu bir şekilde etkiler. Sürekli dert yanan insanlar çok streslilerdir ve risk almayı sevmezler (Özdayı, 1990).

İş hayatında yükselme sosyal beceriye de bağlıysa yeni ilişkiler kurmak ve bu ilişkileri sağlam temellerle yürütmek de strese neden olmaktadır (Yılmaz, 2007: 33).

Görevde yükselmek stres nedenidir. Bunun yanında haksızlığa uğramak da stres nedeni sayılabilir. Ayrıca stresli bir durumdayken yeni görevine uyum sağlamaya çalışmak da strese neden olabilir (Türker, 2009).

Kapasitesinin altında çalışan insanlar da stres yaşarlar. Çalıştığı kurumda kendini gösterememesi kişinin huzursuzluk yaşamasına neden olur. Birey yaptığı işte ilerleyemez. Üniversite mezunlarının kendi alanlarında çalışmamaları performanslarını düşürmektedir. Motivasyon bozukluğuna neden olarak stres yaşarlar (Artan, 1986: 81).

2.2.14. Çevreden Kaynaklı Stres Nedenleri

Bireylerin yaşamlarını sürdürdükleri çevre büyük stres kaynağıdır. İş yerlerinde insanların teknolojiyle uyum sağlamasına önem verilmezse stres yaşanabilir. Ergonomik düzenlemeler bireyin çalışma şartlarını fiziksel özelliklerine uygun olarak tekrar gözden geçirmesini ve en verimli çalışma ortamını sağlamayı hedeflemektedir (Işıkhana, 2004: 124).

Kişinin yaşadığı çevre de stres nedeni olabilir. Olumsuz çevre koşulları fiziksel ve psikolojik olarak insanları etkileyebilir. Başlıca sorunlardan birisi trafik ve gürültüdür. Büyük şehirlerde yaşayan insanların problemlerinden birisi ulaşımda yaşadıkları güçlüklerdir. Trafik başlı başına sorundur. İşe yetişme kaygısı, iş yerinin eve uzak olması, ulaşım araçlarının az sayıda olması, trafikteki vakit kaybı, güvenlik endişesi, servisin olmaması gibi ulaşım problemleri bedenin her gün yorulmasına ve performansın hem iş yaşamında hem de sosyal yaşamda düşük olmasına neden olur. Saydığımız nedenler stres kaynakları olmaktadır (Eren, 2004: 300-301).

Gürültü, kişinin hem fiziksel hem de psikolojik sağlığını kötü yönde etkiler. Eğer gürültü aniden ortaya çıkarsa bireyin şok yaşamasına, birden bire oluşan korkularına neden olmaktadır. İşitme kayıplarına, uyku bozukluğuna, yorgunluk, aşırı sinirlilik ve şiddet belirtilerine neden olan gürültülü ortamlar stres nedenleri arasındadır. Gürültülü kirliliği yaşanan ortamlarda bulunmak ruhsal açıdan strese neden olabilir. Fazla ses olan yerlerde psikolojik olarak güdülenmişliği azaltır. Ayrıca gürültü sabır olayını aza indirir (Işıksan, 2004: 126).

Teknolojik gelişmeler, hayatımızda konforu sağlamasının yanında olumsuz özellikleri de beraberinde getirmiştir. Her gün ortaya çıkan yenilikler insanın bilgi ve becerilerinin tükenmesine neden olmaktadır. Sürekli birey çalıştığı alanda kendini geliştirmek zorunda kalmaktadır, kendini yetersiz hissetmektedir. Bu durumun sürekliliği ve hızlılığı stres nedeni sayılmaktadır (Paşa, 2007: 51).

Hiç durmadan gelişen teknolojik yenilikler, her kademedeki insanları çalışma ortamında gerilime ve işini yapamama endişesine sevk eder (Tutar, 2000: 27).

Hava olayları insanların stres yaşamalarına neden olmaktadır. Sürekli yağışın olması, aşırı sıcak, aşırı soğuk havalar, aşırı rüzgâr, aşırı nemli hava başlıca etkenler arasındadır.

2.3. Stresin Belirtileri Nelerdir?

Stresin uzun süreli olması bazı hastalıklara zemin hazırlamaktadır. Eğer stresi kontrol edemezsek fiziksel ve psikolojik olarak vücut tepki vermeye başlar (Yılmaz, 2006: 35).

Hans Selve'ye göre hastalıklıların nedeni stres oluşturan çevre faktörlerine uyum sağlanamamasıdır. Birey fiziksel ve psikolojik olarak stresten etkilenir. Fakat

insanların zayıf olan tarafları stres karşısında tehlikeydedir (Tutar, 2004: 250; Akt. Kılınç, 2008).

Yapılan incelemelerde stres belirtileri şöyle sıralanmıştır: Kalpteki ritim sayısının fazlalaşması, soluk alış-verişinin hızlanması, kan şekerinin yükselmesi, kasların gerilmesi, eklemlerin ağrı sinyalleri vermesi, ağızda ve boğazda kuruluştan kaynaklı yutkunma zorluğu, tükenmişlik, yemek yiyememeye bağlı zayıflama veya aşırı yemek yeme ve sonucunda kilo alma, baş ağrısı, baş dönmesi, denge kaybı, aşırı terleme, uykusuzluk veya gereğinden fazla uyku, uykudaki dengesizlik, dişleri sıkma, fazla veya az konuşma, gece görülen kâbuslar, yataktan sıçrayarak uyanma, uyurgezerlik, mide ve bağırsaklardaki sorunlar, bulantı, kusma, ishal, sıkıntı, aşırı duyarlılık, çevreyle iletişimin kesilmesi stresin belirtileri olarak sayılabilir (Şimşek, 1998: 296).

Birey stresle karşılaştığında ilk olarak fiziksel bir değişiklik görülür. Stresli durumla birlikte vücutta adrenalin salgılanır. Kan şekeri artar, terleme, kalp çarpıntısı, duyarlar daha fazla uyanır (Can, 2006: 20).

Her insanda stres belirtileri farklı yaşanabilir. Kimileri stresli hallerini dışa vurur kimileri kendi içinde yaşar. Yüksek sesle, sinirli bir şekilde konuşma, soluk alış-verişin artması, hareketlerin fazlalaşması, el ve kol hareketlerinin sıklığı sayılabilir. Kimileri fizyolojik olarak streslerini ortaya koyarlar. Uyku ile ilgili dengesizlikler, tükenmişlik, şiddetli baş ağrıları, mide rahatsızlıkları, kasların gerilmesi, sırt ağrıları gibi. Bedensel tepkilerin yanında ruhsal tepkiler de verilebilir. Aşırı endişe, korkaklık, sürekli geçmişte yapılan yanlışları düşünme ve dile getirme... (Yılmaz, 2006: 35).

Fiziksel olarak ortaya çıkan belirtiler vücudun işleyişinde bozukluklara neden olur. Bu bozukluklar vücudun dengesinde problemlere neden olabilir (Köknel, 1998: 244). Şiddetli baş ağrıları, kalpte ortaya çıkan bozukluklar, ishal veya kabız olma durumu, vücuttaki ağrılar ve gerilmeler, cilt hastalıkları, uyku bozuklukları, çene ve diş gıcırdatması, alkol ve sigara kullanımı, birden ortaya çıkan tikler, iştahın artması veya azalması, nefes alıp vermede yaşanan zorluklar stresin belirtileri arasında sıralanabilir (Önen, 2005: 125)

Yapılan araştırmalarda ussal gerilimin fazla olduğu, aşırı sorumluluk yükü olan mesleklerde hipertansiyon riski fazlalaşmaktadır. İlkokul öğretmenlerinde bu oran % 11,8-14'dir (Paşa, 2007: 61).

Duygu, çevre ve kişinin uyumudur. Stres yaşayan bireyler kaçma fonksiyonu gösterirler. Kişi ne kadar çevresiyle uyumluysa duygusal tepkileri de o kadar kaliteli yansır (Albrecht, 1989: 42).

Davranışsal belirtiler; zamanı iyi planlayamama, aşırı hassasiyet, çevreyle uyum sağlayamama, gelecek kaygısı, yalnızlık korkusu, gerçek bir dostun olmaması, işe sürekli geç gelme veya gelmeme düşük performans, gibi nedenler sayılabilir. Saldırđan, rekabetçi, acımasız davranışlar örgütteki ilişkilerin zarar görmesine neden olabilir (Can, 2006: 48).

Psikolojik belirtiler; sabitlik, gerginlik, sinirlenme, depresyon, duygusal patlama, çabuk ağlama, endişe, korku, özgüven azalması, ruhsal durumun sürekli değişmesi, aşırı duyarlılık, kızgınlık, öfke nöbetleri, saldırganlık, düşmanlık, duygusal tükenmişlik hissi, huzursuzluk, birlikte verimli çalışamama, telaş, gerginlik, yetersizlik duygusu, duraksamalar, amaçsızlık, hırçın davranışlar, şiddet eğilimi, boşlukta olma duygusu sayılabilir (Önen, 2005: 5).

Stres yaşanınca bireysel bütünlük bozulmaktadır. Zihinsel olarak karşılık verilmezse davranışlarda bazı değişiklikler ortaya çıkar (Yıldırım, 2010: 45).

Çevreyle bağlantının kesilmesi, iletişim kurmaktaki isteksizlik, diğer bireylerle geçimsizlik, aşırı duygusallık, bencilleşme, kendini çevreden soyutlama, tek olma isteği, güven duygusunun azalması, insanlardan uzak durmak, hoşgörölü davranmamak, sürekli açık aramak, kırııcı sözler söylemek, problemleri davranışlar sergilemek, sevdiği insanlarla görüşmemek, sürekli savunma mekanizmaları geliştirmek (Güçlü, 2001: 95; Ulukuş, 2001: 43).

Unutkanlık, fazla düşünmek, dalıp gitmek, bir konuya yoğunlaşamamak, düşüncelerin düzensizliği, sonuca odaklanamama, ilgi kaybı, hoşnutsuzluk, sürekli kendini öven konuşmalar yapma, kötü düşünceler geliştirme, fobiler, gülmemek, aşırı hassas davranışlar, dalgınlık, intihar eğilimi, düşük verimlilik, iş kalitesinde düşüş, karar vermede güçlük (Güçlü, 2001: 95; Tutar, 2000: 256; Braham, 1998:54; Önen, 2005:5; Kumaş, 2008: 19).

Sürekli yaşanan kararsızlıklar, hoşnut olmama durumu, şiddet eğilimli davranışlar, bağırılmalar, depresyon, sıkıntı, üzüntü hali, hiçbir işte zevk alamama, geceleri kâbuslarla uyanmak, sinirli davranışlar, benlik saygısı zayıf olan, aniden gelen kahkahalar, bitmek bilmeyen ağlama nöbetleri, hissizlik, gelecek için plan yapmama, hasta olduğuna inanma, tükenmişlik, her olaya kırılıp geri çekilme, kendini gerçekleştirememe, işe ama duygusu, mutsuzluk, tatminsizlik, şiddet eğilimli davranışlar, saldırganlık, düşmanlık, kin tutma duyguları (Arsenault ve Dolan, 1983: 228).

2.4. Stresle Başa Çıkma Yolları Nelerdir?

Kişi stresli durumdan en az zarar görmek için, stresin kaynağını bulur ve uyum sağlamaya çalışır (Eryılmaz, 2009: 25).

Bilim adamları stresle karşılaşan bireylerin kaçma, hareketsiz kalma veya saldırganca davranma gibi tepkilerde bulduklarını gözlemlemişlerdir (Eryılmaz, 2009: 206-207).

2.4.1. Problem ve Duygu Odaklı Başa Çıkma

Stresli duruma farklı bir açıdan bakılarak çözüm yolu aranır. Stresli durumu değiştirmek ve etkisini önlemek için faaliyete geçmeyi amaç edinir. Problem çözme becerisine sahip olan bireyler stresle mücadelede daha başarılıdırlar. Bireyler arasındaki problem çözme sosyal problem çözmedir (Çam ve Tümkaya, 2008: 157).

Problem odaklı başa çıkma yönteminde mantıklı bir çözüm yolu bulur. Stresli durumdan kaynaklı duygusal sonuçları azaltmak amaçlanır. Problem en ince ayrıntılarıyla ele alınıp etkin bir strateji belirlenir. Duygu odaklı başa çıkmada olumsuz duyguları olumlu duygularla değiştirir (Folkman 1984; Lazarus 1993).

Duygu merkezli başa çıkmada birey çeşitli savunmalar geliştirir. Kaçma, inkar, sosyal destek alma, başka işle meşgul olma, yüzleşmek, stresli durumdan mümkün olduğu kadar uzak durma gibi (Oblibene ve Collins 1998; Akt. Türküm 1991: 11).

2.4.2. Proresif ve Otojenik Gevşeme

Vücuttaki gerilimi alır ve rahatlamayı sağlar. Birey huzura kavuşur. Kasların kasıldığı bölgeler gevşetilir. Ellerden başlanarak ayak parmaklarına kadar tüm

vücudun gevşemesi sağlanır. Olumlu düşünceler tüm vücudu sarar. Düşünceler boşluğa bırakılır (Baltaş ve Baltaş, 1999: 195-196).

2.4.3. Nefes Egzersizleri

Vücudumuzdaki istemsiz bölümlerin kontrol altına alınmasını sağlar. Nefes alma teknikleri doğru kullanılarak rahatlama sağlanır. Vücudumuza giren temiz hava stresin kaybolmasında yardımcı olur. Nefes alınır sekize kadar beklenir, sırasıyla aşamalı olarak geri verilir (Baltaş ve Baltaş, 1999: 187-193).

2.4.4. Fiziksel Egzersizleri

Düzenli ve bilinçli yapılan spor gevşemeye ve stresin azalmasına yardımcı olur. Bedenin bağıışıklığını arttırarak güçlü olmasını sağlarız (Rowshan, 2011: 97).

Stres damarlarda daralmaya neden olduğu için kan miktarında azalma görülür. Yürüme, bisiklete binme, koşma gibi etkinlikler stresin olumsuz etkilerini azaltabilir (Baltaş ve Baltaş 2000; Luthans 1989: 209).

Düzenli yapılan spor vücudun dinlenmesini sağlayarak mutluluk hormonunun salgılanmasını sağlar. Gerginliği azaltarak stresin mücadelesinde etkin bir rol oynar (Güney, 2001: 539).

2.4.5. Biofeedback (Biyolojik Geri Bildirim)

Bu yöntem bazı aletlerin kullanılmasıyla gerçekleşir. Stresin olumlu ve olumsuz durumları bilgisayar ekranına yansır. Bu ipuçlarını kullanarak stresin kontrol edilmesi alışkanlık haline getirilir. Yöntemin özünde biyolojik geri bildirim vardır (Baltaş ve Baltaş, 2012: 194).

2.4.6. Beslenme

Tuz, şeker, yağ, çay, çikolata, içki, sigara, kafein gibi maddeler kullanılmamalı bunların yerine sebze ağırlıklı beslenilmelidir. Vücuda giren bazı maddeler stresi arttırırken, hastalıklara da neden olmaktadır. Sağlıklı beslenme vücudun direncini arttırmaktadır (Özer, 2012: 53).

2.4.7. A Tipi Davranış Tipinin Değıştirilmesi

A Tipi davranış özellikleri yaşayan insanlar telaşı bırakıp zamanı yönetmeyi öğrenmelidirler. Yavaş hareket etmeli ve kelimelerini özenli seçmelidir. Sosyal yaşamını önemsemelidir. Çalışma ortamı sakin olmalıdır (Baltaş ve Baltaş, 2012).

2.4.8. Zaman Yönetimi

Zamanı en iyi şekilde kullanmak gerekir. Zaman yetersiz olursa kişi de strese neden olur. İyi kullanılırsa fazla iş yapılarak stres en aza indirilebilir. Zamanı iyi kullanmak için önceliklerimizi sıraya koymalıyız. Gerekli ihtiyaçlar belirlenmelidir (Baltaş ve Baltaş, 2012: 218).

2.4.9. Yaşam Tarzını Değiştirme

Birey yaşam tarzını düzene sokmalıdır. İlk bölümde elinden geldiği kadar stres durumunu değiştirmelidir. Eğer stresli durum değiştirilmiyorsa kabul edilmelidir. Olumlu düşünme çok önemlidir. Eğer stresli durum ortadan kalkmıyorsa boş verilmelidir. Duygusal ve zihinsel rahatlama sağlanmalıdır. Spor yapılmalı, gevşeme hareketleri öğrenilmeli, beslenmeye dikkat edilmeli, sosyal hayata önem verilmelidir (Braham, 1998: 57-59).

2.4.10. Dua ve İbadet

Dua eden insan geleğinden umutludur. İnsan yaşamında senelerdir önemli bir yere sahiptir (Schefer, 1987).

2.5. Yönetim ve Stres Arasındaki İlişki Nasıldır?

Yönetim örgütün hedeflerine verimli bir şekilde ulaşmak için insanların en etkin şekilde çalıştığı faaliyetlere denir (Tosun, 1992: 5).

Yönetim, hiyerarşideki üst çalışan grup olarak da tanımlanabilir. Başka bir ifadeyle yönetim, toplum içindeki insanların diğer bir grubun egemenliğini kabul etmesini içermektedir. Eldeki imkânların en iyi şekilde kullanılmasını amaçlamaktadır. Yapılacak bütün işlerde ucuz maliyet yüksek kalite aranmaktadır (Fişek, 1979: 51-52).

Eğitim yönetiminde en önemli unsur Eğitimin niteliğidir. Çünkü söz konusu insandır. Eğitim yönetiminde toplumun gelişmesi hedef alınır. Eğitim yönetimini diğer yönetimlerden ayıran özellikler belirli ilkelere dayandırılabilir. En önemli amaç insan davranışında değişiklik yaratmaktır. Düşüncelerini insan sergilemelidir. Eğitim kurumları toplum tarafından sürekli olarak denetlenmelidir. Öğretmenlerin yönetici olmaları teknik konularda eksikliklere neden olmaktadır. Eğitim yönetimi tüm Eğitim kurumlarında olmalıdır. Anaokulundan başlanmalı yükseköğrenime kadar sürmelidir. Ülkenin en ucra köşelerinde bile uygulanabilir olmalıdır. Bunun yanında

insan başarısını somut olarak değerlendirmek kolay değildir (Bursalıoğlu, 1982: 3; Kaya, 1979: 38).

Stresin tanımında gerilim ve kaygı terimleri yer almaktadır. İnsan vücudunda hem fizyolojik hem psikolojik gerilime neden olmaktadır. İnsanın duygu ve düşüncelerinde olumsuz etkiler oluşturmakta bu durum da beden sağlığında bozulmalara yol açmaktadır. Stres kişiseldir, verdiği tepkiler de farklılık gösterebilir.

Yönetim ve stresle ilgili verilen bilgilerden sonra; yönetimde olan kişi ve kurumlar da stres özellikleri görülebilir. Yönetici ve çalışanlarda kendi kişisel özelliklerine uygun olarak stres faktörleri çeşitli derecelerde ortaya çıkabilir.

Yönetici olan kişinin hedefleri, beklentileri, diğer insanlarla olan sosyal ilişkileri yaptığı işi stresli bir hale getirebilir.

2.6. Öğretmenlik Mesleği İle İlgili Stres Yaratan Faktörler:

Öğretmenlik mesleğinde de stres yaratan durumlar vardır. Anne ve babalar çocuklarını kurallar olmadan kendi kültürlerine bağlı olarak yetiştiriyorlar. Hâlbuki öğretmen kuralların hüküm sürdüğü bir ortamda tüm çocukları yetiştirmeye ve eğitmeye çalışır. Kurumun yönetmelikleri ve yasalarla çerçevesi çizilmiştir. Denetim ve hiyerarşi altında çalışmak zorundadır. Yani öğretmen karar almada söz sahibi değildir, ancak alınan kararları uygulamakla yükümlüdür (Gordon, 1993: 206-207).

Stres nedenlerinin başında öğretmenlerden beklenen başarıdır. Öğrencilerin sınavlarda başarılı olmaları birçok neden bağlıdır. Okulun fiziki yapısının (bilgisayar, laboratuvar, spor salonu, oyun alanı...) donanımlı olması gerekir. Ders kitaplarını öğretmen seçemez, kaynak kitap gösteremez. Sınıf mevcutlarının da oldukça fazla olması hem başarıyı hem de öğretmenin stresini olumsuz etkiler. Ayrıca velinin kültür seviyesi de etkilidir. Öğretmenin ücret konusundaki eksikliği moralini olumsuz etkiler. Okuldaki yöneticiler de öğretmen için stres kaynağı olabilir (Aydın 2008: 74-75).

Özel okullarda çalışan öğretmenlerin iş güvencesi yoktur. Bir yıllık sözleşmelerle çalışmaktadırlar. İşini kaybetme riski olan insanların stres yaşaması zorunludur. Devlet okullarında kadrolu olarak çalışan öğretmenlerin ise işleri bu açıdan daha kolaydır. Devlet okullarında kadrolu olarak çalışan öğretmenlerin ise işleri bu açıdan daha kolaydır (Hotamışlı, 2011: 59).

Öğretme işi başlı başına stres kaynağıdır. İş doyumundaki performans, fiziksel ve ruhsal yapıyı etkilemektedir. Yüksek stres düzeyine sahip öğretmenler olumsuz elektrik yaydığından iletişimleri de olumsuz olur. Milli Eğitim Bakanlığı'nın başarılı olması stresiz öğretmenlerle ilişkidir. Bu nedenle öğretmenlerin stres kaynaklarıyla baş etme yöntemlerini öğrenmesi gerekir (Akpınar, 2008).

2.7. Yapılan Çalışmalar

2.7.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Karakaya'nın (2013)'te yazdığı yüksek lisans tezinde “Ortaokullarda Görev Yapan Kadın ve Erkek Yöneticilerin Stres Düzeyleri” karşılaştırılmıştır. İstanbul ili Beşiktaş, Zeytinburnu ve Esenler ilçelerindeki ilköğretim okullarında uygulanmış olup, kadın yöneticilerin erkek yöneticilere oranla daha çok stresten etkilendikleri, beklemeye tahammüllerinin olmadıkları, başarıya daha düşkün oldukları ve yaş ilerledikçe daha fazla stres yaşadıklarını ortaya koymuştur.

Artan (1985)'te “Örgütsel Stres Kaynakları ve Yöneticiler Üzerinde Bir Uygulama” adlı doktora çalışmasında stres kaynaklarının insanlar üzerindeki etkisi araştırılmıştır. İstanbul'da araştırma yapılmıştır. Anket ve yüz yüze araştırma teknikleri kullanılmıştır. Yöneticiler üst, orta, alt düzey olarak ayrılmıştır. En az stresten üst düzey yöneticiler, en fazla stresten orta düzey yöneticiler etkilenmiş olduğu araştırma sonucunda bulunmuştur.

Pehlivan (1993)'te “Eğitim Yönetiminde Stres Kaynakları” adlı doktora çalışmasında Milli Eğitim Bakanlığı'n müfettişleri, okul müdürleri ve öğretmenler örgütsel ve mesleki stres kaynaklarına yönelik çalışmalar yapmaktadır. “Eğitim Yönetiminde Stres Kaynakları ve Stres Yönetimi Ölçeği” kullanılmıştır. Yetkilerin az olması, ücret yetersizliği okul müdürleri için yüksek düzeyli stres kaynağı olarak kabul edilmiştir.

Tufan (1997)'de “Devlet ve Özel Liselerde Çalışan Öğretmenlerin İşyerlerinde Stres Yaratan Etmenler ve Bunlarla Başa Çıkma Görüşleri” adlı çalışması Ankara ili Çankaya ilçesindeki devlet ve özel okullarda çalışan öğretmenlerin görüşleri alınarak elde edilmiştir. Ücretin az olması, statünün düşük olması, sınıfların kalabalık olması, araç gereç yetersizliği stres nedenleri arasında

sıralanmıştır. Stres yönetimi stillerinde okul türü ile ilgili anlamlı bir fark görülmemiştir.

Demir (1997)'de "Ortaöğretim Okullarında Okul Yöneticisi ve Öğretmenlerin Stres Kaynakları Nelerdir?" adlı çalışmada ücret yetersizliği, yetkilerin az olması, araç- gereç yetersizliği yüksek derecede stres nedenleri arasında gösterilmiştir.

İmamoğlu (2009)'da "İlköğretim Okul Müdürlerinin Stres Yaratan Yaşam Olayları ve Stresle Başa Çıkma Tarzlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma" adlı çalışma Afyonkarahisar ilinde 252 okul müdürüyle yapılmıştır. "Kişisel Bilgi Formu" ve "Stresle Başa Çıkma Ölçeği" uygulanmıştır. Öğretmenlerin branşları, yaşı, görev yerleri ve yüksek lisans Eğitim değişkenine göre stresle baş etme stillerinde anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Okul müdürlerinin stresle baş etme yöntemi ise güvenli yaklaşımdır.

Madenoğlu (2010)'da "Eğitim Örgütü Yöneticilerinin Örgütsel Stres Kaynakları ve Stresle Başa Çıkma Tarzlarının Benlik Saygısı Düzeyleriyle Olan İlişkisi" adlı doktora çalışması Eskişehir ilindeki tüm yöneticilere uygulanmaktadır. "Stres Ölçeği", "Stresle Başa Çıkma Ölçeği", "Benlik Saygısı Ölçeği" kullanılmıştır. Yöneticilerin stres kaynakları; fazla sorumluluk, iş yükü, acele-günlü işlerin fazla olması, üstlerle ilgili adaletsiz davranışlar sıralanabilir. "Kendine Güven" ve "İyimser Yaklaşım" yöntemleri tercih edilmiştir. Benlik saygısı düzeyi orta ve yüksek derecede olduğu sonucu elde edilmiştir. Stres arttıkça benlik saygısı düzeyi azaldığı görülmüştür.

Ok (2006)'da Konya il merkezindeki 370 ilköğretim okulu yöneticisiyle "İş Stresinin İlköğretim Okullarında Okul Yöneticileri Üzerindeki Etkisi" konulu araştırmasında kadın ve erkek yöneticilerin aynı düzeyde stresten etkilendiklerini, devlet okullarındaki yöneticiler özel okulda çalışan yöneticilere göre daha fazla stresle karşılaştıkları, özel okullar stresle başa çıkma yöntemlerini kullandıklarını, 20-30 yaş arasındaki yöneticilerin stresle daha çok karşılaştıklarını ortaya koymuştur. Benim araştırmama göre kadın yöneticiler erkek neticilere göre daha fazla stres altındadırlar. Ayrıca özel okullarda çalışan yöneticiler devlet okullarında çalışan yöneticilere göre daha fazla stresle karşı karşıyadırlar.

Kayum (2002)'de çalışmasında Van ilinde ve ilçesinde 129 yöneticiyle “İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Örgütsel Stres Kaynakları” konulu araştırmasında ilkokul yöneticilerinin orta düzeyde stres yaşadıkları, kadın yöneticilerinin daha fazla stresli oldukları ortaya çıkmıştır. Eğitim kurumu değişkenine göre eğitim enstitüsü mezunları stres düzeyleri bakımından anlamlı fark göstermişlerdir.

Usta (2012)'de “İş Stresinin İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yöneticilerin Davranışlarına Etkisi” adlı çalışmasını Edirne ilinde 81 yöneticiyle yapmıştır. Stres kaynaklar cinsiyet, yaş, kıdem yılı değişkenine göre farklılık göstermemektedir.

Polat (2008)'de yılında yaptığı çalışmasında “Ortaöğretim Okul Müdürlerinin Çatışma Yönetim Stillerini Ve Öğretmenlerin Stres Düzeyleri” incelenmiştir. Isparta ilinde görev yapan 550 öğretmene uygulanmıştır. Öğretmenler, okul müdürleriyle yaşadıkları çatışmalarında tümleştirme stilini kullanmışlardır. Kullandıkları stillere göre cinsiyet ve branşta anlamlı bir fark yoktur, kıdeme göre anlamlı fark vardır.

2.7.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Miller (1991)'de Amerika'da 214 okul yöneticisiyle yaptığı çalışmada örgütsel stresin bürokrasi ve inanç sistemi ile ilişkisini açıklarken inanç sisteminin örgütsel stresi farklı açılardan etkilediği belirlenmiştir.

Renz (1991)'de “Okul Büyüklüğü ve Yöneticilik Deneyimi Değişkenlerinin, Okul Müdürlerinin Çeşitli Stres Kaynaklarından Etkilenme Düzeyleri ve Erken Emeklilik Kararlarını Etkileyip Etkilemediği” adlı çalışma Amerika İndiana eyaletinde 165 okul müdürüyle yapılmıştır. Okul büyüklüğü ve deneyimin erken emeklilik kararları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı saptanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın üçüncü kısmında araştırma evreni, veri toplama aracı ile verilerin incelenmesindeki teknik ve yöntemler yer almaktadır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Yapılacak araştırmada, devlet ilkokullarındaki yöneticiler ile özel ilkokullarda görev yapan yöneticilerin stres düzeylerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Nicel tarama modelinden ilişkisel tarama modeli uygulanmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma evreni, 2016–2017 eğitim-öğretim yılı Bahçelievler ilçesindeki devlet ilkokullarında çalışan yöneticiler ile özel ilkokullarda çalışan yöneticiler oluşturmaktadır. Örneklem alınmamıştır. Evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır.

Bahçelievler ilçesinde toplam 27 devlet ilkokulundan 25 devlet ilkokuluna, 16 özel okuldan 14 özel ilkokula ulaşılmıştır. Bu okullarda görev yapan yöneticilerden; 91 kişi araştırmaya katılmıştır. Bunlardan 26 kişisi özel ilkokul yöneticisi, 65 tanesi ise devlet ilkokulu yöneticisidir. 43 ilkokul müdürünün 26'sı anket uygulamasına katılmıştır.

3.3. Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Yöneticilerin vermiş oldukları stres düzeyleri ifadeleri cevaplarına ilişkin sorulara verilen cevapların güvenilirlik analizi yapılmıştır (Tablo 3.1.). Cronbach's Alfa Katsayısının değerlendirilmesinde uyulan değerlendirme ölçütü;

$0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise anket güvenilir değildir.

$0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise anket düşük güvenilirliktedir.

$0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise anket oldukça güvenilirdir.

$0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise anket yüksek derecede güvenilirdir.

Tablo 3.1. Araştırmanın Güvenilirlik Analizi

	Cronbach's Alpha	Madde sayısı
Stres ifadeleri	,906	38

Bu durumda araştırma kapsamında kullanılan stres faktörlerini yansıtan ifadeler yüksek düzeyde güvenilir olduğu söylenebilir.

3.4. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Yönelik Bulgular

Bu bölümde, evrendeki devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokullarının yöneticilerine yapılan anket çalışmaları, tabloları ve sonuçları bulunmaktadır. 91 yöneticinin anket sorularına verdikleri yanıtlar incelenmiştir. Yöneticilerin kişisel bilgileri; cinsiyeti, görev durumu, mesleki kıdem yılı, okuldaki öğretmen sayısı, görev yaptıkları okul türü frekans değerleri ve buna bağlı yüzde hesaplamalarıyla sunulmuştur.

Tablo 3.2. Yöneticilerin Demografik Özelliklerinin Yüzde ve Frekans Değerleri

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	28	30,8
	Erkek	63	69,2
Yaş	25-30	9	9,9
	31-36	18	19,8
	37-42	23	25,3
	43-48	19	20,9
	49 ve daha üstü	22	24,2
Öğrenim durumu	Ön lisans	27	29,7
	Lisans	60	65,9
	Yüksek lisans	23	25,3
Yöneticilikte kıdem	1-5	34	37,4
	6-10	13	14,3
	11-15	13	14,3

	16-20	12	13,2
	21 ve üstü	19	20,9
Görev yılı	0-1	9	9,9
	2-3	38	41,8
	4-5	22	24,2
	6 ve üstü	22	24,2
Öğretim şekli	Tam gün	44	48,4
	İkili öğretim	47	51,6
Branş	Türkçe	3	3,3
	Matematik	7	7,7
	Sosyal bilgiler	5	5,5
	Fen bilgisi	5	5,5
	İngilizce	3	3,3
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	2	2,2
	Rehberlik	3	3,3
	Sınıf öğretmeni	63	69,2

Tablo 3.2'den de anlaşılacağı üzere evreni meydana getiren yöneticilerin 28'i (%30.8) kadın yönetici, 63'ü (%69.2) erkek yöneticidir. Evreni meydana getiren yöneticilerin 9'u (%9.9) 25'ten 30'a kadar olan yaş arasında, 18'i (%19.8) 31'den 36'ya kadar olan yaş arasında, 23'ü (%25.3) 37'den 42'ye kadar olan yaş arasında, 19'u (%20,9) 43'ten 48'e kadar olan yaş arasındayken, 22'si (%24.2) 49 ve üstü yaş arasındadır. Evreni meydana getiren yöneticilerin 8'i (%8.8) ön lisans Eğitimi, 60'ı (%65.9) lisans Eğitimi ve 23 tanesi (%25.3) yüksek lisans Eğitimi mezunudur. Evreni meydana getiren yöneticilerin 26'sı (%28,6) müdür, 65'i (%71,4) müdür yardımcısı olarak görevlerini sürdürmektedir. Evreni meydana getiren yöneticilerin 34'si (%37.4) 1'den 5 yıllık kıdeme, 13'ü (%14.3) 6'dan 10 yıllık kıdeme, 13'ü (%14.3) 11'den 15 yıllık kıdeme, 12'si (%13.2) 16'dan 20 yıllık kıdeme, 19'si (%20.9) 21 ve üstü yıl mesleki kıdem yılını çalışmaktadır. Evreni meydana getiren yöneticilerin 9'u (%9.9) halen çalıştığı okulda 0'dan 1 yıla kadar çalışmakta iken,

38'si (%41.8) 2'den 3 yıla kadar çalışmakta, 22'si (%24.2) 4'ten 5 yıla kadar çalışmakta, 22'si ise (%24.2) 6 yıl ve daha üstü yıldır çalıştığı okulunda görevini sürdürmektedir. Evreni meydana getiren yöneticilerin 15'i (%16.5) okulunda 1'den 500'e kadar öğrencisi varken, 19 'u (%20.9) okulunda 501'den 1000'e kadar öğrencisi varken, 47 'si (%51.6) okulunda 1001'den 2000'e kadar öğrencisi varken, 10'u (%11.0) okulunda 2001'den 4000'e kadar öğrencisi vardır. Evreni meydana getiren yöneticilerin 64'ü (%70,3) devlet ilkokulunda çalışmakta, 27'si (29,7) özel ilkokulda çalışmaktadır. Evreni meydana getiren yöneticilerin 44'ü (%48,4) tam gün Eğitim yapan ilkokullarda çalışmaktayken, 47'si (%51,6) ise ikili öğretim yapan okullarda çalışmaktadır. Evreni meydana getiren yöneticilerin 3'nün (%3,3) branşı türkçe, 7'sinin (%7,7) branşı matematik öğretmenliği, 5'inin (%5,5) branşı sosyal bilgiler öğretmenliği, 5'inin (%5,5) branşı fen bilgisi, 5 'inin (%5,5) branşı ingilizce,, 2 'sinin (%2,2) branşı din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenliği, 3'ünün (%3,3) branşı rehberlik, 62'sinin (%68,1) branşı sınıf öğretmenliği bölümlere ait öğretmenliklerdir.

3.5. Veri Toplama Araçları

Literatür çalışması yapılarak bilirkişilerin görüşleri alındı. Daha önceden var olan anketler incelenmiştir. Araştırmada kullanılan anketin soruları tek tek incelenirken Doç. Dr. Süleyman Doğan'ın tecrübelerinden yararlanılmıştır. Araştırmaya katılan örneklem grubuna özel ve mesleki bilgilerine ulaşılacak için anket uygulanmıştır. Bu incelemeye ne derece katıldıklarını anlamak için 4'lü Likert Tipi Ölçeği kullanılmıştır. Veri toplama aracının güvenilirlik ve geçerlik mütalaası vardır. Anketin ilk bölümünde demografik bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümünde otuz sekiz maddeden oluşan sorular sorulmuştur. “Her Zaman”, “Çoğunlukla”, “Nadiren” ve “Hiçbir Zaman” seçenekleriyle değerlendirmeleri istenmiştir.

3.6. Verilerin Toplanması

Kullanılan anket, Karakaya A. (2003) Yeditepe Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı'nda hazırlamış olduğu “Ortaokullarda Görev Yapan Kadın ve Erkek Yöneticilerinin Stres Düzeylerinin Karşılaştırılması” tezinden alınmıştır. İlk aşamada kırk kişilik bir grup oluşturularak pilot uygulama yapılmıştır. Bu gruba anketin soruları birebir uygulanmıştır. Soruların anlaşılabilirliği sağlanmıştır.

Daha sonraki süreçte İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmış, Bahçelievler ilçesindeki yöneticilere birebir yaptırılmıştır.

3.7. Verilerin Çözümlemesi

Anketlerden elde edilen veriler SPSS 20.00 istatistik programına göre girilmiştir. Giriş yapılan veriler tablo yapılarak yorumlanmıştır. Bağımsız değişkenlerin yüzde (%) ve frekans (f) değerleri belirlenmiştir.

3.3. Katılımcıların Ortalama, Standart Sapma, Normallik Değerleri

	$\bar{X}$	Ss	Skewness	Kurtosis
Genel olarak stresli biriyimdir.	2,10	0,70	,259	,028
Stresin kişilik özelliğim olduğunu düşünüyorum.	1,74	0,90	,920	-,265
Bireysel ihtiyaçlarım karşılanmadığında strese girerim.	2,10	0,75	,329	-,065
Aile içinde yaşadığım olumsuzluklar bende strese yol açar.	2,34	0,85	,179	-,510
Maaşımın düşük olması stres düzeyimi artırıyor.	2,12	0,93	,435	-,657
Hasta olduğumda stres düzeyim artar.	2,11	0,77	,566	,345
Etrafımdaki olaylar beni çabuk etkiler.	2,41	0,68	,132	-,104
Sabırsız biriyimdir.	2,25	0,93	,072	-,971
Yoğun çalışmayı tercih ederim.	2,80	0,83	-,319	-,380
Kendimi başkalarıyla rekabet halinde hissediyorum.	1,92	0,87	,665	-,259
Başarısızlığa tahammül edemiyorum.	2,77	0,96	-,300	-,833
Yaşım ilerledikçe daha fazla stres yaşıyorum.	2,12	0,76	,264	-,236
Bu işin giderek beni yıpratacağından korkuyorum.	2,21	0,90	,411	-,512

Okulda kapasitemin tamamını kullanıyorum.	2,85	0,73	-,457	,325
Yöneticilerin zorunlu yer değiştirmesi stres düzeyimi arttırıyor.	2,42	0,94	,040	-,879
Çalışma saatlerimin uzun oluşu strese yol açıyor.	2,29	0,89	,088	-,772
Birçok işi kendimin yapmak zorunda kalmam strese sokuyor.	2,19	0,83	,354	-,317
Okulumun fiziki yapısı Eğitim-öğretim için yeterli olduğundan stres yaşamıyorum.	2,43	0,92	,084	-,788
Yetkilerimin yetersizliği strese yol açıyor.	2,38	0,93	,176	-,780
Mevzuatın karışık olması strese neden oluyor.	2,27	0,92	,210	-,775
Çalışmalarımın karşılığını alamamam strese yol açıyor.	2,40	0,85	,224	-,510
Okulda yeterli iletişimi kuramamak strese sebep oluyor.	2,04	0,89	,486	-,533
Üstlerimle anlaşmazlık strese neden oluyor.	1,99	0,80	,155	-1,051
Astlarımla anlaşmazlık strese neden oluyor.	2,03	0,84	,171	-1,025
Personel değerlendirmede adaletsizlik olması strese yol açıyor.	2,38	0,99	,010	-1,043
Verdiğim kararların sorumluluğu stres yaşamama sebep oluyor.	1,98	0,75	,530	,272
Okuldaki çeşitli kişilerin farklı beklentileri strese neden oluyor.	2,18	0,82	,390	-,249
Görev paylaşımının adaletsiz olması strese yol açıyor.	2,21	0,99	,259	-1,029
Okuldaki çalışma ortamının kötü olması beni olumsuz etkiler.	2,48	0,97	,010	-,950

Bakanlığın ve il milli Eğitim müdürlüğünün istediği istatistik bilgilerin yoğunluğu strese sebep oluyor.	2,48	0,86	,159	-,592
Mesleğimdeki terfi olanaklarının sınırlı olması strese yol açıyor.	1,92	0,86	,365	-1,036
Okuldaki görüş farklılıkları stres oluşturuyor.	1,78	0,84	,897	,193
Okuldaki informal grupların etkisi beni strese sokuyor.	1,87	0,78	,670	,176
Trafik ve trafiğin sebep olduğu kirlilik-gürültü strese sokuyor.	2,63	0,93	-,123	-,806
Mesleğimle ilgili teknolojiyi yeterince takip edememek beni strese sokuyor.	2,08	0,88	,339	-,736
Eğitim sistemindeki belirsizlikler stres yaratıyor.	2,65	0,89	-,023	-,755
Okulda çok fazla angarya işin olması strese sebep oluyor.	2,58	0,88	,041	-,716
Okul ikliminin bozulma ihtimali bende stres yaratıyor.	2,20	0,91	,319	-,678

“Devlet İlkokullarının Yöneticileri İle Özel İlkokulların Yöneticilerinin Stres Düzeylerinin Karşılaştırılması Anketi“ hakkındaki ifadelerinin Skewness ve Kütosis değerleri (-2, +2) arasında olduğu için ölçeğin verilerinin normal dağılım göstermektedir. Verilerin normal dağılıma uygun olduğu için parametrik testler kullanılmıştır. İkili değişkenler arasındaki farklılık “ilişkisiz Grup t Testi”, ikiden fazla girdisi bulunan değişkenler de (ANOVA) “Tek Yönlü Varyans Analizi” kullanılmıştır. Tamamlayıcı testlerden biri olan “tukey” ve “LSD” testi uygulanmıştır Anlamlılık farkları $p < 0,05$ olarak tespit edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırmanın bu bölümünde devlet ilkokullarında çalışan yöneticilerle ve özel ilkokullarda çalışan yöneticilerinin stres düzeylerine ilişkin betimsel bulgular “Devlet İlkokullarının Yöneticileri İle Özel İlkokulların Yöneticilerinin Stres Düzeylerinin Karşılaştırılması Anketi” ile toplanan analizlerden elde edilen bulgular, tablolar halinde verilmekte ve bu bulgular yorumlanmaktadır.

Tablo 4.1. Betimleyici İstatistikler

		İstatistik	Hata	
Toplam	Ortalama	2,2608	,04410	
	95% Olasılıkla	Alt Aralık	2,1732	
	Ortalamanın	Üst Aralığı	2,3485	
	Güven Aralığı			
	5% Sıralanmış Veriler		2,2609	
	Ortanca		2,2895	
	Değişke		,177	
	Standart Sapma		,42070	
	En Küçük Değer		1,32	
	En Büyük Değer		3,21	
	Genişlik		1,89	
	Çeyrekler Arası Genişlik		,61	
	Çarpıklık		-,037	,253
	Basıklık		-,259	,500

Bu tabloda; çarpıklık (Skewness) **-0.037**, basıklık (Kurtosis) **-0,259** çıkmıştır. Bu değerlere göre dağılımın normalliği kabul edilir. İki değer de birden küçüktür. Skewness ve Kurtosis değerleri (-2, +2) arasında olduğu için ölçeğin verileri normal dağılım göstermektedir.

Tablo 4.2. Normallik Testleri

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	Df	Sig.	Statistic	Df	Sig.
Toplam	0,044	91	,200*	0,992	91	0,84

SPSS, dağılımın normalliğine ilişkin iki test yapar. İki testin tablosunda (Sig.) ile belirtilen p değerinin 0.05'ten büyük olması ("normal dağılımla aralarında anlamlı fark yoktur" şeklinde yokluk hipotezinin kabul edilerek) normalliğin sağlandığı anlamına gelmektedir. Her iki test için de verilerin normal dağıldığı kabul edilebilir.

4.1. Devlet İlkokullarında Çalışan Yöneticiler ile Özel İlkokullarda Çalışan Yöneticilerin Stres Düzeylerini Yansıtan Anket Formunda Yer Alan İfadelerin Analizlerine Yönelik Bulgular

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadelerin cinsiyete göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız t-testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.3. Stres Anketi İfadelerinin Cinsiyet Değişkeni Arasındaki Farklılık

Maddeler	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss.	t	p
Çalışma saatlerimin uzun oluşu strese yol açıyor.	Kadın	28	2,71	0,76	3,236	,00*
	Erkek	63	2,10	0,87		
Okuldaki çalışma ortamının kötü olması beni olumsuz etkiler.	Kadın	28	2,79	0,92	2,014	,04*
	Erkek	63	2,35	0,97		
Okul ikliminin bozulma ihtimali bende stres yaratıyor.	Kadın	28	2,61	0,92	2,986	,00*
	Erkek	63	2,02	0,85		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan "Çalışma saatlerimin uzun oluşu strese yol açıyor." ifadesi ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan

“Okuldaki çalışma ortamının kötü olması beni olumsuz etkiler.” ifadesi ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilköğretim yöneticileri ile özel ilköğretimlerde çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okul ikliminin bozulma ihtimali bende stres yaratıyor.” ifadesi ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilköğretim yöneticileri ile özel ilköğretimlerde çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin yaşa göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.4. Stres Anketi İfadesi ile Yaş Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Yaş	N	$\bar{X}$	Ss.	f	P
Bu işin giderek beni yıpratacağından korkuyorum.	25-30	9	3,11	1,05	3,171	,01*
	31-36	18	2,17	0,79		
	37-42	23	2,22	0,67		
	43-48	19	2,16	0,90		
	49 ve daha üstü	22	1,91	0,97		

* $p < 0,05$

Devlette çalışan ilköğretim yöneticileri ile özel ilköğretimlerde çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Bu işin giderek beni yıpratacağından korkuyorum.” ifadesi ile yaş değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde yaş grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.5. Stres Anketi İfadesi ile Yaş grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Bu işin giderek beni yıpratacağından	25-30	31-36	,94444	,35121	,06
		37-42	,89372	,33824	,07

korkuyorum.		43-48	,95322	,34811	,05
		49 ve daha üstü	1,20202*	,34040	,00*
	31-36	25-30	-,94444	,35121	,06
		37-42	-,05072	,27073	1,00
		43-48	,00877	,28296	1,00
		49 ve daha üstü	,25758	,27341	,88
	37-42	25-30	-,89372	,33824	,07
		31-36	,05072	,27073	1,00
		43-48	,05950	,26670	,99
		49 ve daha üstü	,30830	,25655	,75
	43-48	25-30	-,95322	,34811	,05
		31-36	-,00877	,28296	1,00
		37-42	-,05950	,26670	,99
		49 ve daha üstü	,24880	,26943	,88
	49 ve daha üstü	25-30	-1,20202*	,34040	,00*
		31-36	-,25758	,27341	,88
		37-42	-,30830	,25655	,75
		43-48	-,24880	,26943	,88

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin yaş grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre 25-30 yaş arası ile 49 ve daha üstü yaş olan devlet ilkököl ve özel ilkököl yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin yaşa göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tablo 4.6.'da gösterilmektedir.

Tablo 4.6. Stres Anketi İfadesi ile Yaş Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Yaş	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Okulda kapasitemin tamamını kullanıyorum.	25-30	9	2,44	0,53	2,669	,03*
	31-36	18	3,11	0,47		
	37-42	23	2,91	0,60		
	43-48	19	2,53	1,02		
	49 ve daha üstü	22	3,00	0,69		

* $p < 0,05$

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan "Okulda kapasitemin tamamını kullanıyorum." ifadesi ile yaş değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde yaş grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.7. Stres Anketi İfadesi ile Yaş Grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Okulda kapasitemin tamamını kullanıyorum.	25-30	31-36	-,66667*	,28720	,04*
		37-42	-,46860	,27660	,44
		43-48	-,08187	,28467	,99
		49 ve daha üstü	-,55556	,27837	,27
	31-36	25-30	,66667*	,28720	,04*
		37-42	,19807	,22139	,89

		43-48	,58480	,23140	,09
		49 ve daha üstü	,11111	,22359	,98
	37-42	25-30	,46860	,27660	,44
		31-36	-,19807	,22139	,89
		43-48	,38673	,21810	,39
		49 ve daha üstü	-,08696	,20980	,99
	43-48	25-30	,08187	,28467	,99
		31-36	-,58480	,23140	,09
		37-42	-,38673	,21810	,39
		49 ve daha üstü	-,47368	,22033	,20
	49 ve daha üstü	25-30	,55556	,27837	,27
		31-36	-,11111	,22359	,98
		37-42	,08696	,20980	,99
		43-48	,47368	,22033	,20

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin yaş grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre 25-30 yaş arası ile 31-36 yaş arasında olan devlet ilkokul ve özel ilkokul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin yaşa göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.8. Stres Anketi İfadesi ile Yaş Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Yaş	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Okulumun fiziki yapısı Eğitim-öğretim için yeterli olduğundan stres yaşamıyorum.	25-30	9	1,89	0,78	2,532	,04*
	31-36	18	2,89	0,90		
	37-42	23	2,57	0,90		
	43-48	19	2,21	0,85		
	49 ve daha üstü	22	2,32	0,95		

* $p < 0,05$

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okulumun fiziki yapısı eğitim-öğretim için yeterli olduğundan stres yaşamıyorum.” ifadesi ile yaş değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde yaş grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.9. Stres Anketi İfadesi ile Yaş Grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Okulumun fiziki yapısı Eğitim-öğretim için yeterli olduğundan stres yaşamıyorum.	25-30	31-36	,20245*	,36368	,04*
		37-42	-,67633	,35026	,30
		43-48	-,32164	,36048	,89
		49 ve daha üstü	-,42929	,35249	,74
	31-36	25-30	,20245*	,36368	,04*
		37-42	,32367	,28034	,77
		43-48	,67836	,29301	,15
		49 ve daha	,57071	,28313	,26

		üstü			
	37-42	25-30	,67633	,35026	,30
		31-36	-,32367	,28034	,77
		43-48	,35469	,27617	,70
		49 ve daha üstü	,24704	,26566	,88
	43-48	25-30	,32164	,36048	,89
		31-36	-,67836	,29301	,15
		37-42	-,35469	,27617	,70
		49 ve daha üstü	-,10766	,27900	,99
	49 ve daha üstü	25-30	,42929	,35249	,74
		31-36	-,57071	,28313	,26
		37-42	-,24704	,26566	,88
		43-48	,10766	,27900	,99

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin yaş grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre 25-30 yaş arası ile 31-36 yaş arasında olan devlet ilkököl ve özel ilkököl yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin öğrenim durumuna göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.10. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim durumu Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Öğrenim durumu	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Hasta olduğumda stres düzeyim artar.	ön lisans	8	2,00	0,53	4,826	,01*
	lisans	60	1,97	0,74		

	yüksek lisans	23	2,52	0,79		
--	---------------	----	------	------	--	--

*p<0,05

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Hasta olduğumda stres düzeyim artar.” ifadesi ile öğrenim durumu değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde Öğrenim durumu grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.11. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim durumu Grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Hasta olduğumda stres düzeyim artar.	ön lisans	lisans	0,03333	0,27703	0,99
		yüksek lisans	-0,5217	0,30211	0,20
	lisans	ön lisans	-0,0333	0,27703	0,99
		yüksek lisans	-,55507*	0,18051	,00*
	yüksek lisans	ön lisans	0,52174	0,30211	0,20
		lisans	,55507*	0,18051	,00*

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin Öğrenim durumu grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre öğrenim durumu lisans ve yüksek lisans olan ilkokul ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin öğrenim durumuna göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.12. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim durumu Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Öğrenim durumu	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Üstlerimle anlaşmazlık strese neden oluyor.	ön lisans	8	2,5	0,53	3,994	0,02*
	lisans	60	1,83	0,76		
	yüksek lisans	23	2,22	0,85		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkökul yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Üstlerimle anlaşmazlık strese neden oluyor.” ifadesi ile öğrenim durumu değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde öğrenim durumu grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.13. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim durumu Grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Üstlerimle anlaşmazlık strese neden oluyor.	ön lisans	lisans	0,66667	0,29002	0,06
		yüksek lisans	0,28261	0,31627	0,64
	lisans	ön lisans	-0,6667	0,29002	0,06
		yüksek lisans	-0,3841*	0,18897	0,11*
	yüksek lisans	ön lisans	-0,2826	0,31627	0,64
		lisans	0,38406*	0,18897	0,11*

Devlette çalışan ilkökul yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin öğrenim durumu grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre öğrenim durumu lisans ve yüksek lisans olan devlet ilkokul ve özel ilkokul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin öğrenim durumuna göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.14. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim durumu Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Öğrenim durumu	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Verdiğim kararların sorumluluğu stres yaşamama sebep oluyor.	ön lisans	8	1,50	0,53	3,610	,03*
	lisans	60	1,93	0,73		
	yüksek lisans	23	2,26	0,75		

* $p < 0,05$

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Verdiğim kararların sorumluluğu stres yaşamama sebep oluyor.” ifadesi ile öğrenim durumu değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde öğrenim durumu grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.15. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim durumu Grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Verdiğim kararların sorumluluğu stres yaşamama sebep oluyor.	ön lisans	lisans	-0,4333	0,27262	0,25
		yüksek lisans	-,76087*	0,2973	,03*
	lisans	ön lisans	0,43333	0,27262	0,25
		yüksek lisans	-0,3275	0,17764	0,16

	yüksek lisans	ön lisans	,76087*	0,2973	,03*
		lisans	0,32754	0,17764	0,16

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin Öğrenim durumu grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre öğrenim durumu ön lisans ve yüksek lisans olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin öğrenim durumu göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.16. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim durumu Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Öğrenim durumu	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Okuldaki çalışma ortamının kötü olması beni olumsuz etkiler.	ön lisans	8	1,88	0,83	4,351	,01*
	lisans	60	2,40	0,98		
	yüksek lisans	23	2,91	0,85		

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okuldaki çalışma ortamının kötü olması beni olumsuz etkiler.” ifadesi ile Öğrenim durumu değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde öğrenim durumu grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.17. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim durumu Grupları Arasındaki Farklılık

Dependent Variable			Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
Okuldaki	ön lisans	lisans	-,52500	,35231	,30

çalışma ortamının kötü olması beni olumsuz etkiler.		yüksek lisans	-1,03804*	,38420	,02*
	lisans	ön lisans	,52500	,35231	,30
		yüksek lisans	-,51304	,22956	,07
	yüksek lisans	ön lisans	1,03804*	,38420	,02*
		lisans	,51304	,22956	,071

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin öğrenim durumu grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre öğrenim durumu ön lisans ve yüksek lisans olan ilkököl ve özel ilkököl yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin öğrenim durumuna göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.18. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim durumu Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Öğrenim durumu	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Okuldaki görüş farklılıkları stres oluşturuyor.	ön lisans	8	1,38	0,52	3,367	,03*
	lisans	60	1,70	0,81		
	yüksek lisans	23	2,13	0,92		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okuldaki görüş farklılıkları stres oluşturuyor.” ifadesi ile öğrenim durumu değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde öğrenim durumu grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.19. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim durumu Grupları Arasındaki Farklılık

Dependent Variable		Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	
Okuldaki görüş farklılıkları stres oluşturuyor.	ön lisans	lisans	-,32500*	,30841	,04*
		yüksek lisans	-,75543	,33633	,06
	lisans	ön lisans	,32500*	,30841	,04*
		yüksek lisans	-,43043	,20095	,08
	yüksek lisans	ön lisans	,75543	,33633	,06
		lisans	,43043	,20095	,08

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin öğrenim durumu grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre Öğrenim durumu ön lisans ve lisans olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin öğrenim durumuna göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.20. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim durumu Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Öğrenim durumu	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Okuldaki informal grupların etkisi beni strese sokuyor.	ön lisans	8	1,88	0,35	3,393	,03*
	lisans	60	1,73	0,73		
	yüksek lisans	23	2,22	0,90		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okuldaki informal grupların etkisi beni strese sokuyor.” ifadesi ile öğrenim durumu değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde öğrenim durumu grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.21. Stres Anketi İfadesi İle Öğrenim durumu Grupları Arasındaki Farklılık

Dependent Variable			Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
Okuldaki informal grupların etkisi beni strese sokuyor.	ön lisans	lisans	,14167	,28519	,87
		yüksek lisans	-,34239	,31101	,51
	lisans	ön lisans	-,14167	,28519	,87
		yüksek lisans	-,48406*	,18582	,02*
	yüksek lisans	ön lisans	,34239	,31101	,51
		lisans	,48406*	,18582	,02*

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin öğrenim durumu grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre Öğrenim durumu lisans ve yüksek lisans olan ilkokul ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadelerin kurumdaki görevine göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız t-testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.22. Stres Anketi İfadelerinin Kurumdaki Görevine Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Kurumdaki görev	N	$\bar{X}$	Ss.	t	p
Maaşımın düşük olması stres düzeyimi artırıyor.	müdür	26	1,77	0,86	-2,340	,02*
	müdür yardımcısı	65	2,26	0,92		
Mesleğimle ilgili teknolojiyi yeterince takip edememek beni strese sokuyor.	müdür	26	1,77	0,76	-2,139	,03*
	müdür yardımcısı	65	2,20	0,90		

* $p < 0,05$

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Maaşımın düşük olması stres düzeyimi artırıyor.” ifadesi ile kurumdaki görev değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Mesleğimle ilgili teknolojiyi yeterince takip edememek beni strese sokuyor.” ifadesi ile kurumdaki görev değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin yöneticilikte kıdem yılına göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.23. Stres Anketi İfadesi İle Yöneticilikte Kıdem Yılı Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Yöneticilikte kıdem yılı	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Bireysel ihtiyaçlarım karşılanmadığında	1-5	34	2,24	0,74	2,839	,02*
	6-10	13	2,46	0,78		

strese girerim.	11-15	13	2,00	0,82		
	16-20	12	1,58	0,51		
	21 ve üstü	19	2,00	0,67		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Bireysel ihtiyaçlarım karşılanmadığında strese girerim.” ifadesi ile yöneticilikte kıdem yılı değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde yöneticilikte kıdem yılı grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.24. Stres Anketi İfadesi İle Yöneticilikte Kıdem Yılı Grupları Arasındaki Farklılık

Dependent Variable			Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
Bireysel ihtiyaçlarım karşılanmadığında strese girerim.	1-5	6-10	-,22624	,23395	,86
		11-15	,23529	,23395	,85
		16-20	,65196	,24090	,06
		21 ve üstü	,23529	,20550	,78
	6-10	1-5	,22624	,23395	,86
		11-15	,46154	,28140	,47
		16-20	,87821*	,28720	,02*
		21 ve üstü	,46154	,25823	,38
	11-15	1-5	-,23529	,23395	,85
		6-10	-,46154	,28140	,47
		16-20	,41667	,28720	,59
		21 ve üstü	0,00000	,25823	1,00

		üstü			
	16-20	1-5	-,65196	,24090	,06
		6-10	-,87821*	,28720	,02*
		11-15	-,41667	,28720	,59
		21 ve üstü	-,41667	,26454	,51
	21 ve üstü	1-5	-,23529	,20550	,78
		6-10	-,46154	,25823	,38
		11-15	0,00000	,25823	1,00
		16-20	,41667	,26454	,51

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin yöneticilikte kıdem yılı grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre yöneticilikte kıdem yılı 6-10 yıl ile 16-20 yıl arasında olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin yöneticilikte kıdem yılı göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.25. Stres Anketi İfadesi İle Yöneticilikte Kıdem Yılı Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Yöneticilikte kıdem yılı	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Okulda kapasitemin tamamını kullanıyorum.	1-5	34	2,76	0,65	2,522	,04*
	6-10	13	2,46	0,66		
	11-15	13	3,31	0,63		
	16-20	12	2,92	0,90		
	21 ve üstü	19	2,89	0,74		

	Toplam	91	2,85	0,73		
--	--------	----	------	------	--	--

*p<0,05

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okulda kapasitemin tamamını kullanıyorum.” ifadesi ile yöneticilikte kıdem yılı değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde yöneticilikte kıdem yılı grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.26. Stres Anketi İfadesi İle Yöneticilikte Kıdem Yılı Grupları Arasındaki Farklılık

Dependent Variable			Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
Okulda kapasitemin tamamını kullanıyorum.	1-5	6-10	,30317	,23011	,68
		11-15	-,54299	,23011	,13
		16-20	-,15196	,23694	,96
		21 ve üstü	-,13003	,20212	,96
	6-10	1-5	-,30317	,23011	,68
		11-15	-,84615*	,27678	,02*
		16-20	-,45513	,28249	,49
		21 ve üstü	-,43320	,25399	,43
	11-15	1-5	,54299	,23011	,13
		6-10	,84615*	,27678	,02*
		16-20	,39103	,28249	,63
		21 ve üstü	,41296	,25399	,48
	16-20	1-5	,15196	,23694	,96
		6-10	,45513	,28249	,49

		11-15	-,39103	,28249	,63
		21 ve üstü	,02193	,26020	1,00
	21 ve üstü	1-5	,13003	,20212	,96
		6-10	,43320	,25399	,43
		11-15	-,41296	,25399	,48
		16-20	-,02193	,26020	1,00

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin yöneticilikte kıdem yılı grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre yöneticilikte kıdem yılı 6-10 yıl ile 11-15 yıl arasında olan devlet ilkököl ve özel ilkököl yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin görev yılı göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.27. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Görev yılı	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Stresin kişilik özelliğim olduğunu düşünüyorum.	0-1	9	2,00	1,12	,618	,00*
	2-3	38	1,79	0,96		
	4-5	22	1,73	0,88		
	6 ve üstü	22	1,55	0,74		
	Toplam	91	1,74	0,90		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Stresin kişilik özelliğim olduğunu düşünüyorum.” ifadesi ile görev yılı değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde görev yılı grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.28. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Stresin kişilik özelliğim olduğunu düşünüyorum.	0-1	2-3	,21053	,33756	,92
		4-5	,27273	,36030	,87
		6 ve üstü	,45455	,36030	,59
	2-3	0-1	-,21053	,33756	,92
		4-5	,06220*	,24394	,00*
		6 ve üstü	,24402	,24394	,75
	4-5	0-1	-,27273	,36030	,87
		2-3	-,06220*	,24394	,00*
		6 ve üstü	,18182	,27455	,91
	6 ve üstü	0-1	-,45455	,36030	,59
		2-3	-,24402	,24394	,75
		4-5	-,18182	,27455	,91

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin görev yılı grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre bulunduğu okuldaki görev yılı 2-3 yıl ile 4-5 yıl arasında olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin görev yılı göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.29. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Görev yılı	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Hasta olduğumda stres düzeyim artar.	0-1	9	2,22	0,83	,576	,03*
	2-3	38	2,21	0,78		
	4-5	22	2,00	0,82		
	6 ve üstü	22	2,00	0,69		
	Toplam	91	2,11	0,77		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Hasta olduğumda stres düzeyim artar.” ifadesi ile görev yılı değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde görev yılı grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.30. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Hasta olduğumda stres düzeyim artar.	0-1	2-3	,01170	,28625	1,00
		4-5	,22222	,30553	,88
		6 ve üstü	,22222	,30553	,88
	2-3	0-1	-,01170	,28625	1,00
		4-5	,21053*	,20686	,04*
		6 ve üstü	,21053	,20686	,74
	4-5	0-1	-,22222	,30553	,88
		2-3	-,21053*	,20686	,04*
		6 ve üstü	0,00000	,23281	1,00

		0-1	-,22222	,30553	,88
	6 ve üstü	2-3	-,21053	,20686	,74
		4-5	0,00000	,23281	1,00

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin görev yılı grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre bulunduğu okuldaki görev yılı 2-3 yıl ile 4-5 yıl arasında olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin görev yılı göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.31. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Görev yılı	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Yaşım ilerledikçe daha fazla stres yaşıyorum.	0-1	9	2,22	1,09	,305	,02*
	2-3	38	2,05	0,80		
	4-5	22	2,23	0,75		
	6 ve üstü	22	2,09	0,53		
	Toplam	91	2,12	0,76		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Yaşım ilerledikçe daha fazla stres yaşıyorum.” ifadesi ile görev yılı değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde görev yılı grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.32. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Yaşım ilerledikçe daha fazla stres yaşıyorum.	0-1	2-3	,16959	,28420	,93
		4-5	-,00505	,30334	1,00
		6 ve üstü	,13131*	,30334	,00*
	2-3	0-1	-,16959	,28420	,93
		4-5	-,17464	,20538	,83
		6 ve üstü	-,03828	,20538	,99
	4-5	0-1	,00505	,30334	1,00
		2-3	,17464	,20538	,83
		6 ve üstü	,13636	,23115	,93
	6 ve üstü	0-1	-,13131*	,30334	,00*
		2-3	,03828	,20538	,99
		4-5	-,13636	,23115	,93

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin görev yılı grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre bulunduğu okuldaki görev yılı 0-1 yıl ile 6 yıl ve üstü olan devlet ilkokul ve özel ilkokul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin görev yılına göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.33. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Görev yılı	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Çalışmalarımın karşılığını alamamam strese yol açıyor.	0-1	9	2,00	0,71	,759	,02*
	2-3	38	2,42	0,79		
	4-5	22	2,50	0,91		
	6 ve üstü	22	2,41	0,96		
	Toplam	91	2,40	0,85		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Çalışmalarımın karşılığını alamamam strese yol açıyor.” ifadesi ile görev yılı değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde görev yılı grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.34. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Çalışmalarımın karşılığını alamamam strese yol açıyor.	0-1	2-3	-,42105	,31816	,55
		4-5	-,50000	,33959	,45
		6 ve üstü	-,40909*	,33959	,02*
	2-3	0-1	,42105	,31816	,55
		4-5	-,07895	,22992	,98
		6 ve üstü	,01196	,22992	1,00
	4-5	0-1	,50000	,33959	,45
		2-3	,07895	,22992	,98
		6 ve üstü	,09091	,25877	,98

		0-1	,40909*	,33959	,02*
	6 ve üstü	2-3	-,01196	,22992	1,00
		4-5	-,09091	,25877	,98

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin görev yılı grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre bulunduğu okuldaki görev yılı 0-1 yıl ile 6 yıl ve üstü olan devlet ilkököl ve özel ilkököl yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin görev yılı göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.35. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Görev yılı	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Astlarımla anlaşmazlık strese neden oluyor.	0-1	9	2,11	1,05	1,146	,03*
	2-3	38	2,05	0,84		
	4-5	22	1,77	0,87		
	6 ve üstü	22	2,23	0,69		
	Toplam	91	2,03	0,84		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Astlarımla anlaşmazlık strese neden oluyor.” ifadesi ile görev yılı değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde görev yılı grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.36. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Astlarımla anlaşmazlık strese neden oluyor.	0-1	2-3	,05848	,30917	,99
		4-5	,33838*	,32999	,03*
		6 ve üstü	-,11616	,32999	,98
	2-3	0-1	-,05848	,30917	,99
		4-5	,27990	,22342	,59
		6 ve üstü	-,17464	,22342	,86
	4-5	0-1	-,33838*	,32999	,03*
		2-3	-,27990	,22342	,59
		6 ve üstü	-,45455	,25146	,27
	6 ve üstü	0-1	,11616	,32999	,98
		2-3	,17464	,22342	,86
		4-5	,45455	,25146	,27

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin görev yılı grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre bulunduğu okuldaki görev yılı 0-1 yıl ile 4-5 yıl olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin görev yılı göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.37. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Görev yılı	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Okuldaki görüş farklılıkları stres	0-1	9	1,89	0,78	2,089	,02*
	2-3	38	1,61	0,75		

oluşturuyor.	4-5	22	1,68	0,78		
	6 ve üstü	22	2,14	0,99		
	Toplam	91	1,78	0,84		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okuldaki görüş farklılıkları stres oluşturuyor.” ifadesi ile görev yılı değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde görev yılı grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.38. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Okuldaki görüş farklılıkları stres oluşturuyor.	0-1	2-3	,28363	,30614	,79
		4-5	,20707*	,32676	,02*
		6 ve üstü	-,24747	,32676	,87
	2-3	0-1	-,28363	,30614	,79
		4-5	-,07656	,22124	,98
		6 ve üstü	-,53110	,22124	,08
	4-5	0-1	-,20707*	,32676	,02*
		2-3	,07656	,22124	,98
		6 ve üstü	-,45455	,24899	,26
	6 ve üstü	0-1	,24747	,32676	,87
		2-3	,53110	,22124	,08
		4-5	,45455	,24899	,26

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin görev yılı grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre bulunduğu okuldaki görev yılı 0-1 yıl ile 4-5 yıl olan ilkokul ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin görev yılı göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.39. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Görev yılı	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Okulda çok fazla angarya işin olması strese sebep oluyor.	0-1	9	2,44	0,88	,315	,01*
	2-3	38	2,53	0,80		
	4-5	22	2,73	0,98		
	6 ve üstü	22	2,59	0,96		
	Toplam	91	2,58	0,88		

* $p < 0,05$

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okulda çok fazla angarya işin olması strese sebep oluyor.” ifadesi ile görev yılı değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde görev yılı grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.40. Stres Anketi İfadesi İle Görev Yılı Grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Okulda çok fazla angarya işin olması strese sebep oluyor.	0-1	2-3	-,08187	,33104	,99
		4-5	-,28283	,35334	,85
		6 ve üstü	-,14646	,35334	,97
	2-3	0-1	,08187	,33104	,99
		4-5	-,20096*	,23923	,03*

		6 ve üstü	-,06459	,23923	,99
	4-5	0-1	,28283	,35334	,85
		2-3	,20096*	,23923	,03*
		6 ve üstü	,13636	,26925	,95
	6 ve üstü	0-1	,14646	,35334	,97
		2-3	,06459	,23923	,99
		4-5	-,13636	,26925	,95

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin görev yılı grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre bulunduğu okuldaki görev yılı 2-3 yıl ile 4-5 yıl olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin okulun öğrenci sayısına göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.41. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Öğrenci sayısı	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Genel olarak stresli biriyimdir.	1-500	15	2,87	2,36	,906	,04*
	501-1000	19	2,11	0,74		
	1001-2000	47	2,28	1,46		
	2001-4000	10	2,10	0,74		
	Toplam	91	2,32	1,47		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Genel olarak stresli biriyimdir.” ifadesi ile okulun öğrenci sayısı değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde okulun öğrenci sayısı grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.42. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Genel olarak stresli biriyimdir.	1-500	501-1000	,76140*	,51020	,04*
		1001-2000	,59007*	,43805	,03*
		2001-4000	,76667	,60304	,58
	501-1000	1-500	-,76140*	,51020	,04*
		1001-2000	-,17133	,40157	,97
		2001-4000	,00526	,57709	1,00
	1001-2000	1-500	-,59007*	,43805	,03*
		501-1000	,17133	,40157	,97
		2001-4000	,17660	,51441	,98
	2001-4000	1-500	-,76667	,60304	,58
		501-1000	-,00526	,57709	1,00
		1001-2000	-,17660	,51441	,98

Devlette çalışan ilköğretim yöneticileri ile özel ilköğretimlerde çalışan yöneticilerin okulun öğrenci sayısı grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre okulun öğrenci sayısı 1-500 arasında olan ile 501-1000 arasında olan devlet ilköğretim ve özel ilköğretim yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Analiz sonuçlarına göre okulun öğrenci sayısı 1-500 arasında olan ile 1001-2000 arasında olan ilköğretim ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin okulun öğrenci sayısı göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.43. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Öğrenci sayısı	N	$\bar{X}$	Ss.	f	P
Kendimi başkalarıyla rekabet halinde hissediyorum.	1-500	15	2,60	0,91	5,746	,00*
	501-1000	19	2,11	0,81		
	1001-2000	47	1,64	0,76		
	2001-4000	10	1,90	0,88		
	Toplam	91	1,92	0,87		

* $p < 0,05$

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Kendimi başkalarıyla rekabet halinde hissediyorum.” ifadesi ile okulun öğrenci sayısı değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde okulun öğrenci sayısı grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.44. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	P
Kendimi başkalarıyla rekabet halinde hissediyorum.	1-500	501-1000	,49474	,27992	,29
		1001-2000	,96170*	,24033	,00*
		2001-4000	,70000	,33085	,15
	501-1000	1-500	-,49474	,27992	,29
		1001-2000	,46697	,22032	,15

		2001-4000	,20526	,31662	,91
	1001-2000	1-500	-,96170*	,24033	,00*
		501-1000	-,46697	,22032	,15
		2001-4000	-,26170	,28223	,79
	2001-4000	1-500	-,70000	,33085	,15
		501-1000	-,20526	,31662	,91
		1001-2000	,26170	,28223	,79

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin okulun öğrenci sayısı grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre okulun öğrenci sayısı 1-500 arasında olan ile 1001-2000 arasında olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin okulun öğrenci sayısı göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.45. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Öğrenci Sayısı	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Bu işin giderek beni yıpratacağından korkuyorum.	1-500	15	2,47	0,83	3,252	,02*
	501-1000	19	2,63	1,01		
	1001-2000	47	1,96	0,83		
	2001-4000	10	2,20	0,79		
	Toplam	91	2,21	0,90		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Bu işin giderek beni yıpratacağından korkuyorum.” ifadesi ile okulun öğrenci sayısı değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde okulun öğrenci sayısı grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.46. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Bu işin giderek beni yıpratacağından korkuyorum.	1-500	501-1000	-,16491	,30008	,94
		1001-2000	,50922	,25765	,20
		2001-4000	,26667	,35469	,87
	501-1000	1-500	,16491	,30008	,94
		1001-2000	,67413*	,23619	,02*
		2001-4000	,43158	,33942	,58
	1001-2000	1-500	-,50922	,25765	,20
		501-1000	-,67413*	,23619	,02*
		2001-4000	-,24255	,30256	,85
	2001-4000	1-500	-,26667	,35469	,87
		501-1000	-,43158	,33942	,58
		1001-2000	,24255	,30256	,85

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin okulun öğrenci sayısı grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre okulun öğrenci sayısı 501-1001 arasında olan ile 1001-2000 arasında olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin okulun öğrenci sayısı göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.47. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Öğrenci sayısı	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Okulda kapasitemin tamamını kullanıyorum.	1-500	15	2,93	0,59	,726	,03*
	501-1000	19	2,74	0,81		
	1001-2000	47	2,91	0,72		
	2001-4000	10	2,60	0,84		
	Toplam	91	2,85	0,73		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okulda kapasitemin tamamını kullanıyorum.” ifadesi ile okulun öğrenci sayısı değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde okulun öğrenci sayısı grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.48. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Okulda kapasitemin tamamını kullanıyorum.	1-500	501-1000	,19649	,25299	,86
		1001-2000	,01844	,21722	1,00
		2001-4000	,33333	,29903	,68
	501-1000	1-500	-,19649	,25299	,86
		1001-2000	-,17805*	,19913	,00*
		2001-4000	,13684	,28616	,96
	1001-2000	1-500	-,01844	,21722	1,00
		501-1000	,17805*	,19913	,00*
		2001-4000	,31489*	,25508	,00*
	2001-4000	1-500	-,33333	,29903	,68
		501-1000	-,13684	,28616	,96
		1001-2000	-,31489*	,25508	,00*

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin okulun öğrenci sayısı grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre okulun öğrenci sayısı 501-1001 arasında olan ile 1001-2000 olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Analiz sonuçlarına göre okulun öğrenci sayısı 1001-2000 arasında olan ile 2001-4000 olan devlet ilkököl ve özel ilkököl yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin okulun öğrenci sayısı göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.49. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Öğrenci sayısı	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Mevzuatın karışık olması strese neden oluyor.	1-500	15	2,40	0,91	,750	,02*
	501-1000	19	2,00	0,94		
	1001-2000	47	2,32	0,86		
	2001-4000	10	2,40	1,17		
	Toplam	91	2,27	0,92		

* $p < 0,05$

Devlette çalışan ilköğretim yöneticileri ile özel ilköğretimlerde çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Mevzuatın karışık olması strese neden oluyor.” ifadesi ile okulun öğrenci sayısı değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde okulun öğrenci sayısı grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.50. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Mevzuatın karışık olması strese neden oluyor.	1-500	501-1000	,40000*	,31900	,02*
		1001-2000	,08085	,27389	,99
		2001-4000	0,00000	,37705	1,00
	501-1000	1-500	-,40000*	,31900	,02*
		1001-2000	-,31915	,25109	,58
		2001-4000	-,40000	,36083	,68

	1001-2000	1-500	-,08085	,27389	,99
		501-1000	,31915	,25109	,58
		2001-4000	-,08085	,32164	,99
	2001-4000	1-500	0,00000	,37705	1,00
		501-1000	,40000	,36083	,68
		1001-2000	,08085	,32164	,99

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin okulun öğrenci sayısı grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre okulun öğrenci sayısı 1-500 arasında olan ile 501-1000 arasında olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin okulun öğrenci sayısı göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.51. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Öğrenci sayısı	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Okulda yeterli iletişimi kuramamak strese sebep oluyor.	1-500	15	2,40	0,99	7,005	,00*
	501-1000	19	2,63	0,83		
	1001-2000	47	1,70	0,72		
	2001-4000	10	2,00	0,94		
	Toplam	91	2,04	0,89		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okulda yeterli iletişimi kuramamak strese sebep oluyor.” ifadesi ile okulun öğrenci sayısı değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde okulun öğrenci sayısı grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.52. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Okulda yeterli iletişimi kuramamak strese sebep oluyor.	1-500	501-1000	-,23158	,28165	,84
		1001-2000	,69787*	,24182	,02*
		2001-4000	,40000	,33290	,62
	501-1000	1-500	,23158	,28165	,84
		1001-2000	,92945*	,22169	,00*
		2001-4000	,63158	,31858	,20
	1001-2000	1-500	-,69787*	,24182	,02*
		501-1000	-,92945*	,22169	,00*
		2001-4000	-,29787	,28398	,72
	2001-4000	1-500	-,40000	,33290	,62
		501-1000	-,63158	,31858	,20
		1001-2000	,29787	,28398	,72

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin okulun öğrenci sayısı grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre okulun öğrenci sayısı 1-500 arasında olan ile 1001-2000 arasında olan ilkokul ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Analiz sonuçlarına göre okulun öğrenci sayısı 501-1000 arasında olan ile 1001-2000 arasında olan ilkokul ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin okulun öğrenci sayısı göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.53. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Öğrenci sayısı	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Mesleğimdeki terfi olanaklarının sınırlı olması strese yol açıyor.	1-500	15	1,87	0,92	,142	,03*
	501-1000	19	1,84	0,83		
	1001-2000	47	1,98	0,87		
	2001-4000	10	1,90	0,88		
	Toplam	91	1,92	0,86		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Mesleğimdeki terfi olanaklarının sınırlı olması strese yol açıyor.” ifadesi ile okulun öğrenci sayısı değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde okulun öğrenci sayısı grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.54. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Mesleğimdeki terfi olanaklarının sınırlı olması strese yol açıyor.	1-500	501-1000	,02456*	,30115	0,04*
		1001-2000	-,11206	,25856	,97
		2001-4000	-,03333	,35595	1,00
	501-1000	1-500	-,02456*	,30115	0,04*
		1001-2000	-,13662	,23704	,93
		2001-4000	-,05789	,34064	,99
	1001-2000	1-500	,11206	,25856	,97
		501-1000	,13662	,23704	,93
		2001-4000	,07872	,30364	,99
	2001-4000	1-500	,03333	,35595	1,00
		501-1000	,05789	,34064	,99
		1001-2000	-,07872	,30364	,99

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin okulun öğrenci sayısı grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre okulun öğrenci sayısı 1-500 arasında olan ile 501-1000 arasında olan ilkokul ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin okulun öğrenci sayısı göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.55. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Öğrenci sayısı	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Okul ikliminin bozulma ihtimali bende stres yaratıyor.	1-500	15	2,67	0,98	3,234	,02*
	501-1000	19	2,47	0,90		
	1001-2000	47	2,00	0,83		
	2001-4000	10	1,90	0,88		
	Toplam	91	2,20	0,91		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okul ikliminin bozulma ihtimali bende stres yaratıyor.” ifadesi ile okulun öğrenci sayısı değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Analiz sonucu değerlendirildiğinde okulun öğrenci sayısı grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.56. Stres Anketi İfadesi İle Okulun Öğrenci Sayısı Grupları Arasındaki Farklılık

İfade	Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Okul ikliminin bozulma ihtimali bende stres yaratıyor.	1-500	501-1000	,19298	,30304	,92
		1001-2000	,66667*	,26019	,05*
		2001-4000	,76667	,35818	,14
	501-1000	1-500	-,19298	,30304	,92
		1001-2000	,47368	,23852	,20
		2001-4000	,57368	,34277	,34
	1001-2000	1-500	-,66667*	,26019	,05*

		501-1000	-,47368	,23852	,20
		2001-4000	,10000	,30554	,98
	2001-4000	1-500	-,76667	,35818	,14
		501-1000	-,57368	,34277	,34
		1001-2000	-,10000	,30554	,98

*p<0,05

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin okulun öğrenci sayısı grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre okulun öğrenci sayısı 1-500 arasında olan ile 1001-2000 arasında olan ilkokul ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadelerin okul türüne göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız t-testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.57. Stres Anketi İfadelerinin Okul Türü Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Okul türü	N	$\bar{X}$	Ss.	t	p
Bireysel ihtiyaçlarım karşılanmadığında strese girerim.	Devlet okulu	64	1,95	0,70	-2,994	,00*
	Özel okul	27	2,44	0,75		
Aile içinde yaşadığım olumsuzluklar bende strese yol açar.	Devlet okulu	64	2,17	0,79	-3,063	,00*
	Özel okul	27	2,74	0,86		
Maaşımın düşük olması stres düzeyimi artırıyor.	Devlet okulu	64	1,95	0,90	-2,747	,00*
	Özel okul	27	2,52	0,89		
Sabırsız biriyimdir.	Devlet okulu	64	2,09	0,87	-2,601	,01*

	Özel okul	27	2,63	0,97		
Kendimi başkalarıyla rekabet halinde hissediyorum.	Devlet okulu	64	1,69	0,75	-4,343	,00*
	Özel okul	27	2,48	0,89		
Yaşım ilerledikçe daha fazla stres yaşıyorum.	Devlet okulu	64	2,00	0,69	-2,404	,01*
	Özel okul	27	2,41	0,84		
Bu işin giderek beni yıpratacağından korkuyorum.	Devlet okulu	64	2,03	0,84	-3,023	,00*
	Özel okul	27	2,63	0,93		
Çalışmalarımın karşılığını alamamam strese yol açıyor.	Devlet okulu	64	2,25	0,71	-2,579	,01*
	Özel okul	27	2,74	1,06		
Okulda yeterli iletişimi kuramamak strese sebep oluyor.	Devlet okulu	64	1,77	0,71	-5,195	,00*
	Özel okul	27	2,70	0,95		
Astlarımla anlaşmazlık strese neden oluyor.	Devlet okulu	64	1,91	0,81	-2,277	,02*
	Özel okul	27	2,33	0,83		
Görev paylaşımının adaletsiz olması strese yol açıyor.	Devlet okulu	64	2,02	0,92	-2,974	,00*
	Özel okul	27	2,67	1,04		
Okuldaki görüş farklılıkları stres oluşturuyor.	Devlet okulu	64	1,59	0,68	-3,449	,00*
	Özel okul	27	2,22	1,01		
Mesleğimle ilgili teknolojiyi yeterince takip edememek beni strese sokuyor.	Devlet okulu	64	1,95	0,82	-2,093	,03*
	Özel okul	27	2,37	0,97		
Okul ikliminin bozulma ihtimali bende stres yaratıyor.	Devlet okulu	64	2,02	0,83	-3,077	,00*
	Özel okul	27	2,63	0,97		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Bireysel ihtiyaçlarım karşılanmadığında strese girerim.” ifadesi ile okul türü değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Aile içinde yaşadığım olumsuzluklar bende strese yol açar.” ifadesi ile okul türü değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Maaşımın düşük olması stres düzeyimi artırıyor.” ifadesi ile okul türü değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Sabırsız biriyimdir.” ifadesi ile okul türü değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Kendimi başkalarıyla rekabet halinde hissediyorum.” ifadesi ile okul türü değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Yaşım ilerledikçe daha fazla stres yaşıyorum.” ifadesi ile okul türü değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Bu işin giderek beni yıpratacağından korkuyorum.” ifadesi ile okul türü değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Çalışmalarımın karşılığını alamamam strese yol açıyor.” ifadesi ile okul türü değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okulda yeterli iletişimi kuramamak strese sebep oluyor.” ifadesi ile okul türü değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Astlarımla anlaşmazlık strese neden oluyor.” ifadesi ile okul türü değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Görev paylaşımının adaletsiz olması strese yol açıyor.” ifadesi ile okul türü değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okuldaki görüş farklılıkları stres oluşturuyor.” ifadesi ile okul türü değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Mesleğimle ilgili teknolojiyi yeterince takip edememek beni strese sokuyor.” ifadesi ile okul türü değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okul ikliminin bozulma ihtimali bende stres yaratıyor.” ifadesi ile okul türü değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadelerin öğretim şekline göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız t-testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.58. Stres Anketi İfadelerinin Öğretim Şekli Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Öğretim şekli	N	$\bar{X}$	Ss.	t	p
Bireysel ihtiyaçlarım karşılanmadığında strese girerim.	Tam gün	44	2,27	0,73	2,195	,03*
	İkili öğretim	47	1,94	0,73		
Kendimi başkalarıyla rekabet halinde hissediyorum.	Tam gün	44	2,25	0,92	3,695	,00*
	İkili öğretim	47	1,62	0,71		
Yaşım ilerledikçe daha fazla stres yaşıyorum.	Tam gün	44	2,23	0,77	1,301	,00*
	İkili öğretim	47	2,02	0,74		
Bu işin giderek beni yıpratacağından korkuyorum.	Tam gün	44	2,27	0,95	,653	,01*
	İkili öğretim	47	2,15	0,86		
Okulumun fiziki yapısı Eğitim-	Tam gün	44	2,64	0,99	2,123	,03*

öğretim için yeterli olduğundan stres yaşamıyorum.	İkili öğretim	47	2,23	0,81		
Yetkilerimin yetersizliği strese yol açıyor.	Tam gün	44	2,55	0,90	1,614	,01*
	İkili öğretim	47	2,23	0,94		
Okulda yeterli iletişimi kuramamak strese sebep oluyor.	Tam gün	44	2,41	0,97	4,089	,00*
	İkili öğretim	47	1,70	0,66		
Astlarımla anlaşmazlık strese neden oluyor.	Tam gün	44	2,25	0,84	2,463	,01*
	İkili öğretim	47	1,83	0,79		
Personel değerlendirmede adaletsizlik olması strese yol açıyor.	Tam gün	44	2,64	0,99	2,419	,01*
	İkili öğretim	47	2,15	0,93		
Görev paylaşımının adaletsiz olması strese yol açıyor.	Tam gün	44	2,45	1,02	2,336	,02*
	İkili öğretim	47	1,98	0,92		
Okuldaki görüş farklılıkları stres oluşturuyor.	Tam gün	44	2,05	0,99	3,043	,00*
	İkili öğretim	47	1,53	0,58		
Okuldaki informal grupların etkisi beni strese sokuyor.	Tam gün	44	2,11	0,84	3,045	,00*
	İkili öğretim	47	1,64	0,64		
Okul ikliminin bozulma ihtimali bende stres yaratıyor.	Tam gün	44	2,55	0,90	3,780	,00*
	İkili öğretim	47	1,87	0,80		

*p<0,05

Devlette çalışan ilköğretim yöneticileri ile özel ilköğretimlerde çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Bireysel ihtiyaçlarım karşılanmadığında strese girerim.” ifadesi ile öğretim şekli değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilköğretim yöneticileri ile özel ilköğretimlerde çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Kendimi başkalarıyla rekabet halinde hissediyorum.” ifadesi ile öğretim şekli değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Yaşım ilerledikçe daha fazla stres yaşıyorum.” ifadesi ile öğretim şekli değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Bu işin giderek beni yıpratacağından korkuyorum.” ifadesi ile öğretim şekli değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okulumun fiziki yapısı Eğitim-öğretim için yeterli olduğundan stres yaşamıyorum.” ifadesi ile öğretim şekli değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Yetkilerimin yetersizliği strese yol açıyor.” ifadesi ile öğretim şekli değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okulda yeterli iletişimi kuramamak strese sebep oluyor.” ifadesi ile öğretim şekli değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Astlarımla anlaşmazlık strese neden oluyor.” ifadesi ile öğretim şekli değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Personel değerlendirmede adaletsizlik olması strese yol açıyor.” ifadesi ile öğretim şekli değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Görev paylaşımının adaletsiz olması strese yol açıyor.” ifadesi ile öğretim şekli değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okuldaki görüş farklılıkları stres oluşturuyor.” ifadesi ile öğretim şekli değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okuldaki informal grupların etkisi beni strese sokuyor.” ifadesi ile öğretim şekli değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okul ikliminin bozulma ihtimali bende stres yaratıyor.” ifadesi ile öğretim şekli değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin yöneticilerin branşına göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tablo 4.59.’da gösterilmektedir.

Tablo 4.59. Stres Anketi İfadesi İle Yöneticilerin Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Branş	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Genel olarak stresli biriyimdir.	Türkçe	3	8,67	4,04	21,846	,00*
	Matematik	7	2,43	0,79		
	Sosyal bilgiler	5	1,80	0,45		
	Fen bilgisi	5	2,20	0,84		
	İngilizce	3	1,67	0,58		
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	2	2,00	0,00		
	Rehberlik	3	2,00	1,00		
	Sınıf öğretmeni	63	2,11	0,65		
	Toplam	91	2,32	1,47		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Genel olarak stresli biriyimdir.” ifadesi ile yöneticilerin branş değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde yöneticilerin branş grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.60. Stres Anketi “Genel Olarak Stresli Biriyimdir.” İfadesi İle Branş Grupları Arasındaki Farklılık

Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Türkçe	Matematik	6,23810*	,62859	,00*
	Sosyal bilgiler	6,86667*	,66523	,00*
	Fen bilgisi	6,46667*	,66523	,00*
	İngilizce	7,00000*	,74375	,00*
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	6,66667*	,83154	,00*
	Rehberlik	6,66667*	,74375	,00*
	Sınıf öğretmeni	6,55556*	,53829	,00*
Matematik	Türkçe	-6,23810*	,62859	,00*
	Sosyal bilgiler	,62857	,53337	,93
	Fen bilgisi	,22857	,53337	1,00
	İngilizce	,76190	,62859	,92
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,42857	,73035	,99
	Rehberlik	,42857	,62859	,99
	Sınıf öğretmeni	,31746	,36292	,98
Sosyal bilgiler	Türkçe	-6,86667*	,66523	,00*
	Matematik	-,62857	,53337	,93
	Fen bilgisi	-,40000	,57611	,99
	İngilizce	,13333	,66523	1,00
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	-,20000	,76212	1,00
	Rehberlik	-,20000	,66523	1,00
	Sınıf öğretmeni	-,31111	,42323	,99
Fen bilgisi	Türkçe	-6,46667*	,66523	,00*
	Matematik	-,22857	,53337	1,00
	Sosyal bilgiler	,40000	,57611	,99
	İngilizce	,53333	,66523	,99
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,20000	,76212	1,00
	Rehberlik	,20000	,66523	1,00

	Sınıf öğretmeni	,08889	,42323	1,00
İngilizce	Türkçe	-7,00000*	,74375	,00*
	Matematik	-,76190	,62859	,92
	Sosyal bilgiler	-,13333	,66523	1,00
	Fen bilgisi	-,53333	,66523	,99
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	-,33333	,83154	1,00
	Rehberlik	-,33333	,74375	1,00
	Sınıf öğretmeni	-,44444	,53829	,99
Din kültürü ve ahlak bilgisi	Türkçe	-6,66667*	,83154	,00*
	Matematik	-,42857	,73035	,99
	Sosyal bilgiler	,20000	,76212	1,00
	Fen bilgisi	-,20000	,76212	1,00
	İngilizce	,33333	,83154	1,00
	Rehberlik	0,00000	,83154	1,00
	Sınıf öğretmeni	-,11111	,65425	1,00
Rehberlik	Türkçe	-6,66667*	,74375	,00*
	Matematik	-,42857	,62859	,99
	Sosyal bilgiler	,20000	,66523	1,00
	Fen bilgisi	-,20000	,66523	1,00
	İngilizce	,33333	,74375	1,00
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	0,00000	,83154	1,00
	Sınıf öğretmeni	-,11111	,53829	1,00
Sınıf öğretmeni	Türkçe	-6,55556*	,53829	,00*
	Matematik	-,31746	,36292	,98
	Sosyal bilgiler	,31111	,42323	,99
	Fen bilgisi	-,08889	,42323	1,00
	İngilizce	,44444	,53829	,99
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,11111	,65425	1,00
	Rehberlik	,11111	,53829	1,00

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin branş grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre branşı Türkçe olan ile matematik olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Analiz sonuçlarına göre branşı Türkçe olan ile sosyal bilgiler olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Analiz sonuçlarına göre branşı Türkçe olan ile fen bilgisi olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Analiz sonuçlarına göre branşı Türkçe olan ile İngilizce olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Analiz sonuçlarına göre branşı Türkçe olan ile din kültürü ve ahlak bilgisi olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Analiz sonuçlarına göre branşı Türkçe olan ile rehberlik olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Analiz sonuçlarına göre branşı Türkçe olan ile Sınıf öğretmeni olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin yöneticilerin branşlarına göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.61. Stres Anketi İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Branş	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Kendimi başkalarıyla rekabet halinde hissediyorum.	Türkçe	3	2,67	0,58	4,269	,00*
	Matematik	7	3,00	0,82		
	Sosyal Bilgiler	5	2,60	0,55		
	Fen Bilgisi	5	2,40	1,14		
	İngilizce	3	1,67	0,58		
	Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi	2	1,00	0,00		

	Rehberlik	3	1,33	0,58		
	Sınıf Öğretmeni	63	1,75	0,78		
	Toplam	91	1,92	0,87		

* $p < 0,05$

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Kendimi başkalarıyla rekabet halinde hissediyorum.” ifadesi ile branş değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde branş grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 4.62.’de gösterilmektedir.

Tablo 4.62. Stres Anketi “Kendimi Başkalarıyla Rekabet Halinde Hissediyorum.” İfadesi İle Branş Grupları Arasındaki Farklılık

Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Türkçe	Matematik	-,33333	,53739	,99
	Sosyal bilgiler	,06667	,56872	1,00
	Fen bilgisi	,26667	,56872	1,00
	İngilizce	1,00000	,63585	,76
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,66667	,71091	,28
	Rehberlik	1,33333	,63585	,42
	Sınıf öğretmeni	,92063	,46020	,48
Matematik	Türkçe	,33333	,53739	,99
	Sosyal bilgiler	,40000	,45599	,98
	Fen bilgisi	,60000	,45599	,89
	İngilizce	1,33333	,53739	,21
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	2,00000*	,62440	,03*

	Rehberlik	1,66667	,53739	,05
	Sınıf öğretmeni	1,25397*	,31026	,00*
Sosyal bilgiler	Türkçe	-,06667	,56872	1,00
	Matematik	-,40000	,45599	,98
	Fen bilgisi	,20000	,49253	1,00
	İngilizce	,93333	,56872	,72
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,60000	,65156	,22
	Rehberlik	1,26667	,56872	,34
	Sınıf öğretmeni	,85397	,36183	,27
Fen bilgisi	Türkçe	-,26667	,56872	1,00
	Matematik	-,60000	,45599	,89
	Sosyal bilgiler	-,20000	,49253	1,00
	İngilizce	,73333	,56872	,90
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,40000	,65156	,39
	Rehberlik	1,06667	,56872	,57
	Sınıf öğretmeni	,65397	,36183	,61
İngilizce	Türkçe	-1,00000	,63585	,76
	Matematik	-1,33333	,53739	,21
	Sosyal bilgiler	-,93333	,56872	,72
	Fen bilgisi	-,73333	,56872	,90
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,66667	,71091	,98
	Rehberlik	,33333	,63585	,99
	Sınıf öğretmeni	-,07937	,46020	1,00
Din kültürü ve ahlak bilgisi	Türkçe	-1,66667	,71091	,28
	Matematik	-2,00000*	,62440	,03*

	Sosyal bilgiler	-1,60000	,65156	,22
	Fen bilgisi	-1,40000	,65156	,39
	İngilizce	-,66667	,71091	,98
	Rehberlik	-,33333	,71091	1,00
	Sınıf öğretmeni	-,74603	,55934	,88
Rehberlik	Türkçe	-1,33333	,63585	,42
	Matematik	-1,66667	,53739	,05
	Sosyal bilgiler	-1,26667	,56872	,34
	Fen bilgisi	-1,06667	,56872	,57
	İngilizce	-,33333	,63585	,99
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,33333	,71091	1,00
	Sınıf öğretmeni	-,41270	,46020	,98
Sınıf öğretmeni	Türkçe	-,92063	,46020	,48
	Matematik	-1,25397*	,31026	,00*
	Sosyal bilgiler	-,85397	,36183	,27
	Fen bilgisi	-,65397	,36183	,61
	İngilizce	,07937	,46020	1,00
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,74603	,55934	,88
	Rehberlik	,41270	,46020	,98

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin branş grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre branşı matematik olan ile din kültürü ve ahlak bilgisi olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Analiz sonuçlarına göre branşı matematik olan ile sınıf öğretmeni olan ilkokul ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin branş göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.63. Stres Anketi İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Branş	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Bu işin giderek beni yıpratacağından korkuyorum.	Türkçe	3	3,00	1,00	2,876	,01*
	Matematik	7	2,86	0,69		
	Sosyal bilgiler	5	2,20	0,84		
	Fen bilgisi	5	2,20	1,10		
	İngilizce	3	3,67	0,58		
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	2	2,00	0,00		
	Rehberlik	3	2,67	0,58		
	Sınıf öğretmeni	63	2,02	0,85		
	Toplam	91	2,21	0,90		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Bu işin giderek beni yıpratacağından korkuyorum.” ifadesi ile branş değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde branş grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.64. Stres Anketi “Bu İşin Giderek Beni Yıpratacağından Korkuyorum.” İfadesi İle Branş Grupları Arasındaki Farklılık

Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Türkçe	Matematik	,14286	,58069	1,00
	Sosyal bilgiler	,80000	,61455	,89
	Fen bilgisi	,80000	,61455	,89
	İngilizce	-,66667	,68708	,97
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,00000	,76818	,89
	Rehberlik	,33333	,68708	1,00
	Sınıf öğretmeni	,98413*	,49728	,00*
Matematik	Türkçe	-,14286	,58069	1,00
	Sosyal bilgiler	,65714	,49273	,88
	Fen bilgisi	,65714	,49273	,88
	İngilizce	-,80952	,58069	,85
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,85714	,67470	,90
	Rehberlik	,19048	,58069	1,00
	Sınıf öğretmeni	,84127	,33526	,20
Sosyal bilgiler	Türkçe	-,80000	,61455	,89
	Matematik	-,65714	,49273	,88
	Fen bilgisi	0,00000	,53221	1,00
	İngilizce	-1,46667	,61455	,26
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,20000	,70405	1,00
	Rehberlik	-,46667	,61455	,99
	Sınıf öğretmeni	,18413	,39098	1,00

Fen bilgisi	Türkçe	-,80000	,61455	,89
	Matematik	-,65714	,49273	,88
	Sosyal bilgiler	0,00000	,53221	1,00
	İngilizce	-1,46667	,61455	,26
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,20000	,70405	1,00
	Rehberlik	-,46667	,61455	,99
	Sınıf öğretmeni	,18413	,39098	1,00
İngilizce	Türkçe	,66667	,68708	,97
	Matematik	,80952	,58069	,85
	Sosyal bilgiler	1,46667	,61455	,26
	Fen bilgisi	1,46667	,61455	,26
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,66667	,76818	,38
	Rehberlik	1,00000	,68708	,82
	Sınıf öğretmeni	1,65079*	,49728	,02*
Din kültürü ve ahlak bilgisi	Türkçe	-1,00000	,76818	,89
	Matematik	-,85714	,67470	,90
	Sosyal bilgiler	-,20000	,70405	1,00
	Fen bilgisi	-,20000	,70405	1,00
	İngilizce	-1,66667	,76818	,381
	Rehberlik	-,66667	,76818	,98
	Sınıf öğretmeni	-,01587	,60440	1,00
Rehberlik	Türkçe	-,33333	,68708	1,00
	Matematik	-,19048	,58069	1,00
	Sosyal bilgiler	,46667	,61455	,99
	Fen bilgisi	,46667	,61455	,99

	İngilizce	-1,00000	,68708	,82
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,66667	,76818	,98
	Sınıf öğretmeni	,65079	,49728	,89
Sınıf öğretmeni	Türkçe	-,98413*	,49728	,00*
	Matematik	-,84127	,33526	,20
	Sosyal bilgiler	-,18413	,39098	1,00
	Fen bilgisi	-,18413	,39098	1,00
	İngilizce	-1,65079*	,49728	,02*
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,01587	,60440	1,00
	Rehberlik	-,65079	,49728	,89

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin branş grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre branşı Türkçe olan ile sınıf öğretmeni olan ilkokul ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Analiz sonuçlarına göre branşı İngilizce olan ile sınıf öğretmeni olan ilkokul ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin branş göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.65. Stres Anketi İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Branş	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Birçok işi kendimin yapmak	Türkçe	3	2,33	0,58	2,139	,04*
	Matematik	7	2,71	0,95		
	Sosyal bilgiler	5	2,00	1,00		

zorunda kalmam strese sokuyor.	Fen bilgisi	5	1,40	0,55		
	İngilizce	3	3,33	0,58		
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	2	2,00	0,00		
	Rehberlik	3	2,00	1,00		
	Sınıf öğretmeni	63	2,16	0,79		
	Toplam	91	2,19	0,83		

* $p < 0,05$

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Birçok işi kendimin yapmak zorunda kalmam strese sokuyor.” ifadesi ile branş değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde branş grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.66. Stres Anketi “Birçok İş Kendimin Yapmak Zorunda Kalmam Strese Sokuyor.” İfadesi İle Branş Grupları Arasındaki Farklılık

Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Türkçe	Matematik	-,38095	,54817	,99
	Sosyal bilgiler	,33333	,58012	,99
	Fen bilgisi	,93333	,58012	,74
	İngilizce	-1,00000	,64860	,78
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,33333	,72515	1,00
	Rehberlik	,33333	,64860	1,00
	Sınıf öğretmeni	,17460	,46942	1,00
Matematik	Türkçe	,38095	,54817	,99

	Sosyal bilgiler	,71429	,46513	,78
	Fen bilgisi	1,31429	,46513	,10
	İngilizce	-,61905	,54817	,94
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,71429	,63691	,95
	Rehberlik	,71429	,54817	,89
	Sınıf öğretmeni	,55556	,31648	,65
Sosyal bilgiler	Türkçe	-,33333	,58012	,99
	Matematik	-,71429	,46513	,78
	Fen bilgisi	,60000	,50240	,93
	İngilizce	-1,33333	,58012	,30
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	0,00000	,66462	1,00
	Rehberlik	0,00000	,58012	1,00
	Sınıf öğretmeni	-,15873	,36908	1,00
Fen bilgisi	Türkçe	-,93333	,58012	,74
	Matematik	-1,31429	,46513	,10
	Sosyal bilgiler	-,60000	,50240	,93
	İngilizce	-1,93333*	,58012	,02*
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	-,60000	,66462	,98
	Rehberlik	-,60000	,58012	,96
	Sınıf öğretmeni	-,75873	,36908	,45
İngilizce	Türkçe	1,00000	,64860	,78
	Matematik	,61905	,54817	,94
	Sosyal bilgiler	1,33333	,58012	,30
	Fen bilgisi	1,93333*	,58012	,02*

	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,33333	,72515	,59
	Rehberlik	1,33333	,64860	,45
	Sınıf öğretmeni	1,17460	,46942	,20
Din kültürü ve ahlak bilgisi	Türkçe	-,33333	,72515	1,00
	Matematik	-,71429	,63691	,95
	Sosyal bilgiler	0,00000	,66462	1,00
	Fen bilgisi	,60000	,66462	,98
	İngilizce	-1,33333	,72515	,59
	Rehberlik	0,00000	,72515	1,00
	Sınıf öğretmeni	-,15873	,57055	1,00
Rehberlik	Türkçe	-,33333	,64860	1,00
	Matematik	-,71429	,54817	,89
	Sosyal bilgiler	0,00000	,58012	1,00
	Fen bilgisi	,60000	,58012	,96
	İngilizce	-1,33333	,64860	,45
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	0,00000	,72515	1,00
	Sınıf öğretmeni	-,15873	,46942	1,00
Sınıf öğretmeni	Türkçe	-,17460	,46942	1,00
	Matematik	-,55556	,31648	,65
	Sosyal bilgiler	,15873	,36908	1,00
	Fen bilgisi	,75873	,36908	,45
	İngilizce	-1,17460	,46942	,20
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,15873	,57055	1,00
	Rehberlik	,15873	,46942	1,00

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin branş grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre branşı İngilizce olan ile fen bilgisi olan ilkokul ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin branş göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.67. Stres Anketi İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Branş	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Çalışmalarımın karşılığını alamamam strese yol açıyor.	Türkçe	3	3,33	0,58	3,282	,00*
	Matematik	7	2,57	1,27		
	Sosyal Bilgiler	5	2,60	1,14		
	Fen Bilgisi	5	3,40	0,55		
	İngilizce	3	3,33	0,58		
	Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi	2	1,50	0,71		
	Rehberlik	3	2,33	1,15		
	Sınıf Öğretmeni	63	2,22	0,71		
	Toplam	91	2,40	0,85		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Çalışmalarımın karşılığını alamamam strese yol açıyor.” ifadesi ile branş değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde branş grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.68. Stres Anketi “Çalışmalarımın Karşılığını Alamamam Strese Yol Açıyor.” İfadesi İle Branş Grupları Arasındaki Farklılık

Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Türkçe	Matematik	,76190	,54359	,85
	Sosyal bilgiler	,73333	,57528	,90
	Fen bilgisi	-,06667	,57528	1,00
	İngilizce	0,00000	,64318	1,00
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,83333	,71910	,19
	Rehberlik	1,00000	,64318	,77
	Sınıf öğretmeni	1,11111	,46550	,26
Matematik	Türkçe	-,76190	,54359	,85
	Sosyal bilgiler	-,02857	,46125	1,00
	Fen bilgisi	-,82857	,46125	,62
	İngilizce	-,76190	,54359	,85
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,07143	,63159	,69
	Rehberlik	,23810	,54359	1,00
	Sınıf öğretmeni	,34921	,31384	,95
Sosyal bilgiler	Türkçe	-,73333	,57528	,90
	Matematik	,02857	,46125	1,00
	Fen bilgisi	-,80000	,49820	,74
	İngilizce	-,73333	,57528	,90
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,10000	,65906	,70
	Rehberlik	,26667	,57528	1,00
	Sınıf öğretmeni	,37778	,36600	,96

Fen bilgisi	Türkçe	,06667	,57528	1,00
	Matematik	,82857	,46125	,62
	Sosyal bilgiler	,80000	,49820	,74
	İngilizce	,06667	,57528	1,00
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,90000	,65906	,08
	Rehberlik	1,06667	,57528	,58
	Sınıf öğretmeni	1,17778*	,36600	,03*
İngilizce	Türkçe	0,00000	,64318	1,00
	Matematik	,76190	,54359	,85
	Sosyal bilgiler	,73333	,57528	,90
	Fen bilgisi	-,06667	,57528	1,00
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,83333	,71910	,19
	Rehberlik	1,00000	,64318	,77
	Sınıf öğretmeni	1,11111	,46550	,26
Din kültürü ve ahlak bilgisi	Türkçe	-1,83333	,71910	,19
	Matematik	-1,07143	,63159	,69
	Sosyal bilgiler	-1,10000	,65906	,70
	Fen bilgisi	-1,90000	,65906	,08
	İngilizce	-1,83333	,71910	,19
	Rehberlik	-,83333	,71910	,94
	Sınıf öğretmeni	-,72222	,56578	,90
Rehberlik	Türkçe	-1,00000	,64318	,77
	Matematik	-,23810	,54359	1,00
	Sosyal bilgiler	-,26667	,57528	1,00
	Fen bilgisi	-1,06667	,57528	,58

	İngilizce	-1,00000	,64318	,77
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,83333	,71910	,94
	Sınıf öğretmeni	,11111	,46550	1,00
Sınıf öğretmeni	Türkçe	-1,11111	,46550	,26
	Matematik	-,34921	,31384	,95
	Sosyal bilgiler	-,37778	,36600	,96
	Fen bilgisi	-1,17778*	,36600	,03*
	İngilizce	-1,11111	,46550	,26
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,72222	,56578	,90
	Rehberlik	-,11111	,46550	1,00

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin branş grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre branşı sınıf öğretmeni olan ile fen bilgisi olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin branş göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.69. Stres Anketi İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Branş	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Okulda yeterli iletişimi kuramamak strese sebep oluyor.	Türkçe	3	2,67	0,58	4,522	,00*
	Matematik	7	2,57	1,27		
	Sosyal Bilgiler	5	2,60	0,55		
	Fen Bilgisi	5	3,00	1,00		
	İngilizce	3	3,33	0,58		
	Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi	2	1,00	0,00		

	Rehberlik	3	1,67	1,15		
	Sınıf Öğretmeni	63	1,83	0,73		
	Toplam	91	2,04	0,89		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okulda yeterli iletişimi kuramamak strese sebep oluyor.” ifadesi ile branş değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde branş grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.70. Stres Anketi “Okulda Yeterli İletişimi Kuramamak Strese Sebep Oluyor.” İfadesi İle Branş Grupları Arasındaki Farklılık

Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Türkçe	Matematik	,09524	,54617	1,00
	Sosyal bilgiler	,06667	,57801	1,00
	Fen bilgisi	-,33333	,57801	,99
	İngilizce	-,66667	,64624	,96
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,66667	,72251	,30
	Rehberlik	1,00000	,64624	,77
	Sınıf öğretmeni	,84127	,46771	,62
Matematik	Türkçe	-,09524	,54617	1,00
	Sosyal bilgiler	-,02857	,46344	1,00
	Fen bilgisi	-,42857	,46344	,98
	İngilizce	-,76190	,54617	,85
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,57143	,63459	,22

	Rehberlik	,90476	,54617	,71
	Sınıf öğretmeni	,74603	,31533	,27
Sosyal bilgiler	Türkçe	-,06667	,57801	1,00
	Matematik	,02857	,46344	1,00
	Fen bilgisi	-,40000	,50057	,99
	İngilizce	-,73333	,57801	,90
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,60000	,66219	,24
	Rehberlik	,93333	,57801	,74
	Sınıf öğretmeni	,77460	,36774	,42
Fen bilgisi	Türkçe	,33333	,57801	,99
	Matematik	,42857	,46344	,98
	Sosyal bilgiler	,40000	,50057	,99
	İngilizce	-,33333	,57801	,99
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	2,00000	,66219	,06
	Rehberlik	1,33333	,57801	,30
	Sınıf öğretmeni	1,17460*	,36774	,04*
İngilizce	Türkçe	,66667	,64624	,96
	Matematik	,76190	,54617	,85
	Sosyal bilgiler	,73333	,57801	,90
	Fen bilgisi	,33333	,57801	,99
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	2,33333*	,72251	,03*
	Rehberlik	1,66667	,64624	,17
	Sınıf öğretmeni	1,50794*	,46771	,03
Din kültürü ve ahlak bilgisi	Türkçe	-1,66667	,72251	,30
	Matematik	-1,57143	,63459	,22

	Sosyal bilgiler	-1,60000	,66219	,24
	Fen bilgisi	-2,00000	,66219	,06
	İngilizce	-2,33333*	,72251	,03*
	Rehberlik	-,66667	,72251	,98
	Sınıf öğretmeni	-,82540	,56847	,83
Rehberlik	Türkçe	-1,00000	,64624	,77
	Matematik	-,90476	,54617	,71
	Sosyal bilgiler	-,93333	,57801	,74
	Fen bilgisi	-1,33333	,57801	,30
	İngilizce	-1,66667	,64624	,17
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,66667	,72251	,98
	Sınıf öğretmeni	-,15873	,46771	1,00
Sınıf öğretmeni	Türkçe	-,84127	,46771	,62
	Matematik	-,74603	,31533	,27
	Sosyal bilgiler	-,77460	,36774	,42
	Fen bilgisi	-1,17460*	,36774	,04*
	İngilizce	-1,50794*	,46771	,03*
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,82540	,56847	,83
	Rehberlik	,15873	,46771	1,00

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin branş grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre branşı sınıf öğretmeni olan ile fen bilgisi olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Analiz sonuçlarına göre branşı sınıf öğretmeni olan ile İngilizce olan ilkököl ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Analiz sonuçlarına göre branşı İngilizce olan ile din kültürü ve ahlak bilgisi olan ilkokul ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin branş göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.71. Stres Anketi İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Branş	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Görev paylaşımının adaletsiz olması strese yol açıyor.	Türkçe	3	2,00	1,00	2,998	,00*
	Matematik	7	2,43	1,27		
	Sosyal bilgiler	5	3,40	0,55		
	Fen bilgisi	5	3,00	0,71		
	İngilizce	3	3,33	0,58		
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	2	1,50	0,71		
	Rehberlik	3	2,00	1,00		
	Sınıf öğretmeni	63	2,02	0,92		
	Toplam	91	2,21	0,99		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Görev paylaşımının adaletsiz olması strese yol açıyor.” ifadesi ile branş değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde branş grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.72. Stres Anketi “Görev Paylaşımının Adaletsiz Olması Strese Yol Açıyor.” İfadesi İle Branş Grupları Arasındaki Farklılık

Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Türkçe	Matematik	-,42857	,63853	,99
	Sosyal bilgiler	-1,40000	,67575	,44
	Fen bilgisi	-1,00000	,67575	,81
	İngilizce	-1,33333	,75552	,64
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,50000	,84469	,99
	Rehberlik	0,00000	,75552	1,00
	Sınıf öğretmeni	-,01587	,54680	1,00
Matematik	Türkçe	,42857	,63853	,99
	Sosyal bilgiler	-,97143	,54181	,62
	Fen bilgisi	-,57143	,54181	,96
	İngilizce	-,90476	,63853	,84
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,92857	,74190	,91
	Rehberlik	,42857	,63853	,99
	Sınıf öğretmeni	,41270	,36865	,95
Sosyal bilgiler	Türkçe	1,40000	,67575	,44
	Matematik	,97143	,54181	,62
	Fen bilgisi	,40000	,58522	,99
	İngilizce	,06667	,67575	1,00
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,90000	,77417	,23
	Rehberlik	1,40000	,67575	,44
	Sınıf öğretmeni	1,38413*	,42992	,03*

Fen bilgisi	Türkçe	1,00000	,67575	,81
	Matematik	,57143	,54181	,96
	Sosyal bilgiler	-,40000	,58522	,99
	İngilizce	-,33333	,67575	1,00
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,50000	,77417	,53
	Rehberlik	1,00000	,67575	,81
	Sınıf öğretmeni	,98413	,42992	,31
İngilizce	Türkçe	1,33333	,75552	,64
	Matematik	,90476	,63853	,84
	Sosyal bilgiler	-,06667	,67575	1,00
	Fen bilgisi	,33333	,67575	1,00
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,83333	,84469	,38
	Rehberlik	1,33333	,75552	,64
	Sınıf öğretmeni	1,31746	,54680	,25
Din kültürü ve ahlak bilgisi	Türkçe	-,50000	,84469	,99
	Matematik	-,92857	,74190	,91
	Sosyal bilgiler	-1,90000	,77417	,23
	Fen bilgisi	-1,50000	,77417	,53
	İngilizce	-1,83333	,84469	,38
	Rehberlik	-,50000	,84469	,99
	Sınıf öğretmeni	-,51587	,66460	,99
Rehberlik	Türkçe	0,00000	,75552	1,00
	Matematik	-,42857	,63853	,99
	Sosyal bilgiler	-1,40000	,67575	,44
	Fen bilgisi	-1,00000	,67575	,81

	İngilizce	-1,33333	,75552	,64
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,50000	,84469	,99
	Sınıf öğretmeni	-,01587	,54680	1,00
Sınıf öğretmeni	Türkçe	,01587	,54680	1,00
	Matematik	-,41270	,36865	,95
	Sosyal bilgiler	-1,38413*	,42992	,03*
	Fen bilgisi	-,98413	,42992	,31
	İngilizce	-1,31746	,54680	,25
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,51587	,66460	,99
	Rehberlik	,01587	,54680	1,00

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin branş grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre branşı sınıf öğretmeni olan ile sosyal bilgiler olan ilkokul ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin branş göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.73. Stres Anketi İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Branş	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Okuldaki görüş farklılıkları stres oluşturuyor.	Türkçe	3	3,33	0,58	4,385	,00*
	Matematik	7	1,71	1,25		
	Sosyal bilgiler	5	2,40	0,55		
	Fen bilgisi	5	2,60	1,14		

	İngilizce	3	2,33	0,58		
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	2	1,00	0,00		
	Rehberlik	3	2,00	1,00		
	Sınıf öğretmeni	63	1,59	0,66		
	Toplam	91	1,78	0,84		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkököl yöneticileri ile özel ilkökullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okuldaki görüş farklılıkları stres oluşturuyor.” ifadesi ile branş değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde branş grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.74. Stres Anketi “Okuldaki Görüş Farklılıkları Stres Oluşturuyor.” İfadesi İle Branş Grupları Arasındaki Farklılık

Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Türkçe	Matematik	1,61905*	,51613	,04*
	Sosyal bilgiler	,93333	,54622	,68
	Fen bilgisi	,73333	,54622	,88
	İngilizce	1,00000	,61069	,72
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	2,33333*	,68278	,02*
	Rehberlik	1,33333	,61069	,37
	Sınıf öğretmeni	1,74603*	,44199	,00*
Matematik	Türkçe	-1,61905*	,51613	,04*
	Sosyal bilgiler	-,68571	,43795	,76
	Fen bilgisi	-,88571	,43795	,47

	İngilizce	-,61905	,51613	,93
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,71429	,59969	,93
	Rehberlik	-,28571	,51613	,99
	Sınıf öğretmeni	,12698	,29799	1,00
Sosyal bilgiler	Türkçe	-,93333	,54622	,68
	Matematik	,68571	,43795	,76
	Fen bilgisi	-,20000	,47304	1,00
	İngilizce	,06667	,54622	1,00
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,40000	,62577	,34
	Rehberlik	,40000	,54622	,99
	Sınıf öğretmeni	,81270	,34751	,28
Fen bilgisi	Türkçe	-,73333	,54622	,88
	Matematik	,88571	,43795	,47
	Sosyal bilgiler	,20000	,47304	1,00
	İngilizce	,26667	,54622	1,00
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,60000	,62577	,18
	Rehberlik	,60000	,54622	,95
	Sınıf öğretmeni	1,01270	,34751	,08
İngilizce	Türkçe	-1,00000	,61069	,72
	Matematik	,61905	,51613	,93
	Sosyal bilgiler	-,06667	,54622	1,00
	Fen bilgisi	-,26667	,54622	1,00
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,33333	,68278	,51
	Rehberlik	,33333	,61069	,99

	Sınıf öğretmeni	,74603	,44199	,69
Din kültürü ve ahlak bilgisi	Türkçe	-2,33333*	,68278	,02*
	Matematik	-,71429	,59969	,93
	Sosyal bilgiler	-1,40000	,62577	,34
	Fen bilgisi	-1,60000	,62577	,18
	İngilizce	-1,33333	,68278	,51
	Rehberlik	-1,00000	,68278	,82
	Sınıf öğretmeni	-,58730	,53720	,95
Rehberlik	Türkçe	-1,33333	,61069	,37
	Matematik	,28571	,51613	,99
	Sosyal bilgiler	-,40000	,54622	,99
	Fen bilgisi	-,60000	,54622	,95
	İngilizce	-,33333	,61069	,99
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,00000	,68278	,82
	Sınıf öğretmeni	,41270	,44199	,98
Sınıf öğretmeni	Türkçe	-1,74603*	,44199	,00*
	Matematik	-,12698	,29799	1,00
	Sosyal bilgiler	-,81270	,34751	,28
	Fen bilgisi	-1,01270	,34751	,08
	İngilizce	-,74603	,44199	,69
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,58730	,53720	,95
	Rehberlik	-,41270	,44199	,98

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin branş grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre branşı Türkçe olan ile matematik olan ilkokul ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Analiz sonuçlarına göre branşı Türkçe olan ile din kültürü ve ahlak bilgisi olan ilkokul ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Analiz sonuçlarına göre branşı Türkçe olan ile sınıf öğretmeni olan ilkokul ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres düzeylerini yansıtan ifadenin branş göre arasındaki farklılık incelenmiştir. Bağımsız ANOVA testi sonuçları Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.75. Stres Anketi İfadesi İle Branş Değişkeni Arasındaki Farklılık

İfade	Branş	N	$\bar{X}$	Ss.	f	p
Okuldaki informal grupların etkisi beni strese sokuyor.	Türkçe	3	3,33	0,58	2,925	,00*
	Matematik	7	1,71	0,76		
	Sosyal bilgiler	5	2,40	0,55		
	Fen bilgisi	5	2,20	1,10		
	İngilizce	3	2,00	0,00		
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	2	1,00	0,00		
	Rehberlik	3	1,67	1,15		
	Sınıf öğretmeni	63	1,78	0,71		
	Toplam	91	1,87	0,78		

*p<0,05

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin stres anketinde yer alan “Okuldaki informal grupların etkisi beni strese sokuyor.” ifadesi ile branş değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Analiz sonucu değerlendirildiğinde branş grupları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc Tukey testi yapılmıştır. Sonuçlar Tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4.76. Stres Anketi “Okuldaki İnfomal Grupların Etkisi Beni Strese Sokuyor.” İfadesi İle Branş Grupları Arasındaki Farklılık

Gruplar	Gruplar	$\bar{X}$	Tukey HSD	p
Türkçe	Matematik	1,61905*	,50043	,03*
	Sosyal bilgiler	,93333	,52961	,64
	Fen bilgisi	1,13333	,52961	,39
	İngilizce	1,33333	,59212	,33
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	2,33333*	,66201	,01*
	Rehberlik	1,66667	,59212	,10
	Sınıf öğretmeni	1,55556*	,42855	,01*
Matematik	Türkçe	-1,61905*	,50043	,03*
	Sosyal bilgiler	-,68571	,42463	,74
	Fen bilgisi	-,48571	,42463	,94
	İngilizce	-,28571	,50043	,99
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,71429	,58145	,92
	Rehberlik	,04762	,50043	1,00
	Sınıf öğretmeni	-,06349	,28893	1,00
Sosyal bilgiler	Türkçe	-,93333	,52961	,64
	Matematik	,68571	,42463	,74
	Fen bilgisi	,20000	,45866	1,00
	İngilizce	,40000	,52961	,99
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,40000	,60674	,30

	Rehberlik	,73333	,52961	,86
	Sınıf öğretmeni	,62222	,33694	,59
Fen bilgisi	Türkçe	-1,13333	,52961	,39
	Matematik	,48571	,42463	,94
	Sosyal bilgiler	-,20000	,45866	1,00
	İngilizce	,20000	,52961	1,00
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,20000	,60674	,50
	Rehberlik	,53333	,52961	,97
	Sınıf öğretmeni	,42222	,33694	,91
İngilizce	Türkçe	-1,33333	,59212	,33
	Matematik	,28571	,50043	,99
	Sosyal bilgiler	-,40000	,52961	,99
	Fen bilgisi	-,20000	,52961	1,00
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	1,00000	,66201	,80
	Rehberlik	,33333	,59212	,99
	Sınıf öğretmeni	,22222	,42855	1,00
Din kültürü ve ahlak bilgisi	Türkçe	-2,33333*	,66201	,01*
	Matematik	-,71429	,58145	,92
	Sosyal bilgiler	-1,40000	,60674	,30
	Fen bilgisi	-1,20000	,60674	,50
	İngilizce	-1,00000	,66201	,80
	Rehberlik	-,66667	,66201	,97
	Sınıf öğretmeni	-,77778	,52087	,80
Rehberlik	Türkçe	-1,66667	,59212	,10
	Matematik	-,04762	,50043	1,00

	Sosyal bilgiler	-,73333	,52961	,86
	Fen bilgisi	-,53333	,52961	,97
	İngilizce	-,33333	,59212	,99
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,66667	,66201	,97
	Sınıf öğretmeni	-,11111	,42855	1,00
Sınıf öğretmeni	Türkçe	-1,55556*	,42855	,01*
	Matematik	,06349	,28893	1,00
	Sosyal bilgiler	-,62222	,33694	,59
	Fen bilgisi	-,42222	,33694	,91
	İngilizce	-,22222	,42855	1,00
	Din kültürü ve ahlak bilgisi	,77778	,52087	,80
	Rehberlik	,11111	,42855	1,00

Devlette çalışan ilkokul yöneticileri ile özel ilkokullarda çalışan yöneticilerin branş grupları arasında farklılığı belirlemek için yapılan post-hoc Tukey testi sonuçları tabloda görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre branşı Türkçe olan ile matematik olan ilkokul ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Analiz sonuçlarına göre branşı Türkçe olan ile din kültürü ve ahlak bilgisi olan ilkokul ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Analiz sonuçlarına göre branşı Türkçe olan ile sınıf öğretmeni olan ilkokul ve özel okul yöneticileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE DEĞERLENDİRME

5.1. Sonuç ve Tartışma

Günümüzün en yaygın sorunlarından biri olan stres, çevremizdeki algıladığımız şeylere uyum sürecidir. Stres kaygı düzeyini artırarak başarıyı ve başarısızlığı da beraberinde getirmektedir. Başarısızlıkla birlikte birçok hastalığa da davetiye çıkarmaktadır.

Stresle başa çıkmak için stres yaratan etkenlerden kaçınmamalı aksine bu etmenleri en aza indirerek verimlilik yaratacak ortamı hazırlamalıyız.

Bu bölümde İstanbul ili Bahçelievler ilçesinde bulunan “Devlet İlkokullarının Yöneticileri ile Özel İlkokulların Yöneticilerinin Stres Düzeylerinin Karşılaştırması” sonuçları açıklanmıştır.

Cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıklar incelendiğinde; “Çalışma saatlerimin uzun oluşu strese yol açıyor.”, “Okuldaki çalışma ortamının kötü olması beni olumsuz etkiler.”, “Okul ikliminin bozulma ihtimali bende stres yaratıyor.” anket maddelerinde anlamlı fark olduğu görülmektedir. Kadınlar, erkeklere göre daha streslidir.

Kadın yöneticilerin çalışma saatlerinin uzun oluşu evdeki sorumluluklarını yapamama düşüncesini beraberinde getireceğinden strese neden olmaktadır. Okul çalışma ortamının ve okul ikliminin bozulmasını istemez çünkü performansını etkiler. Kadınlar düzeni sever. Karakaya a. (2013) yılında yaptığı "Orta Okullarda Görev Yapan Kadın ve Erkek Yöneticilerin Stres Düzeylerinin Karşılaştırılması" çalışmasındaki bulgularla paralellik göstermektedir. Kadın yöneticilerin daha fazla stresli olduğu sonucuna varmıştır.

Yaş değişkenine göre anlamlı farklılıklar incelendiğinde; “Bu işin giderek beni yıpratacağından korkuyorum.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, 25-30 yaş grubu daha fazla katılmıştır. “Okulda kapasitemin tamamını kullanıyorum.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, 31-36 yaş grubu daha fazla katılmıştır. “Okulumun fiziki yapısı Eğitim-öğretim için yeterli olduğundan stres yaşamıyorum.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, 31-36 yaş grubu daha fazla katılmıştır.

25-30 yaş grubundaki yöneticilerin daha fazla stres yaşamalarının nedeni tecrübesizliğindedir. 31-36 yaş grubundaki yöneticiler daha etkin olmak isterler. Yaptıkları işte doyuma ulaşmak mutluluğu da beraberinde getirecektir. Bu yaştaki yöneticiler yaptıkları işlerde daha hassastırlar.

Öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı farklılıklar incelendiğinde; “Hasta olduğumda stres düzeyim artar.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, yüksek lisans mezunu yöneticiler daha fazla katılmıştır. “Üstlerimle anlaşmazlık strese neden oluyor.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, ön lisans mezunu yöneticiler daha fazla katılmıştır. “Verdiğim kararların sorumluluğu stres yaşamama sebep oluyor.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, yüksek lisans mezunu yöneticiler daha fazla katılmıştır. “Okuldaki çalışma ortamının kötü olması beni olumsuz etkiler.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, yüksek lisans mezunu yöneticiler daha fazla katılmıştır. “Okuldaki görüş farklılıkları stres oluşturuyor.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, yüksek lisans mezunu yöneticiler daha fazla katılmıştır. “Okuldaki informal grupların etkisi beni strese sokuyor.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, yüksek lisans mezunu yöneticiler daha fazla katılmıştır. Yüksek lisans mezunu yöneticilerin meslekte terfi alarak görevde yetki ve sorumlulukları artmaktadır. İş yükü arttıkça stres de beraberinde artmaktadır.

Kurumdaki Görevleri değişkenine göre anlamlı farklılıklar incelendiğinde; “Maaşımın düşük olması stres düzeyimi artırıyor. “, “Mesleğimle ilgili teknolojiyi yeterince takip edememek beni strese sokuyor. “ ifadelerinde anlamlı fark olduğu görülmektedir. Müdür yardımcılığı görevinde olan yöneticiler daha fazla katılmıştır. Kurumlarda az yetkiyle çok iş beklenmesi stresin nedenleri arasında sayılır. Ücret yetersizliği geçim sıkıntısını beraberinde getirince stres kaçınılmaz oluyor. Meslekteki teknolojik gelişmeleri takip edememek de stres nedeni sayılmaktadır.

Kıdem Yılı değişkenine göre anlamlı farklılıklar incelendiğinde; “Bireysel ihtiyaçlarım karşılanmadığında strese girerim.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, 6-10 yıl arası kıdeme sahip yöneticiler daha fazla katılmıştır. “Okulda kapasitemin tamamını kullanıyorum.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, 11- 15 yıl arası kıdeme sahip yöneticiler daha fazla katılmıştır. İş doyumunu sağlanırsa stresli ortamlar oluşmaz. Kıdem yılı arttıkça yöneticilerin örgütün

ihtiyaçlarından çok kendi ihtiyaçlarını da önemsemektedirler. Okul dışında da hayatın sürdüğü fikri ön plandadır. Atay (2014)'de "Okul Yöneticilerinin Çatışma Yönetimi Stillerinin Öğretmenlerin Stres Düzeyleriyle İlişkisinin İncelenmesi" adlı çalışmasında stresin kıdem yılı üzerinde etkisi vardır sonucuna ulaşmıştır.

Görev Yılı değişkenine göre anlamlı farklılıklar incelendiğinde; "Stresin kişilik özelliğim olduğunu düşünüyorum." anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, 0-1 yıl çalışmış olanlar daha fazla katılmıştır. "Hasta olduğumda stres düzeyim artar." anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, 0-1 yıl çalışmış olanlar daha fazla katılmıştır. "Yaşım ilerledikçe daha fazla stres yaşıyorum." anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, 4-5 yıl çalışmış olanlar daha fazla katılmıştır. "Çalışmalarımın karşılığını alamamam strese yol açıyor." anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, 4-5 yıl çalışmış olanlar daha fazla katılmıştır. "Astlarımla anlaşmazlık strese neden oluyor." anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, 6 ve üstü yıl çalışmış olanlar daha fazla katılmıştır. "Okuldaki görüş farklılıkları stres oluşturuyor." anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, 6 ve üstü yıl çalışmış olanlar daha fazla katılmıştır. "Okulda çok fazla angarya işin olması strese sebep oluyor." anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, 4-5 yıl çalışmış olanlar daha fazla katılmıştır. Göreve yeni başlayan yöneticilerin olaylar karşısında daha soğukkanlı oldukları söylenemez. Bu durum tecrübeyle ancak aşılabılır. Hasta olmak hassasiyeti de beraberinde getirir. Yaşın ilerlemesi yetersizlik duygusundan dolayı stres yaratabilir. Her insan emeğinin karşılığını hem maddi hem de manevi olarak almak ister. Karşılığını bulamazsa stres nedeni olarak sayılabilir. Ast-üst ilişkilerinin sınırları iyi belirlenmelidir. İlişkiler sağlam tutulmazsa örgüt içi stres nedeni olabilir. Okulda angarya işlerin fazla olması yaptıkları işlerden zevk almamalarına neden olur.

Öğrenci Sayısı değişkenine göre anlamlı farklılıklar incelendiğinde; "Genel olarak stresli biriyimdir." anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, 1-500 öğrenci mevcutlu okullarda çalışan yöneticiler ifadeye daha fazla katılmıştır. "Kendimi başkalarıyla rekabet halinde hissediyorum." anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, 1-500 öğrenci mevcutlu okullarda çalışan yöneticiler ifadeye daha fazla katılmıştır. "Bu işin giderek beni yıpratacağından korkuyorum." anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, 501-1000 öğrenci mevcutlu okullarda çalışan yöneticiler ifadeye daha fazla katılmıştır. "Okulda kapasitemin tamamını

kullanıyorum.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, 1-500 öğrenci mevcutlu okullarda çalışan yöneticiler ifadeye daha fazla katılmıştır. “Mevzuatın karışık olması strese neden oluyor.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, 1-500 ve 2001-4000 öğrenci mevcutlu okullarda çalışan yöneticiler ifadeye daha fazla katılmıştır. “Okulda yeterli iletişimi kuramamak strese sebep oluyor.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, 501-1000 öğrenci mevcutlu okullarda çalışan yöneticiler ifadeye daha fazla katılmıştır. “Mesleğimdeki terfi olanaklarının sınırlı olması strese yol açıyor.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, 1001-2000 öğrenci mevcutlu okullarda çalışan yöneticiler ifadeye daha fazla katılmıştır. “Okul ikliminin bozulma ihtimali bende stres yaratıyor.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, 1-500 öğrenci mevcutlu okullarda çalışan yöneticiler ifadeye daha fazla katılmıştır. Öğrenci sayısının fazla olması stres için bir neden değildir. Önemli olan öğrenci davranışlarıdır. Öğrenci sayısının fazla olması okuldaki

Okul Türü değişkenine göre anlamlı farklılıklar incelendiğinde; “Bireysel ihtiyaçlarım karşılanmadığında strese girerim.”, “Aile içinde yaşadığım olumsuzluklar bende strese yol açar.”, “Maaşımın düşük olması stres düzeyimi artırıyor.”, “Sabırsız biriyimdir.”, “Kendimi başkalarıyla rekabet halinde hissediyorum.”, “Yaşım ilerledikçe daha fazla stres yaşıyorum.”, “Bu işin giderek beni yıpratacağından korkuyorum.”, “Çalışmalarımın karşılığını alamamam strese yol açıyor.”, “Okulda yeterli iletişimi kuramamak strese sebep oluyor.”, “Astlarımla anlaşmazlık strese neden oluyor.”, “Görev paylaşımının adaletsiz olması strese yol açıyor.”, “Okuldaki görüş farklılıkları stres oluşturuyor.”, “Mesleğimle ilgili teknolojiyi yeterince takip edememek beni strese sokuyor.”, “Okul ikliminin bozulma ihtimali bende stres yaratıyor.” ifadelerinde anlamlı fark olduğu görülmektedir. Özel okullarda çalışan yöneticilerin bu ifadelere daha fazla katıldığı görülmüştür. Bireysel ihtiyaçların karşılanmasında özel okullar daha duyarlı davranmaktadırlar. Ancak maaşlardaki yetersizlik, emeğin karşılığını alamamaları stres nedenidir. Özel okuldaki önemli unsurlardan biri rekabettir. Rekabet önemli olsa da stres yaratmaktadır. Yaşın ilerlemesi rekabet duygusundan ötürü yetersizlik duygusunu oluşturmuş. Ayrıca teknolojiyi kullanamamak da önemli bir stres nedenidir. Özel okullarda iletişimle ilgili sorunların olduğu görülmüştür. Ast-üst ilişkisi iletişim sorunundan kaynaklı stres nedenleri arasında sayılabilir. Yöneticilerin

stresli olmaları okul iklimini de bozmaktadır. Tufan (1997) "Devlet ve Özel Liselerde Çalışan Öğretmenlerin İşyerlerinde Stres Yaratan Etmenler ve Bunlarla Başa Çıkma Görüşleri" adlı çalışması Ankara ili Çankaya ilçesindeki devlet ve özel okullarda çalışan öğretmenlerin görüşleri alınarak elde etmiştir. Ücretin az olması, statünün düşük olması, sınıfların kalabalık olması, araç gereç yetersizliği stres nedenleri arasında sıralanmıştır. Stres yönetimi stillerinde okul türü ile ilgili anlamlı bir fark görülmemiştir. Ok (2006) Konya il merkezindeki 370 ilköğretim okulu yöneticisiyle "İş Stresinin İlköğretim Okullarında Okul Yöneticileri Üzerindeki Etkisi" konulu araştırmasında kadın ve erkek yöneticilerin aynı düzeyde stresten etkilendiklerini, devlet okullarındaki yöneticiler özel okulda çalışan yöneticilere göre daha fazla stresle karşılaştıkları, stresle başa çıkma metotlarını özel ilköğretim yöneticilerinin çok daha fazla kullandıklarını, 20-30 yaş arasındaki yöneticilerin stresle daha çok karşılaştıklarını ortaya koymuştur.

Öğretim Şekline değişkenine göre anlamlı farklılıklar incelendiğinde; "Bireysel ihtiyaçlarım karşılanmadığında strese girerim.", "Kendimi başkalarıyla rekabet halinde hissediyorum.", "Yaşım ilerledikçe daha fazla stres yaşıyorum.", "Bu işin giderek beni yıpratacağından korkuyorum.", "Okulumun fiziki yapısı Eğitim-öğretim için yeterli olduğundan stres yaşamıyorum.", "Yetkilerimin yetersizliği strese yol açıyor.", "Personel değerlendirmede adaletsizlik olması strese yol açıyor.", "Astlarımla anlaşmazlık strese neden oluyor.", "Okul ikliminin bozulma ihtimali bende stres yaratıyor.", "Görev paylaşımının adaletsiz olması strese yol açıyor.", "Okuldaki görüş farklılıkları stres oluşturuyor.", "Okuldaki informal grupların etkisi beni strese sokuyor.", "Okulda yeterli iletişim kuramamak strese sebep oluyor." ifadelerinde anlamlı fark olduğu görülmektedir. Tam gün okullarda çalışan yöneticilerin bu ifadelere daha fazla katıldığı görülmüştür. Tam gün uygulamasına geçilmiştir.

Branş değişkenine göre anlamlı farklılıklar incelendiğinde; "Genel olarak stresli biriyimdir." anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, Türkçe branşındaki yöneticiler ifadeye daha fazla katılmıştır. "Kendimi başkalarıyla rekabet halinde hissediyorum." anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, Matematik branşındaki yöneticiler ifadeye daha fazla katılmıştır. "Bu işin giderek beni yıpratacağından korkuyorum." anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, İngilizce branşındaki yöneticiler ifadeye daha fazla katılmıştır. "Birçok işi kendimin

yapmak zorunda kalmam strese sokuyor.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, İngilizce branşındaki yöneticiler ifadeye daha fazla katılmıştır. “Çalışmalarımın karşılığını alamamam strese yol açıyor.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, Fen Bilgisi branşındaki yöneticiler ifadeye daha fazla katılmıştır. “Okulda yeterli iletişimi kuramamak strese sebep oluyor.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, İngilizce branşındaki yöneticiler ifadeye daha fazla katılmıştır.n“Görev paylaşımının adaletsiz olması strese yol açıyor.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, Sosyal Bilgiler branşındaki yöneticiler ifadeye daha fazla katılmıştır. “Okuldaki görüş farklılıkları stres oluşturuyor.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, Türkçe branşındaki yöneticiler ifadeye daha fazla katılmıştır. “Okuldaki informal grupların etkisi beni strese sokuyor.” anket maddesinde anlamlı farklılık bulunmuştur, Türkçe branşındaki yöneticiler ifadeye daha fazla katılmıştır. Sınıf öğretmeni olan yöneticilerin ilkokullarda yönetici olarak görevlendirilmesi stresle mücadele için uygundur.

5.2.Öneriler

1. Kadın yöneticilerin erkek yöneticilere karşı daha fazla stres yaşadığı ortadadır. Kadınların hem evde hem de iş yerinde sorumluluklarından dolayı stresi fazladır. Bu nedenle profesyonel destek sağlanmalıdır.
2. Yaşlar ilerledikçe stres düzeyleri de azalmaktadır. Farklı yaş grubu yöneticilerle çalışma imkânı sağlanmalı, farklı durumlara bakış açısı geliştirilmelidir. Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerle meslekte kıdem yılı fazla olan öğretmenler mentörlük çalışması yapabilirler.
3. Yüksek lisans eğitimi verilerek stresle başa çıkma metotları öğretilbilir.
4. Özel okul yöneticilerinin stres düzeyleri daha fazladır. Özel okul yöneticilerinin stresle baş edebilmesi için hizmet içi eğitim verilmeli, psikolojik destek sağlanmalıdır. Stresle başa çıkma yöntemleri uygulanmalıdır. Pozitif yaşam tarzı benimsetilmesi gerekir. Yöneticileri iş stresinden uzaklaştırmalı, sosyal ortamlara girmeleri sağlanmalıdır. Zamanı iyi yönetmelidirler. Eğer yönetici iş zamanının dışında kendine de vakit ayırırsa isteklerine yön verme fırsatı bulmuş olur. Çalışanlara sorumluluk verilmesine rağmen yetki genişliği sağlanmamaktadır. Çalışma isteklerini azaltmaktadır. Çünkü çalışmalarının sürdürülebilir olması için yetki verilmesini haklı olarak isterler. Okul müdürleri yönetimde daha etkili olmak

için astların fikirlerini almalı ve sorumlulukları paylaşmalıdır. Kurum içinde sorumluluklar paylaşılırsa olumlu iklim de sağlanmış olur. Sorumluluklarını yaparken yetkileri de eşit olarak artmalıdır.

5. Tam gün öğrenim yapan okullarda daha fazla stres düzeyi çıkmıştır. Şu andaki okullar tam günlük eğitime geçmiştir. İkili eğitim yapan okul pek yoktur.
6. Araştırma diğer illere ve İstanbul'daki diğer ilçelere de uygulanabilir

KAYNAKÇA

- Akgemici, T. (2001). Örgütlerde Stres ve Yönetimi, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(1-2), 301.
- Altuntaş, E. (2003). Stres Yönetimi, İstanbul Alfa Yayıncılık.
- Akpınar, B. (2008). “Eğitim Süresince Öğretmenlerde Strese Yol Açan Nedenlere Yönelik Öğretmen Görüşler “, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Ekim 2008, (2),359-366.
- Arık, İ. A. (1996). *Motivasyon ve Heyecana Giriş*, Çantay Kitabevi, İstanbul, 255.
- Arpacıoğlu, G. (2005). *Türkiye’de Zorbalık Bir Çalışma Biçimi*, Editör: D. Yalım, İnsan Kaynaklarında Yeni Eğilimler, Hayat Yayıncılık, İstanbul.
- Arsenault, A. ve S. Dolan . (1983). “The Role Of Personality, Occupation And Organization In Understanding The Relationship Between Job StresS, Performance And Absenteeism ”, *Journal Of Occupational Psychology*, (56), 227–240.
- Artan, İ (1986). Örgütsel Stres Kaynakları ile Yöneticiler Üzerine Bir Uygulama,*BASİSEN Kültür ve Eğitim Yayınları*, 83-198.
- Aslan, M. (1995). Öğretmenlerin Örgütsel Stres Kaynakları Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ay, H. (2003). *Stres Yönetimi ve Örgütsel Verimlilik: Uygulamalı Bir Çalışma*, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 40.
- Aydemir, M. Demirci M. K. ve Uluköy, M. (2005). Bankacılıkta Stres Sorunu: Stres Kaynakları ve Stresle Başa Çıkma Yolları Üzerine Bilecik’te Bir Araştırma, *Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Yıl11, (1), 8.
- Aydın, İ.P. (2002). *İş Yaşamında Stres*, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 60-63.
- Aydın, İ.P. (2008). *İş Yaşamında Stres*, (3. Baskı) Pegem A Yayıncılık, Ankara.

- Baltaş, A. ve Z, Baltaş. (1993). *Stres ve Başa Çıkma Yolları*. (21.Baskı), Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Baltaş, A. ve Z, Baltaş. (1999). *Stres ve Başa Çıkma Yolları*. (19.Baskı), Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Baltaş, A.ve Z, Baltaş. (2000). *Stres ve Başa Çıkma Yolları*. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Baltaş, A. ve Z, Baltaş. (2012). *Stres ve Başa Çıkma Yolları*. Remzi, Kitabevi İstanbul.
- Barutçugil, İ. (2004). *Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi*, Kariyer Yayıncılık,İstanbul, 409.
- Bayram, S. (2006). “Örgütsel Stres Faktörleri ve Rehber Öğretmenler Üzerinde BirUygulama”. Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Başaran, İ. E. (1991). *Örgütsel Davranış İnsanın Üretim Gücü*. Kadioğlu Matbaası, Ankara, 46-209.
- Berber, S, (2001). *Örgütte İnsan İlişkileri İçinde Davranış Bilimleri*, Gökçe O. ve Atabey N. A, (der), Konya, 137–168.
- Braham, B. J. (1998). *Stres Yönetimi, Ateş Altında Sakin Kalabilmek*, İstanbul, Hayat Yayınları.
- Bumin, B.-Şengül, A. (2000). “İnsan Kaynaklarının Değerliliği ve Organizasyonlarda Role Dayalı Stres Kaynakları Üzerine Bir Araştırma”, VIII. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, Nevşehir (25-27 Mayıs).
- Bursalıoğlu, Z. (1992). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Eğitim Bilimleri.
- Can, H. ve E. M., Aşan. (2006). *Örgütsel Davranış*. Arıkan Yayınları, İstanbul.
- Can, H. (1992). *Organizasyon ve Yönetim*. Ankara Adım Yayıncılık.
- Canman, A. D. (1995). *Çağdaş Personel Yönetimi*. TODAİE Yayını, Ankara, (260), 148-167.

- Cüceloğlu, D. (1998). "İnsan ve Davranışı". Remzi Kitabevi, İstanbul, 8. Basım.
- Cüceloğlu, D. (2000). *Yeniden İnsan İnsana*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 22. Basım, 12.
- Cüceloğlu, D. (2004). *Yeniden İnsan İnsana*, İstanbul, 69-71.
- Çam, S. Tümkaya, S. (2008). Developing the interpersonal problem solving inventory(IPSI) The validity and reliability proceSs.Turkish Psychological Counselling And Guidance Journal, 28(3).
- Doğan Yıldırım, F. (2008). "Sınıf Öğretmenlerinin Stres Kaynakları Ve Baş Etme Yolları (Kilis İli Örneği) " Yüksek Lisans Tezi. Ankara, 17.
- Drake, R. and P. Smith. (1990). *Sanayide Davranış Bilimleri*, Çev. Kemal Tosun ve Diğerleri,İ.Ü. İşletme Fakültesi, İstanbul, 58.
- Drucker, P. F. (1996). *Yönetim Uygulaması*, Çev. E. Sabri Yarmalı, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 170.
- Durmuş, L. Ve M. Aşçıoğlu. (2005). Erkek Yavru Sıçanlarda Sosyal İzolasyon.
- Durna, U. (2005). Stres, A ve B Tipi Kişilik Yapısı ve Bunlar Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma, *Celal Bayar Üniversitesi İ. İ. B. F. Yönetim ve Ekonomi Dergisi*,11(1), 191.
- Ekinci, H. ve Ekinci S. (2003). İşletmelerde Örgütsel Stres Yönetim Stratejisi Olarak Sosyal Desteğin Rolüne İlişkin Görgül Bir Araştırma, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(1), 109–120.
- Erdoğan, İ. (1996). *İşletme Yönetiminde Örgütsel Davranış*, İşletme Fakültesi Yayını Avcıol Basım Yayın, İstanbul.
- Eren, E. (2004). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, (1433), 297-298.
- Erkmen, N. –Çetin, M. Çağrı (2006). "Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Stresle Başa Çıkma Tarzlarının Bazı Değişkenlerle İlişkisi " . Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,(19), 231-242.

- Ertekin, Y. (1993). *Stres ve Yönetim*, Todaie Yayınları, (253), Ankara.
- Eryılmaz, A. (2009). Ergenlik Döneminde Stres ve Başa Çıkma, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(2), Ankara.
- Genç, N.ve Demirdöğen O. (2000). *Yönetim El Kitabı*, Birey Yayıncılık, İstanbul, 180.
- Gilmer, B.ve Von Haller. (1975). "Applied Psychology Adjustment in Living and Work. New York: McGraw Hill.
- Gordon, T. (1993). Etkili Öğretmenlik Eğitimi (1. Baskı) (E. Aksay ve B. Özcan İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Güçlü, N. (2001). Stres Yönetimi, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 91–109.
- Güler, A. Örgütsel Stres ve Sağlık Çalışanlarında Örgütsel Stresle Başa Çıkma Yolları, YYLT, Beykent Üniversitesi SBE.
- Gülbeyaz, O. (2006). "Yatılı İlköğretim Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Örgütsel Stres Kaynakları " Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Gökçe, O. (2001). *İletişim Bilimine Giriş*, Turhan Kitabevi, Ankara, 3.Baskı, 57.
- Gümüştekin, E., G. ve A. B. Öztemiz. (2004). *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(1-23), 61-85.
- Gümüştekin, E., G. ve Öztemiz, A.B. (2005). Örgütlerde Stresin Verimlilik ve Performansla Etkileşimi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 271–288.
- Güney, S. (2001). Stres ve Stresle Başa Çıkma. Yönetim ve Organizasyon, Ankara, Nobel Yayınevi.
- Güney, S. (2012). *Liderlik*, Nobel Yayınevi, İstanbul, 27.

- Himmetoğlu, B. ve iğdem K. (1996). *Stres Yönetimi*, AÜAÖF Yayınları, Eskişehir, (423), 15.
- Hotamışlı, M. (2011). *İş Güvencesinin Motivasyon Açısından Önemi* (1. Baskı), Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Işıkkhan, V. (2004). *Çalışma Hayatında Stres ve Başa Çıkma Yolları*, Sandal Yayınları, İstanbul, 124-126.
- Iwanchevich, John M. Gibson James L. Donnelly James H. (1982). *Organizations*, BusineSs Publications Inc,4. Baskı Texas.
- Karadavut, Y. (2005). *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Örgütsel Stres Kaynakları, Stres Belirtileri Ve Stresle Başa Çıkma Yolları*, Yayınlanmamış Y. Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Bilim Dalı, 60.
- Karakaya, A. (2003). *Ortaokullarda Görev Yapan Kadın Ve Erkek Yöneticilerin Stres Düzeylerinin Karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaya, E. (2006). *Örgütsel Stres Kaynakları ve Akademisyenler Üzerine Bir Araştırma Örneği*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Sakarya.
- Keskin, G. (1997). *Örgütsel Stres ve Erzurum'da Devlet Çalışanları Üzerine Bir Uygulama*, *Verimlilik Dergisi*, (2), 141–164.
- Köknel, Ö. (1989). *Depresyon*, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 244.
- Küçükaslan, A. “İstanbul Telefon Başmüdürlüğünde Çalışan Telefon Operatörlerinin Stres-İş Doyumu ilişkisinin İncelenmesi “ İstanbul M. Ü. S. B. E. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Lazarus, Richard. S ve Forkman, Susan. (1984). *Stres, Appraisal and Coping*, New York, Springer.
- Luthan Fred. (1989). “Organizational Behaviour “ New York: Mc Graw Hill.

- Okutan, M. ve Tengilimoğlu, D. (2002). İş Ortamında Stres ve Stresle Başa Çıkma Yöntemleri: Bir Alan Uygulaması, *G.Ü. İ.İ.B.F. Dergisi*, (3), 15–42.
- Özbay, Y. (2002). “Psikolojik Danışma ve Rehberlik “ Pegem Yayıncılık Ankara, 9. Baskı, 131.
- Özcan, Ş. (2008). *İş Başarımını Etkileyen Örgütsel Stres Faktörleri Ve Mülki İdare Amirleri Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi. Malatya, 25-36.
- Özdayı, N. (1990). Resmi Özel Liselerde Çalışan Öğretmenlerin İş Tatmini ve İş Streslerinin Karşılaştırılması. Doktora Tezi. İstanbul, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi.
- Özer, M. A. (2012). Çalışanlar İçin Verimlilik Anahtarı, Stres Yönetimi, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Devlet Yönetimi Bölümü, *TÜHİŞ İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, 24(1-2).
- Özmutaf, N. M. (2006). Örgütlerde İnsan Kaynakları ve Stres: Ampirik Bir Yaklaşım, *Ege Üniversitesi Su Ürünleri Dergisi*, 23(1-2).
- Özdevecioğlu, M. (2002). Devlet ve Özel Sektör Yöneticileri Arasındaki Davranışsal Çalışma Koşulları ve Kişilik Farklılıklarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (19), 115–134.
- Özdevecioğlu, M. ve Bulut, E. A, Tekçe, E. A. Çirli, Y. Gemici, T. Tozal, M. ve Doğan, Y. (2003). Kadın ve Erkek Yöneticilerin Yönetimi Altındaki Personelin Motivasyon, Stres ve İş Tatmini Farklılıklarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, *Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 10(2), 125–138.
- Paşa, M. (2007). *Stresin Bireysel Performans Üzerindeki Etkileri Ve Bir Uygulama*, Doktora Tezi. Bursa, 51.
- Pehlivan, İ. (1995). *Yönetimde Stres Kaynakları*, Pegem Yayınları, Ankara, 11-12.
- Pehlivan, İ. (2002). *İş Yaşamında Stres*, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2. Baskı, 35.

- Sabuncuoğlu, Z. ve TÜZ, M. (1998). *Örgütsel Psikoloji*, Alfa Kitabevi, Bursa, (464).
- Samuel, William.(1981). ‘‘Personality’’, London. McGraw Hill Book Co.
- Sandal, A. (2004). *Türkiye Gazetesi, Diyalog Köşesi*, 04.01.2004 tarihli nüsha.
- Schafer, Walt. (1987). *Stres Management For WellneSs*, Mc Graw Hill, New York.
- Şencan, H. (1986). ‘‘Yöneticilik Gerilimi Kişilik Başa Çıkma Süreçleri İlişkisi ve Metal Sanayisinde Uygulama Bir Araştırma’’ Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Pektekin, Ç.(1993). (der.) *Açıköğretim Fakültesi Yayınları*, Eskişehir, 48–84.
- Rowshan, Arthur. (2011). *Stres Yönetimi*, Sistem Yayıncılık, Ankara.
- Şimşek, M. (1999). *Yönetim ve Organizasyon*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 296.
- Tutar, H. (2000). *Kriz ve Stres Ortamında Yönetim*, Hayat Yayınları, İstanbul, Yayın no:88, 219-222.
- Tutar, H. (2004). *Kriz ve Stres Yönetimi*, Ankara, Seçkin Yayınları.
- Türker, E. (2009). *Örgütsel Stres Faktörleri ile Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki ve Lise Öğretmenleri Üzerinde Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türküm, S. (1999). *Stresle Başa Çıkma ve İyimserlik*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, (1098).
- Ulukoş, K. S. (2001). *Stres ve İş Verimi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, 52.
- Yıldırım, Y. (2010). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulundaki Görevli Akademisyen Personelin Örgütsel Stres Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Doktora Tezi. On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Yılmaz, O. (2006). *Stresin Performans Üzerine Etkisi 40’inci Piyade Eğitim Alay Komutanlığı Lider Personeli Üzerinde Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi. Isparta, 15-37.

Yiğit, N. (2000). *Örgütsel Stres, Stres Kaynakları ve Verimliliğe Etkisi*,
Yayınlanmamış Y. Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimleri
Enstitüsü Yönetimi Bilimleri Bilim Dalı.

Zel, U. (2001). Erkman Ü. Can, H. Ergan, N. G. Paksoy, M. Yüksel, Ö.
Altınışik, S. Aydın, A. H. Güney, S. Murat, G. Ulusoy, D. Bacacı-Varoğlu.
D. Arıkan, S. Arslan, M. Asan, Ö. Çevik, H. H. Göksu, T. KILIÇ, M. ve
Minibaş, J. Yönetimde Kişilik ve Kişilik Teorileri İçinde Yönetim ve
Organizasyon, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, (265), 411–449.

EKLER

EK 1. Devlet ilkokullarının Yöneticileri ile Özel İlkokulların Yöneticilerinin Stres Düzeylerinin Karşılaştırılması Ölçeği

EK 2. Bahçelievler İlçesindeki Devlet İlkokulları

EK 3. Bahçelievler İlçesindeki Özel İlkokullar

EK 4. MEB Anket Araştırma İzni

EK 5. Anket Kullanma İzni

**EK 1. Kamu ilkokullarının Yöneticileri ile Özel İlkokulların Yöneticilerinin
Stres Düzeylerinin Karşılaştırılması Anketi**

BÖLÜM I

ARAŞTIRMA ANKET FORMU

Değerli yöneticiler;

“Devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeylerinin karşılaştırılması “ konulu yüksek lisans çalışması yapmaktayım. Bu çalışmanın amacı; devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeylerinin karşılaştırılmasıdır. Sizlerden elde edilen bilgilerle değerlendirmeler yapılarak, bu bilgiler bilimsel amaçlara göre topluca değerlendirilecektir. Bu nedenle ankette adınızı ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur.

Araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği için bütün cümleleri okuyunuz ve mutlaka her soruyu size en uygun şekilde cevaplandırınız. Cevaplamayı (X) koyarak yapınız. Ayırdığımız zaman için teşekkür ederim.

Danışman

Doç. Dr. Süleyman DOĞAN

Yüksek Lisans Öğrencisi

Pınar SELMAN

BÖLÜM II

Aşağıdaki seçeneklerde size uygun olana (X) işareti koyunuz.

1. Cinsiyetiniz? a. ( ) Kadın b. ( ) Erkek

2. Yaşınız? a. ( ) 25-30 b. ( ) 31-36 c. ( ) 37-42 d. ( ) 43-48 e. ( ) 49 ve daha fazla

3. Öğrenim durumunuz? a. ( ) Ön lisans b. ( ) Lisans c. ( ) Yüksek lisans

ç. ( ) Doktora

4. Kurumdaki göreviniz? a. ( ) Müdür b. ( ) Müdür Yardımcısı

5. Yöneticilikte kıdem yılınız?

a. ( ) 1-5 yıl b. ( ) 6-10 yıl c. ( ) 11-15 yıl d. ( ) 16-20 yıl e. ( ) 21 ve üstü

6. Şu an çalıştığınız okulda kaç yıldır görev yapıyorsunuz?

a. ( ) 0-1 b. ( ) 2-3 c. ( ) 4-5 d. ( ) 6 ve üstü

7. Okulunuzdaki öğrenci sayısı?

a. ( ) 1-500 b. ( ) 501-1000 c. ( ) 1001-2000 d. ( ) 2001-4000 e. ( ) 4001 ve üstü

8. Okul türünüz? a. ( ) Devlet okulu b. ( ) Özel okul

9. Öğretim Şekli? a. ( ) Tam gün öğretim b. ( ) Gökili öğretim

10. Branşınız? a. ( ) Türkçe b. ( ) Matematik c. ( ) Sosyal Bilgiler d. ( ) Fen Bilgisi e. ( ) İngilizce f. ( ) Görsel ve İşitsel Ders. Öğrt. (Gör. San. Öğrt, Tek. Tas. Öğrt, Müzik Öğrt, Bil. Tek. öğt) g. ( ) Din Kül. Ah. Bil. h. ( ) Beden Eğ. i. ( ) Rehberlik Öğrt. i. ( ) Bilgisayar j. ( ) Sınıf Öğretmeni

NO	Devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeylerinin karşılaştırılmasını değerlendiriniz. Aşağıdaki her cümleyi sırasıyla okuyunuz. Her ifadeye 4, 3, 2, 1 anketleriyle cevap verilecektir. (4= Her zaman, 3= Çoğunlukla, 2= Nadiren, 1= Hiçbir Zaman olarak olumludan olumsuz doğru sıralanmıştır.) Size hangi anket uygun ise o bölümün içine (X) işareti koyunuz.	Her Zaman (4)	Çoğunlukla (3)	Nadiren (2)	Hiçbir Zaman (1)
1	Genel olarak stresli biriyimdir.				
2	Stresin kişilik özelliğim olduğunu düşünüyorum.				
3	Bireysel ihtiyaçlarım karşılanmadığında strese girerim.				
4	Aile içinde yaşadığım olumsuzluklar bende strese yol açar.				
5	Maaşımın düşük olması stres düzeyimi artırıyor.				
6	Hasta olduğumda stres düzeyim artar.				
7	Etrafımdaki olaylar beni çabuk etkiler.				
8	Sabırsız biriyimdir.				
9	Yoğun çalışmayı tercih ederim.				
10	Kendimi başkalarıyla rekabet halinde hissediyorum.				
11	Başarısızlığa tahammül edemiyorum.				
12	Yaşım ilerledikçe daha fazla stres yaşıyorum.				
13	Bu işin giderek beni yıpratacağından korkuyorum.				
14	Okulda kapasitemin tamamını kullanıyorum.				
15	Yöneticilerin zorunlu yer değiştirmesi stres düzeyimi artırıyor.				
16	Çalışma saatlerimin uzun oluşu strese yol açıyor.				
17	Birçok işi kendimin yapmak zorunda kalmam strese sokuyor.				
18	Okulumun fiziki yapısı Eğitim-öğretim için yeterli olduğundan stres yaşamıyorum.				
19	Yetkilerimin yetersizliği strese yol açıyor.				
20	Mevzuatın karışık olması strese neden oluyor.				

21	Çalışmalarımın karşılığını alamamam strese yol açıyor.				
22	Okulda yeterli iletişimi kuramamak strese sebep oluyor.				
23	Üstlerimle anlaşmazlık strese neden oluyor.				
24	Astlarımla anlaşmazlık strese neden oluyor.				
25	Personel değerlendirmede adaletsizlik olması strese yol çıyor.				
26	Verdiğim kararların sorumluluğu stres yaşamama sebep oluyor.				
27	Okuldaki çeşitli kişilerin farklı beklentileri strese neden oluyor.				
28	Görev paylaşımının adaletsiz olması strese yol açıyor.				
29	Okuldaki çalışma ortamının kötü olması beni olumsuz etkiler.				
30	Bakanlığın ve il milli Eğitim müdürlüğünün istediği istatistik bilgilerin yoğunluğu strese sebep oluyor.				
31	Mesleğimdeki terfi olanaklarının sınırlı olması strese yol açıyor.				
32	Okuldaki görüş farklılıkları stres oluşturuyor.				
33	Okuldaki informal grupların etkisi beni strese sokuyor.				
34	Trafik ve trafiğin sebep olduğu kirlilik-gürültü strese sokuyor.				
35	Mesleğimle ilgili teknolojiyi yeterince takip edememek beni strese sokuyor.				
36	Eğitim sistemindeki belirsizlikler stres yaratıyor.				
37	Okulda çok fazla angarya işin olması strese sebep oluyor.				
38	Okul ikliminin bozulma ihtimali bende stres yaratıyor.				
Bu bölüme konuyla ilgili diğer görüşlerinizi yazınız:					

Ek 2. Bahçelievler İlçesindeki Devlet İlkokulları (Evren)

OKUL ADI	OKUL TÜRÜ
Emlak Konut	İlkokul
Halit Ziya Uşaklıgil	İlkokul
Hürriyet	İlkokul
Mevlana	İlkokul
Yenibosna Doğu Sanayi	İlkokul
Ata	İlkokul
Kudret Saracoğlu	İlkokul
75.Yıl Cumhuriyet	İlkokul
Hazım Ersu	İlkokul
Şirinevler Mehmet Şen	İlkokul
Mustafa Kemal	İlkokul
Sivayuşpaşa	İlkokul
Kocasinan	İlkokul
Zaferler	İlkokul
Ali Haydar Günver	İlkokul
Koza	İlkokul
Toki Halit Öge	İlkokul
GSD Eğitim Vakfı Bahçelievler	İlkokul
Kuleli	İlkokul
Altınyıldız	İlkokul
Atatürk	İlkokul
Şair Zihni	İlkokul
Behiye Dr Nevhiz Işıl	İlkokul
Gazi	İlkokul
Fikret Yüzatlı	İlkokul
Yayla	İlkokul
Erguvan	İlkokul

EK 3. Bahçelievler İlçesindeki Özel İlkokullar (Evren)

OKUL ADI	OKUL TÜRÜ
Aka	İlkokul
Arel	İlkokul
Bahçelievler Doğa	İlkokul
Bahçelievler Efendi	İlkokul
Bahçelievler İhlas	İlkokul
Elit Gençler	İlkokul
Gökkuşığı	İlkokul
Güneşli Doğa	İlkokul
Yenibosna Mavi Umut	İlkokul
Şefkat	İlkokul
Okyanus	İlkokul
Yeniden Diriliş	İlkokul
Bilge Dünya Birey	İlkokul
Oğuzkaan	İlkokul

EK 4. MEB Anket Araştırma İzni

6.2. Ekler

ARAŞTIRMA ANKET FORMU

Değerli yöneticiler;

“Devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeylerinin karşılaştırılması “ konulu yüksek lisans çalışması yapmaktayım. Bu çalışmanın amacı; devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeylerinin karşılaştırılmasıdır. Sizlerden elde edilen bilgilerle değerlendirmeler yapılarak, bu bilgiler bilimsel amaçlara göre topluca değerlendirilecektir. Bu nedenle ankette adınızı ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur.

Araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği için bütün cümleleri okuyunuz ve mutlaka her soruyu size en uygun şekilde cevaplandırınız. Cevaplamayı (X) koyarak yapınız. Ayırdığınız zaman için teşekkür ederim.

Danışman

Yüksek Lisans Öğrencisi

Doç. Dr. Süleyman DOĞAN

Pınar SELMAN

BÖLÜM I

Aşağıdaki seçeneklerde size uygun olana (X) işareti koyunuz.

1. Cinsiyetiniz? a. ( ) Kadın b. ( ) Erkek

2. Yaşınız? a. ( ) 25-30 b. ( ) 31-36 c. ( ) 37-42 d. ( ) 43-48 e. ( ) 49 ve daha fazla

3. Öğrenim durumunuz? a. ( ) Ön lisans b. ( ) Lisans c. ( ) Lisans Üstü (Yüksek Lisans, doktora)

4. Kurumdaki göreviniz? a. ( ) Müdür b. ( ) Müdür Yardımcısı

5. Yöneticilikte kıdem yılınız?

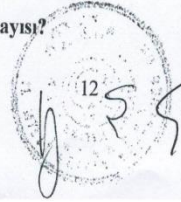
a. ( ) 1-5 yıl b. ( ) 6-10 yıl c. ( ) 11-15 yıl d. ( ) 16-20 yıl e. ( ) 21 ve üstü

6. Şu an çalıştığınız okulda kaç yıldır görev

yapıyorsunuz? a. ( ) 0-1 b. ( ) 2-3 c.

( ) 4-5 d. ( ) 6 ve üstü

7. Okulunuzdaki öğrenci sayısı?

a. ( ) 1-500 b. ( ) 501-1000 c. ( ) 1001-2000 d. ( ) 2001-4000 e. ( ) 4001 ve üstü

8. Okul türünüz? a. ( ) Devlet okulu b. ( ) Özel okul

9. Öğretim Şekli? a. ( ) Tam gün öğretim b. ( ) İkili öğretim

10. Branşınız? a. ( ) Türkçe b. ( ) Matematik c. ( ) Sosyal Bilgiler d. ( ) Fen Bilgisi

e. ( ) İngilizce f. ( ) Görsel ve İşitsel Ders. Öğrt. (Gör. San. Öğrt. Tek. Tas. Öğrt. Müzik Öğrt. Bil. Tek. Öğt)

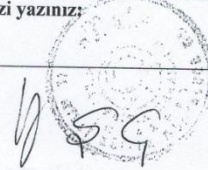
g. ( ) Din Kült. Ah. Bil. h. ( ) Beden Eğ. i. ( ) Rehberlik Öğrt.

j. ( ) Bilgisayar k. ( ) Sınıf Öğretmeni

NO	Devlet ilkokullarının yöneticileri ile özel ilkokulların yöneticilerinin stres düzeylerinin karşılaştırılmasını değerlendiriniz. Aşağıdaki her cümleyi sırasıyla okuyunuz. Her ifadeye 4, 3, 2, 1 ölçekleriyle cevap verilecektir. (4= Her zaman, 3= Çoğunlukla, 2= Nadiren, 1= Hiçbir Zaman olarak olumludan olumsuz doğru sıralanmıştır.) Size hangi ölçek uygun ise o bölümün içine (X) işareti koyunuz.	Her Zaman (4)	Çoğunlukla (3)	Nadiren (2)	Hiçbir Zaman (1)
1	Genel olarak stresli biriyimdir.				
2	Stresin kişilik özelliğim olduğunu düşünüyorum.				
3	Bireysel ihtiyaçlarım karşılanmadığında strese girerim.				
4	Aile içinde yaşadığım olumsuzluklar bende strese yol açar.				
5	Maaşımın düşük olması stres düzeyimi artırıyor.				
6	Hasta olduğumda stres düzeyim artar.				
7	Etrafımdaki olaylar beni çabuk etkiler.				
8	Sabırsız biriyimdir.				
9	Yoğun çalışmayı tercih ederim.				
10	Kendimi başkalarıyla rekabet halinde hissediyorum.				
11	Başarısızlığa tahammül edemiyorum.				
12	Yaşım ilerledikçe daha fazla stres yaşıyorum.				
13	Bu işin giderek beni yıpratacağından korkuyorum.				
14	Okulda kapasitemin tamamını kullanıyorum.				

15	Yöneticilerin zorunlu yer değiştirmesi stres düzeyimi artırıyor.						
16	Çalışma saatlerimin uzun oluşu strese yol açıyor.						
17	Birçok işi kendimin yapmak zorunda kalmam strese sokuyor.						
18	Okulumun fiziki yapısı eğitim-öğretim için yeterli olduğundan stres yaşamıyorum.						
19	Yetkilerimin yetersizliği strese yol açıyor.						
20	Mevzuatın karışık olması strese neden oluyor.						
21	Çalışmalarımın karşılığını alamamam strese yol açıyor.						
22	Okulda yeterli iletişimi kuramamak strese sebep oluyor.						
23	Üstlerimle anlaşmazlık strese neden oluyor.						
24	Astlarımla anlaşmazlık strese neden oluyor.						
25	Personel değerlendirmede adaletsizlik olması strese yol çiyor.						
26	Verdiğim kararların sorumluluğu stres yaşamama sebep oluyor.						
27	Okuldaki çeşitli kişilerin farklı beklentileri strese neden oluyor.						
28	Görev paylaşımının adaletsiz olması strese yol açıyor.						
29	Okuldaki çalışma ortamının kötü olması beni olumsuz etkiler.						
30	Bakanlığın ve il milli eğitim müdürlüğünün istediği istatistik bilgilerin yoğunluğu strese sebep oluyor.						
31	Mesleğimdeki terfi olanaklarının sınırlı olması strese yol açıyor.						
32	Okuldaki görüş farklılıkları stres oluşturuyor.						
33	Okuldaki informal grupların etkisi beni strese sokuyor.						
34	Trafik ve trafiğin sebep olduğu kirlilik-gürültü strese sokuyor.						
35	Mesleğimle ilgili teknolojiyi yeterince takip edememek beni strese sokuyor.						
36	Eğitim sistemindeki belirsizlikler stres yaratıyor.						
37	Okulda çok fazla angarya işin olması strese sebep oluyor.						
38	Okul ikliminin bozulma ihtimali bende stres yaratıyor.						

Bu bölüme konuyla ilgili diğer görüşlerinizi yazınız:

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.6539266

09/05/2017

Konu: Anket ve Araştırma İzin Talebi

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) 28.04.2017 tarihli dilekçe.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tek. Gn Md. 07.03.2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 nolu gen.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 08.05.2017 tarihli tutanağı.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Pınar SELMAN'ın "**Devlet İlkokullarının Yöneticilerinin Stres Düzeylerinin Karşılaştırılması**" konulu tezi kapsamında, ilimiz Bahçelievler ilçesinde resmi bulunan ilkokullarda görev yapan yöneticilere; anket uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının; söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, **uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mührü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması** koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Ömer Faruk YELKENCİ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
09/05/2017

Ahmet Hamdi USTA
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden a726-483f-3120-8161-20d0 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.6589966
Konu: Anket ve Araştırma İzin Talebi

09.05.2017

Sayın: Pınar SELMAN

İlgi: a) 28.04.2017 tarihli dilekçeniz.
b) Valilik Makamının 09.05.2017 tarih ve 6539266 sayılı oluru.

"Devlet İlkokullarının Yöneticilerinin Stres Düzeylerinin Karşılaştırılması" konulu teziniz hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve söz konusu talebiniz; bilimsel amaç dışında kullanmaması, **uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması**, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini rica ederim.

Harun TÜYSÜZ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 512a-379f-3497-a6e8-cc12 kodu ile teyit edilebilir.

EK 5. Anket Kullanma İzni

Gönderen: arzu karakaya

Re: tez ölçęği için izin
26 Haz 2018 21:47

tabiki kullanabilirsiniz hocam.
kolay gelsin...

Samsung Galaxy akıllı telefonumdan gönderildi.

----- Orijinal mesaj -----
Başlangıç tarihi: pınar selman
<pinarselman81@hotmail.com>
Tarih: 23.06.2018 11:09 (GMT+03:00)
Alıcı: karakayaarzu@hotmail.com.tr
Konu: tez ölçęği için izin

Merhaba sayın hocam . Sabahattin Zaim
Üniversitesinde Yüksek Lisans öğrencisiyim.
Sizin tezinizi inceleme fırsatım oldu. Tezinizde
kullandığınız ölçęği izniniz olursa uygulamak
istiyorum . Saygılarımla ....Pınar SELMAN(Sınıf
Öğretmeni)

ÖZ GEÇMİŞ

Pınar SELMAN

Mahmutbey Cad. 15. Sok. No: 37/4 Şirinevler/ Bahçelievler İSTANBUL

Cep: 0505 6544770

A.EĞİTİM

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Ve Marmara Üniversitesi Ortak Programı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü, 2017, İstanbul

Lisans: Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bölümü, 2003, Edirne

B. MESLEKİ DENEYİM

2003-2007 Aliçeyrek İlköğretim Okulu Horasan / ERZURUM

2007-2011 Karacaoğlan İlköğretim Okulu Bağcılar/ İSTANBUL

2011-2013 Bülent Ecevit İlköğretim Okulu Bahçelievler/ İSTANBUL

2013-2016 GSD İlkokulu Bahçelievler/ İSTANBUL

2016-2018 Atatürk İlkokulu Bahçelievler/ İSTANBUL